

# **LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY SZUDZIAŁOWO NA LATA 2017-2022**



**Fundusze  
Europejskie**  
Pomoc Techniczna



MINISTERSTWO  
ROZWOJU



**Unia Europejska**  
Fundusz Spójności



Szudziałowo, 2017 r.

*Opracowanie:*



**treECO consulting Joanna Różana**

ul. Belwederczyków 5/5

31-242 Kraków

treeconsulting.project@gmail.com

*Zespół w składzie:*

inż. arch. Joanna Różana

mgr inż. Agnieszka Misiąg

mgr inż. Jakub Minor

## Spis treści

1. Zakres pojęciowy .....	5
2. Wstęp.....	7
3. Diagnoza obszaru zdegradowanego.....	10
3.1. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego .....	10
3.1.1. Wyróżnione jednostki pomocnicze.....	10
3.1.2. Dobór kryteriów delimitacji obszarów zdegradowanych.....	13
3.2. Sfera społeczna .....	17
3.3. Sfera gospodarcza .....	28
3.4. Sfera techniczna.....	30
3.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna .....	35
3.6. Sfera środowiskowa.....	40
3.7. Obszar zdegradowany.....	43
4. Diagnoza obszaru rewitalizacji.....	51
4.1. Metoda wyznaczenia obszaru rewitalizacji .....	51
4.2. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji .....	52
4.3. Obszar rewitalizacji.....	55
4.4. Potrzeby oraz potencjały rewitalizacyjne na obszarze Gminy Szudziałowo.....	57
5. Cele strategiczne, kierunki działań rewitalizacyjnych oraz wizja stanu obszaru po rewitalizacji .....	60
5.1. Wizja obszaru rewitalizacji.....	60
5.2. Cele rewitalizacji .....	61
5.3. Powiązanie celów rewitalizacji.....	64
6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne .....	66
6.1. Przedsięwzięcia podstawowe .....	67
6.2. Przedsięwzięcia uzupełniające.....	80
6.3. Ramy finansowe .....	81

6.4.	Harmonogram realizacji.....	83
7.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności.....	84
8.	System zarządzania i monitoringu.....	88
8.1.	Partycypacja społeczna .....	88
8.2.	System zarządzania.....	88
8.3.	Monitorowanie i aktualizacja programu.....	90
9.	Powiązanie programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi .....	95
10.	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.....	96
11.	Raport z konsultacji społecznych .....	97

# 1. Zakres pojęciowy

**Rewitalizacja** to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia, obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

**Stan kryzysowy** to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań

urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),

- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

**Obszar zdegradowany** to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

**Obszar rewitalizacji** to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni Gminy oraz być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców Gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

**Program rewitalizacji** jest inicjowany, opracowany i uchwalony przez Radę Gminy, jako wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej.

**Projekt rewitalizacyjny/Przedsięwzięcie rewitalizacyjne** to projekt wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza

zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

## 2. Wstęp

Zgodnie z obowiązującymi Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r. program rewitalizacji to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022 został opracowany w oparciu o *Wytyczne Ministra Rozwoju i Infrastruktury w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*.

Program jest podstawą realizacji przedsięwzięć, które przyczynią się do wyprowadzenia danego obszaru ze stanu kryzysowego. Program został przygotowany w oparciu o Procedurę weryfikacji programów rewitalizacji w Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy wykazano narastanie problemów społecznych na terenie gminy oraz powiązano je z degradacją przestrzeni. Planowane do realizacji działania przyczynią się nie tylko do poprawy estetyki krajobrazu i architektury, ale także do powstania nowych inwestycji, w tym także nowych możliwości spędzania wolnego czasu. Kompleksowa rewitalizacja przyczyni się zatem do wzrostu aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców obszarów dotkniętych problemami społecznymi.

*Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022*  
charakteryzują:

- kompleksowość
  - działania objęte *Programem* ujęte są w sposób kompleksowy bez pominięcia aspektu społecznego oraz gospodarczego związanego z obszarem rewitalizacji oraz jego otoczeniem,
  - *Program* jest konstrukcją zapewniającą kompleksowość interwencji – projekty są ze sobą wzajemnie powiązane i wykazują synergię,
- koncentracja
  - *Program* dotyczy terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego, dotkniętego szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych,
  - działania są skierowane na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji,
- komplementarność
  - przestrzenna – przedsięwzięcia rewitalizacyjne są wzajemnie powiązane na obszarze rewitalizacji i oddziałują na cały dotknięty kryzysem obszar oraz zapobiegają rozprzestrzenianiu problemów (takich jak segregacja społeczna czy wykluczenie) na inne obszary,
  - problemowa – *Program* oddziałuje na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach – społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym, przez co zapobiega fragmentacji działań i koncentruje uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru,
  - proceduralno-instytucjonalna – system zarządzania *Programem* pozwala na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur,
  - międzyokresowa – projekty realizowane w ramach polityki spójności 2014-2020 są uzupełnieniem przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013,



- źródeł finansowania – przedsięwzięcia wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania,
- realizacja zasady partnerstwa i partycypacja – prace nad przygotowaniem programu oraz jego wdrażanie oparte są na współpracy ze wszystkimi interesariuszami, a w szczególności ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami oraz organizacjami pozarządowymi.

**Ryc. 1.** Cechy charakterystyczne Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022



Źródło: opracowanie własne

### **3. Diagnoza obszaru zdegradowanego**

#### **3.1. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego**

Proces wyznaczenia obszarów rewitalizacji został przeprowadzony w oparciu o *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*.

Jednym z pierwszych elementów, który ma na celu określenie obszarów zdegradowanych jest analiza danych zastanych, rozumiana jako analiza materiałów źródłowych, danych statystycznych oraz obserwacji terenu stanowiących bazę dla dalszych rozważań i ustaleń prowadzonych na poszczególnych etapach badawczych. Szczegółowej analizie poddane zostały dane z następujących stref: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Pozyskane dane są wyznacznikami stanu kryzysowego i określają obszary zdegradowane.

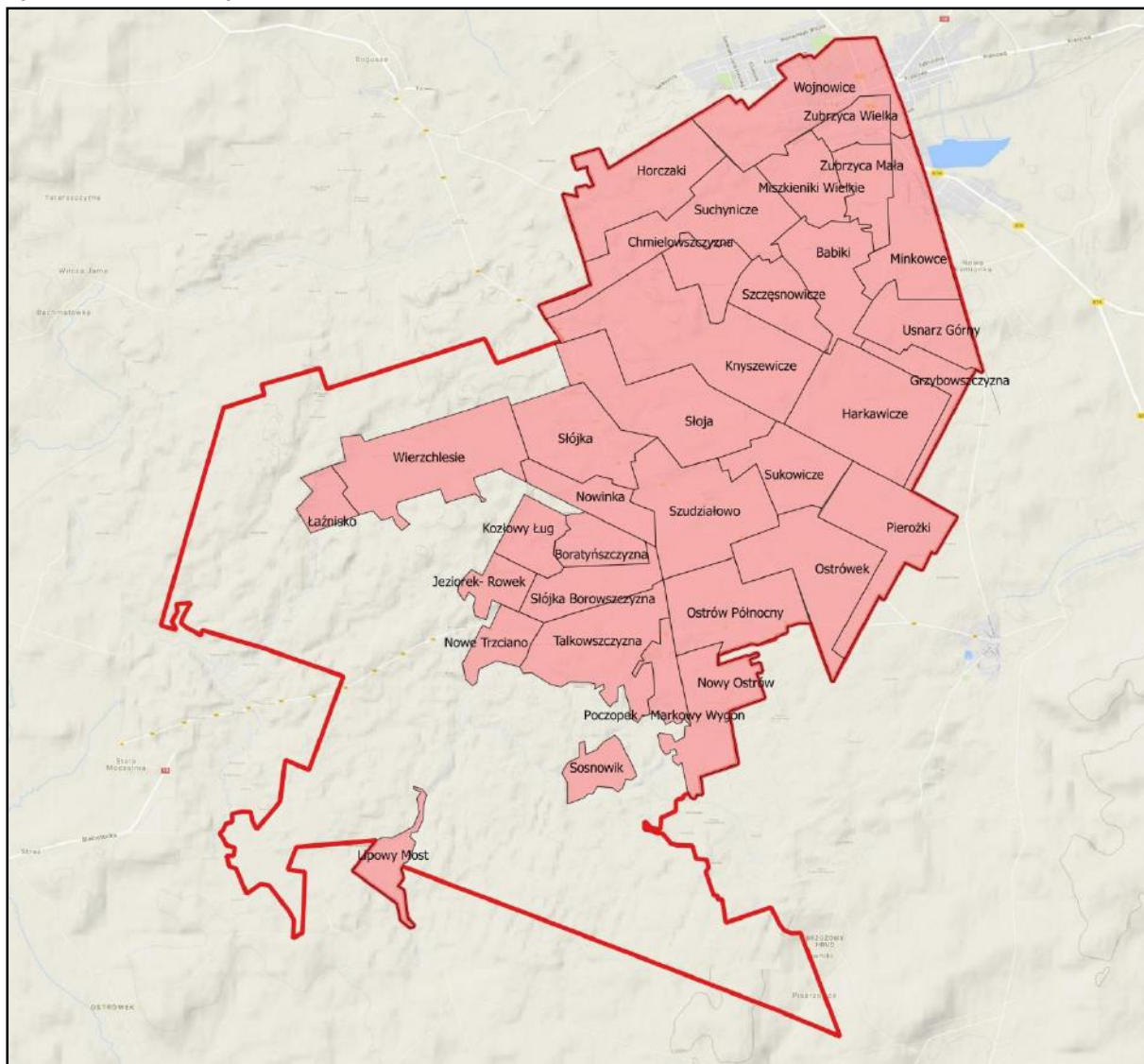
Kolejnym punktem procesu diagnozowania jest analiza przestrzenna, pozwalająca na prezentowanie zjawiska za pomocą diagramów, obrazujących problematykę w przestrzeni.

***Pierwszym etapem diagnozy jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego, drugim etapem jest wyznaczenie obszaru rewitalizacji (porównaj rozdział 4).***

##### **3.1.1. Wyróżnione jednostki pomocnicze**

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dokonano analizy negatywnych zjawisk (kryzysowych) w rozkładzie przestrzennym odniesionym do podziału gminy na jednostki pomocnicze – sołectwa. Wybór sołectw jako jednostek pomocniczych pozwala na zidentyfikowanie zjawisk kryzysowych w przestrzeni gminy. Powyższy wybór jednostek pomocniczych ma na celu ukierunkowanie wsparcia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 na najbardziej dotknięte problemami obszary gminy i został ustalony w porozumieniu z Urzędem Gminy Szudziałowo. W Tabeli 1 zamieszczono nazwy sołectw, liczbę mieszkańców danych sołectw oraz powierzchnie sołectw. Na rysunku 2 zamieszczono poglądową mapę Gminy Szudziałowo z podziałem na sołectwa.

**Ryc. 2.** Podział Gminy Szudziałowo na sołectwa.



Źródło: opracowanie własne

**Tab. 1.** Sołectwa w Gminie Szudziałowo.

Lp	Sołectwo	Liczba mieszkańców	Udział [%]	Powierzchnia [m <sup>2</sup> ]	Udział [%]
1	Babiki	97	3,14	5229206	1,73
2	Boratyńszczyzna	40	1,29	1742376	0,58
3	Chmielowszczyzna	35	1,13	3055959	1,01
4	Grzybowski	28	0,91	2395500	0,79
5	Harkawice	31	1,00	9757352	3,23
6	Horczaki	97	3,14	7471933	2,48
7	Jeziorek- Rowek	32	1,04	1931322	0,64

8	Knyszewicze	82	2,65	13980002	4,63
9	Kozłowy Ług	43	1,39	3213585	1,07
10	Lipowy Most	15	0,49	2001740	0,66
11	Łaźnisko	67	2,17	63262555	20,97
12	Minkowce	161	5,21	6165816	2,04
13	Miszkeniki Wielkie	76	2,46	3710890	1,23
14	Nowe Trzciano	71	2,30	2978338	0,99
15	Nowinka	43	1,39	3996387	1,32
16	Nowy Ostrów	32	1,04	5668744	1,88
17	Ostrów Północny	122	3,95	6945185	2,30
18	Ostrówek	79	2,56	7415548	2,46
19	Pierozki	39	1,26	7020737	2,33
20	Poczopek - Markowy Wygon	47	1,52	49160237	16,30
21	Słoja	83	2,69	9192420	3,05
22	Słójka	53	1,72	6269420	2,08
23	Słójka Borowszczyzna	32	1,04	3730710	1,24
24	Sosnowik	18	0,58	2050671	0,68
25	Suchynicze	101	3,27	8625198	2,86
26	Sukowicze	41	1,33	4683481	1,55
27	Szczęsnowicze	73	2,36	3494306	1,16
28	Szudziałowo	699	22,63	8495304	2,82
29	Talkowszczyzna	104	3,37	9774352	3,24
30	Usnarz Górny	72	2,33	4365956	1,45
31	Wierzchlesie	336	10,88	19760107	6,55
32	Wojnowce	123	3,98	8886253	2,95
33	Zubrzyca Mała	60	1,94	3095926	1,03
34	Zubrzyca Wielka	57	1,85	2116439	0,70
Łącznie		3089	100%	301643955	100%

Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na 2016 rok

### 3.1.2. Dobór kryteriów delimitacji obszarów zdegradowanych

Na potrzeby przeprowadzenia delimitacji obszarów zdegradowanych, dokonano wyboru odpowiednich zmiennych, które je w sposób istotny statystycznie różnicują. Wybrane zmienne wyznaczone zostały z uwzględnieniem każdej ze wspomnianych wyżej badanych stref: społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, środowiskowej oraz technicznej, co pozwala pokazać zjawisko na kilku wiążących się ze sobą poziomach wskazanych w *Wytycznych*. Do tego celu wykorzystano 19 wskaźników, w tym 8 o charakterze społecznym, który to z punktu widzenia procesu rewitalizacji ma priorytetowe znaczenie. Zbiór zmiennych zawiera tabela nr 2.

**Tab. 2.** Zbiór analizowanych zmiennych.

Kategoria	Zmienna
Strefa społeczna	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania
	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania
	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem
	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania
	Liczba stwierdzonych przestępstw młodocianych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania
	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania
	Wyniki egzaminu 6-klasisty
Strefa gospodarcza	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania
Strefa techniczna	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 na 100 wg faktycznego

	miejsca zamieszkania
	Poziom degradacji technicznej
	Masa pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych
	Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych dozmieniających się funkcji terenu
Strefa przestrzenno-funkcjonalna	Liczba nowopowstałych mieszkań/lokalii mieszkalnych
	Powierzchnia terenów rekreacyjnych lub zielonych przeznaczonych pod rekreację
	Jakość przestrzeni publicznej
	Jakość usług infrastruktury turystycznej
Strefa środowiskowa	Jakość powietrza
	Ilość dzikich wysypisk śmieci

Powyższe wskaźniki zostały wypracowane na podstawie danych pochodzących z różnorodnych źródeł, w tym z danych Urzędu Gminy, badań społecznych, statystyk publicznych oraz badań eksperckich, przy czym uwzględniono zarówno dane jakościowe, ilościowe, jak również dane obejmujące aspekty przestrzenne. Ta sytuacja pozwoliła na sporządzenie analizy możliwie obiektywnej, uwzględniającej punkty widzenia wielu różnych grup zainteresowanych procesem rewitalizacji. Następnie wszystkie zebrane w procesie eksploracji dane poddane zostały kategoryzacji, która ostatecznie pozwoliła na zabudowanie syntetycznego wskaźnika stopnia degradacji poszczególnych porównywanych jednostek.

Każdy wskaźnik w stosunku do sołectw został oceniony w skali 1-3, gdzie:

- 1 oznacza wysoki stan kryzysowy;
- 2 oznacza niski stan kryzysowy;
- 3 oznacza brak stanu kryzysowego.

W tabeli 3 zaprezentowano dane statystyczne dla tych wskaźników, które były poddane ocenie w skali na podstawie danych zastanych, udostępnionych przez instytucje:

- Urząd Gminy w Szudziałowie,
- Urząd Statystyczny w Białymstoku,
- Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szudziałowie,
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży,
- Komenda Powiatowa Policji w Sokółce.

Pozostałe wskaźniki zostały ocenione w skali na podstawie obserwacji, wywiadów, badań statystycznych oraz spacerów badawczych.

**Tab. 3.** Zbiór danych statystycznych do diagnozy.

Sołectwo	STREFA SPOŁECZNA								STREFA GOSPODARCZA	STREFA TECHNICZNA		STREFA PRZESTRZENNO-FUNKCYJONALNA		STREFA ŚRODOWISKOWA
	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba stwierdzonych przestępstw młodocianych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba organizacji pozarządowych ma 100 osób wg miejsca zamieszkania	Wyniki egzaminu 6-klasisty	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Masa pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych	Liczba nowopowstałych mieszkań/lokalii mieszkalnych	Powierzchnia terenów rekreacyjnych lub zielonych przeznaczonych pod rekreację	Ilość dzikich wysypisk śmieci
Babiki	-1,0	5,2	60,0	9,3	14,4	0,0	0,0	59,0	22,7	34,0	1492,0	0,0	0,0	1,0
Boratyńszczyzna	10,0	2,5	0,0	5,6	17,5	0,0	0,0	69,0	20,0	55,0	1127,0	0,0	0,4	0,0
Chmielowszczyzna	0,0	2,9	0,0	5,6	8,6	0,0	0,0	59,0	28,6	71,4	2683,0	0,0	0,0	0,0
Grzybowszczyzna	0,0	0,0	0,0	0,0	14,3	0,0	0,0	59,0	28,6	39,3	2187,0	0,0	0,0	0,0
Harkawicze	9,7	9,7	33,3	23,1	3,2	0,0	0,0	69,0	38,7	132,3	2594,0	0,0	0,0	0,0
Horczaکی	-5,2	7,2	57,1	10,8	3,1	0,0	0,0	69,0	5,2	25,8	871,0	2,0	0,6	1,0
Jeziorek- Rowek	-3,1	15,6	40,0	22,7	0,0	0,0	0,0	69,0	34,4	59,4	1344,0	0,0	0,0	0,0
Knyszewicze	1,2	3,7	0,0	6,7	2,4	0,0	0,0	59,0	18,3	95,1	2267,0	0,0	0,0	1,0
Kozłowy Ług	0,0	9,3	50,0	16,7	11,6	0,0	0,0	69,0	25,6	83,7	1520,0	1,0	0,0	1,0
Lipowy Most	0,0	0,0	0,0	0,0	20,0	0,0	0,0	69,0	60,0	133,3	433,0	0,0	0,0	0,0
Łaźnisko	4,5	9,0	33,3	12,2	14,9	0,0	0,0	69,0	46,3	53,7	1049,0	1,0	0,0	0,0
Minkowce	0,6	5,0	25,0	9,2	14,3	0,0	0,0	59,0	31,1	44,1	1530,0	0,0	1,6	3,0
Miszkieniki Wielkie	-1,3	6,6	40,0	11,9	2,6	0,0	0,0	59,0	15,8	26,3	1268,0	0,0	0,0	1,0
Nowe Trzciano	1,4	11,3	25,0	16,0	2,8	0,0	0,0	69,0	21,1	39,4	567,0	1,0	0,0	0,0
Nowinka	-2,3	4,7	0,0	7,7	18,6	0,0	0,0	69,0	27,9	100,0	1159,0	1,0	0,0	1,0
Nowy Ostrów	-3,1	9,4	66,7	15,8	0,0	0,0	0,0	69,0	40,6	143,8	3225,0	0,0	0,0	0,0
Ostrów Północny	0,8	6,6	25,0	10,3	13,1	0,0	0,0	69,0	19,7	55,7	997,0	0,0	0,0	2,0
Ostrówek	0,0	0,0	0,0	0,0	8,9	0,0	0,0	69,0	25,3	59,5	2168,0	0,0	0,0	1,0
Pierozki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	69,0	46,2	123,1	5186,0	0,0	0,0	0,0
Poczopek - Markowy Wygon	4,3	4,3	0,0	7,1	2,1	0,0	0,0	69,0	17,0	29,8	759,0	0,0	0,0	0,0
Słoja	-1,2	8,4	28,6	16,3	14,5	0,0	0,0	59,0	20,5	63,9	914,0	0,0	0,0	1,0
Słójka	0,0	11,3	33,3	16,7	3,8	0,0	0,0	69,0	32,1	32,1	913,0	0,0	0,0	0,0
Słójka Borowszczyzna	-6,3	6,3	50,0	11,8	3,1	0,0	0,0	69,0	18,8	90,6	1606,0	0,0	0,0	0,0
Sosnowik	-5,6	5,6	0,0	12,5	27,8	0,0	0,0	69,0	38,9	111,1	4272,0	0,0	0,0	0,0
Suchynicze	-5,0	4,0	50,0	9,3	5,0	0,0	0,0	59,0	37,6	68,3	3232,0	1,0	0,0	0,0
Sukowicze	-2,4	7,3	0,0	12,0	14,6	0,0	0,0	69,0	43,9	92,7	1369,0	0,0	0,0	1,0
Szczęsnowicze	0,0	6,8	40,0	11,4	4,1	0,0	0,0	59,0	26,0	35,6	1193,0	0,0	0,0	0,0
Szudziałowo	-1,7	7,9	52,7	11,1	11,7	0,1	0,4	69,0	23,5	18,0	489,0	1,0	0,6	1,0
Talkowszczyzna	1,0	3,8	75,0	7,5	1,0	0,0	0,0	69,0	25,0	62,5	982,0	1,0	0,0	0,0
Usnarz Górny	-4,2	4,2	66,7	7,0	1,4	0,0	0,0	59,0	31,9	59,7	1585,0	0,0	0,0	1,0
Wierzchlesie	0,6	5,1	52,9	9,4	13,4	0,0	0,0	69,0	6,3	53,0	866,0	0,0	0,0	4,0
Wojnowce	-0,8	16,3	45,0	25,6	17,1	0,0	0,0	59,0	27,6	39,0	1236,0	0,0	0,0	4,0
Zubrzyca Mała	0,0	1,7	0,0	3,4	0,0	0,0	0,0	59,0	41,7	38,3	1169,0	0,0	0,0	1,0
Zubrzyca Wielka	1,8	1,8	0,0	3,3	5,3	0,0	0,0	59,0	22,8	43,9	1405,0	0,0	0,0	0,0



### **3.2. Sfera społeczna**

Sfera społeczna jako obszar priorytetowy dla procesu rewitalizacji, uwzględnia najwięcej bo aż 8 wskaźników, do których zalicza się:

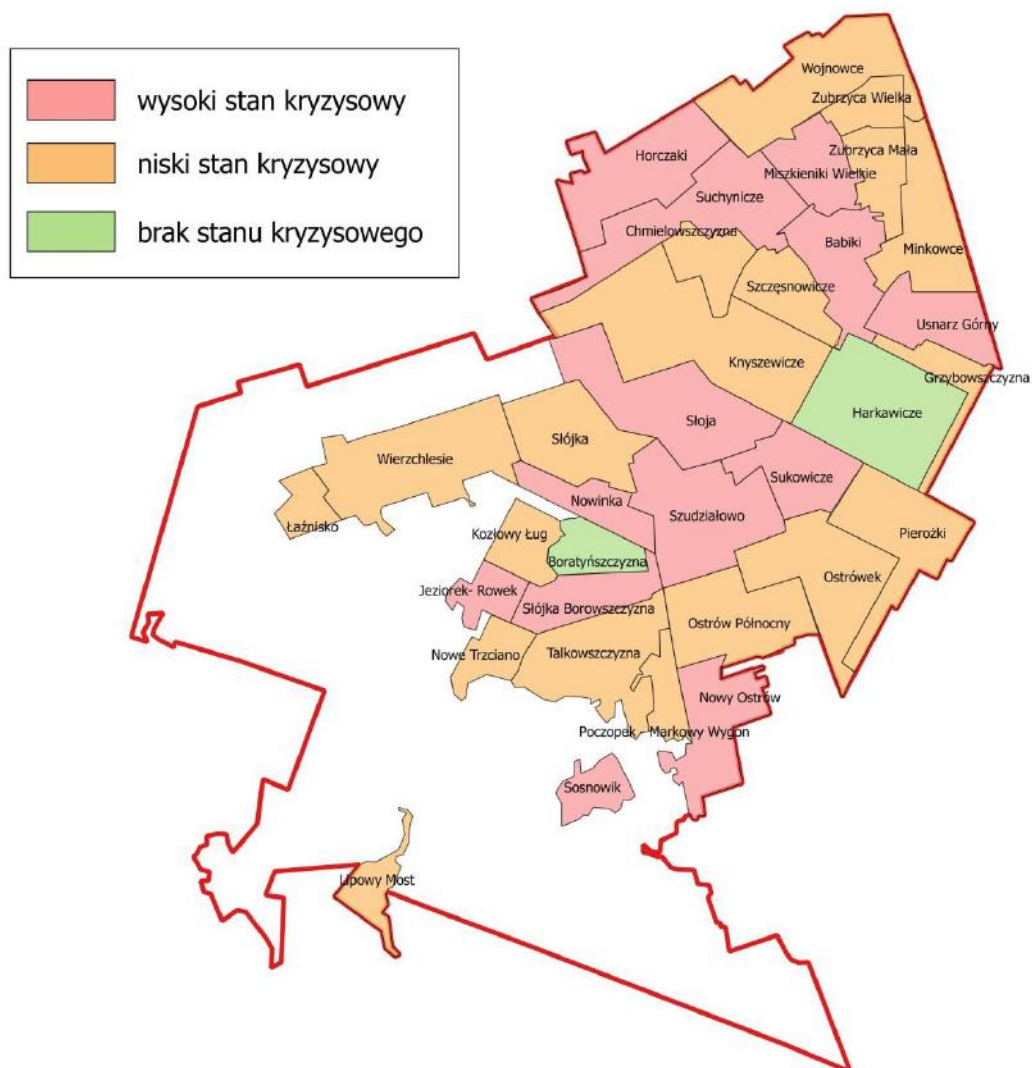
- saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania,
- liczbę osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania,
- liczbę długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem,
- udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania,
- liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania,
- liczbę stwierdzonych przestępstw młodocianych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania,
- liczbę organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania,
- wyniki egzaminu 6-klasisty.

W celu dokonania delimitacji i wyznaczenia obszaru zdegradowanego dokonano porównania poszczególnych zmiennych w odniesieniu do poszczególnych jednostek statystycznych, co następnie zobrazowano odpowiednimi mapami przedstawiającymi zmienność zjawiska na terenie całej gminy.

W odniesieniu do wskaźnika salda migracji należy wskazać, iż teren jest średnio atrakcyjny pod względem osiedleńczym, na co wskazuje ujemna wartość współczynnika wynosząca -0,22. Niekorzystna sytuacja ma miejsce w sołectwach: Horczaki (-5), Jaziorek-Rowek (-1), Miszkielniki Wielkie (-1), Nowinka (-1), Nowy Ostrów (-1), Słoja (-1), Słójka Borowszczyzna (-2), Sosnownik (-1), Suchynicze (-5), Sukowicze (-1), Szudziałowo (-12) i Usnarz Górny(-3) co wskazuje na duże zagrożenie związane z procesem depopulacji. W pozostałych miejscowościach wskaźnik utrzymuje się na

niskim poziomie. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 3).<sup>1</sup>

**Ryc. 3.** Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.



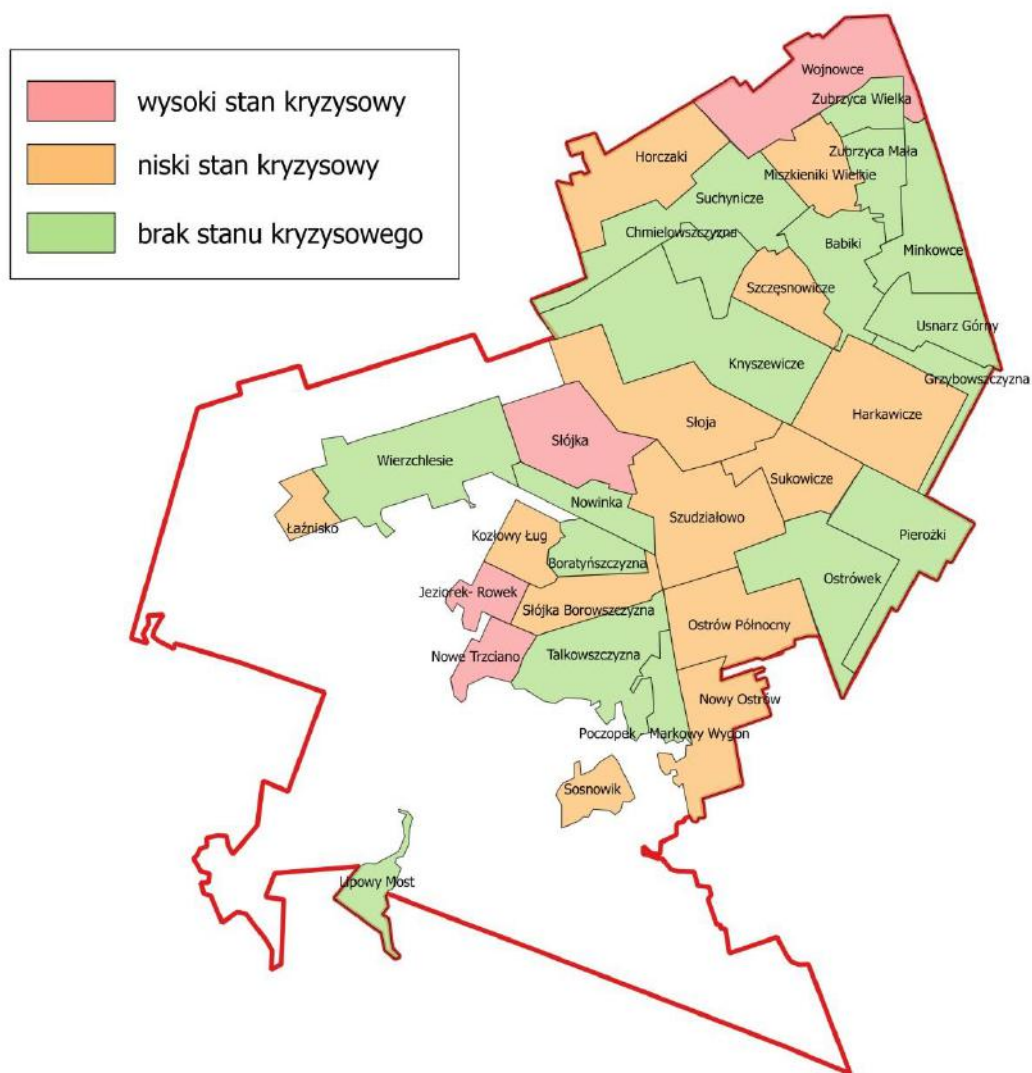
Źródło: opracowanie własne

Na płaszczyźnie uwarunkowań społecznych, istotne znaczenie ma również kolejne analizowane zagadnienie jakim jest ilość osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania. W odniesieniu do danych odnoszących się do całej gminy wartość wskaźnika utrzymuje się na poziomie 6,97 osób bezrobotnych na 100 mieszkańców. W odniesieniu do poszczególnych sołectw, sytuacja

<sup>1</sup> Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na rok 2016

najgorzej przedstawia się sołectwach: Jeziorek-Rowek (15,63 os.), Nowe Trzciano (11,27 os.), Słójka (11,32 os.) oraz Wojnowce (16,26 os.). Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 4).<sup>2</sup>

**Ryc. 4.** Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.



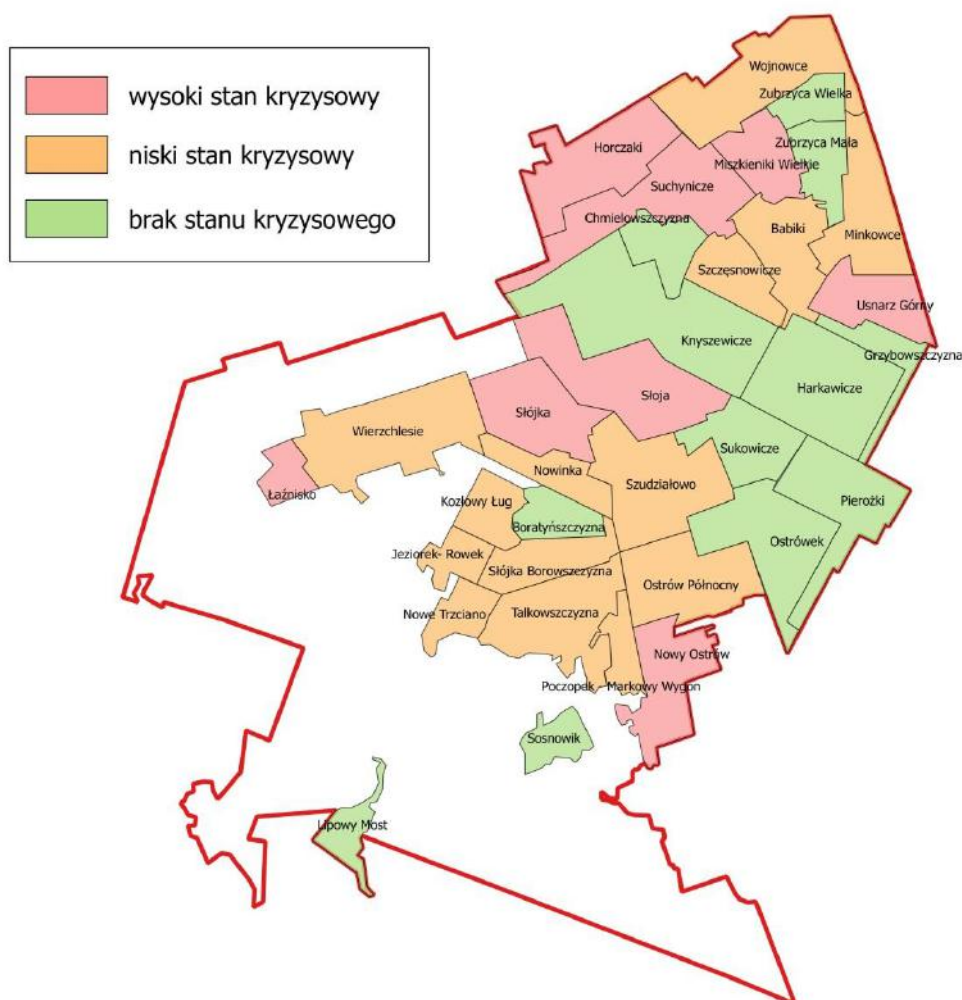
Źródło: opracowanie własne

Istotnym z punktu widzenia płaszczyzny społeczno-gospodarczej jest współczynnik określający liczbę długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem, który odzwierciedla ogólną sytuację na rynku pracy w wyodrębnionym obszarze. W odniesieniu do całego obszaru gminy, średnia wartość wskaźnika wynosi 27,93 %,

<sup>2</sup> Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce, stan na rok 2016

jednakże w odniesieniu do poszczególnych sołectw sytuacja na rynku pracy jest zróżnicowana. Największy kryzys odnotowano w sołectwach Horczaki (57,1%), Łaźnisko (33,3%), Miskieniki Wielkie (40,0%), Nowy Ostrów (66,7%), Słoja (28,6%), Słójka (33,3%), Suchynicze (50,0%) oraz Usnarz Górny (66,7%). Z punktu widzenia skutków jakie niesie za sobą długotrwałe bezrobocie, należy zaznaczyć, iż sytuacja na rynku pracy w całej gminie wymaga interwencji i dążenia lokalnych władz do rozwoju turystyki, zachęcania przedsiębiorców do inwestycji na terenach gminy jak również wspierania dotychczasowych przedsiębiorców w celu rozwoju działalności i zwiększania miejsc pracy. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 5).<sup>3</sup>

**Ryc. 5.** Liczba długotrwałe bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem.



Źródło: opracowanie własne

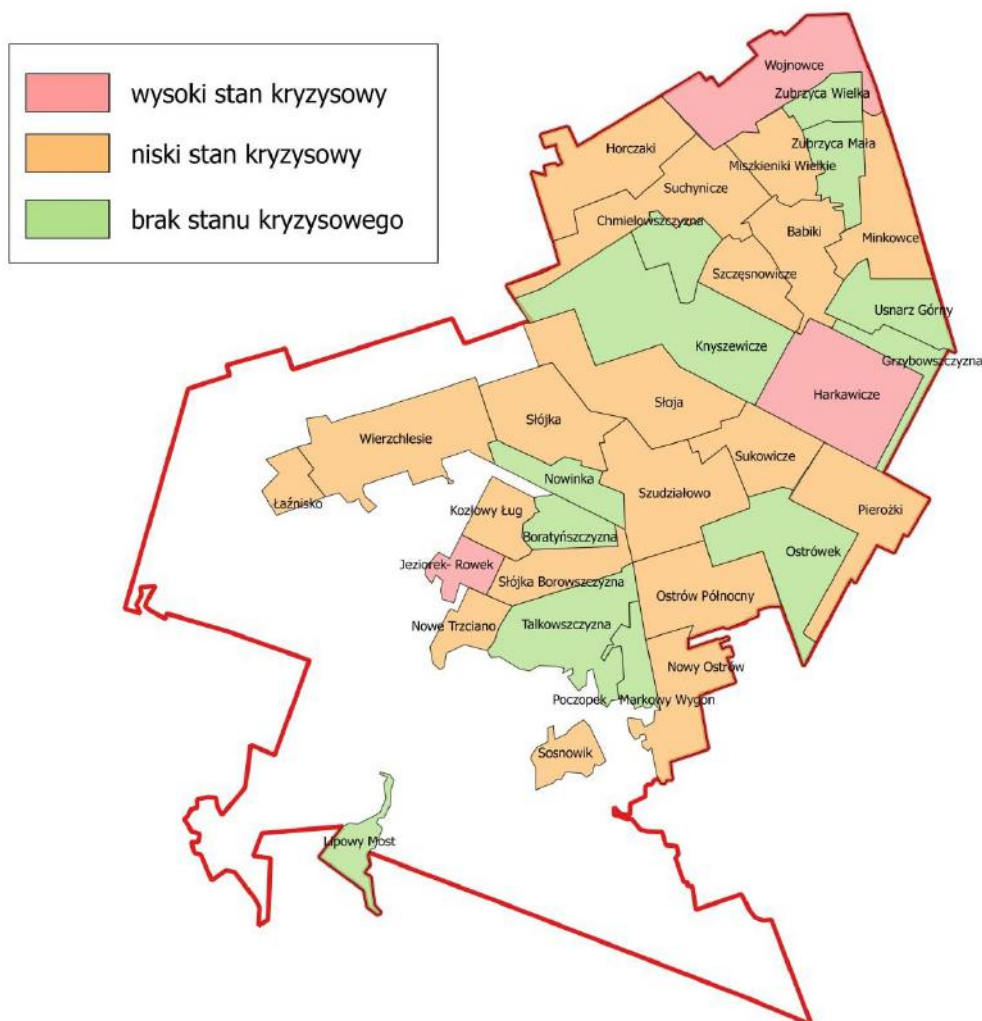
<sup>3</sup>J.w.

W celu uzupełnienia analiz w obszarze bezrobocia, dokonano również badań obejmujących udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania. Dla całej gminy, wskaźnik przyjmuje wartość 10,23%, jednak w odniesieniu do wybranych jednostek statystycznych wartość ta jest zmienna. Znaczny kryzys w tym obszarze pojawia się w sołectwach: Harkawicze (23,1%), Jeziorek- Rowek (22,7%), Wojnowce (25,6%). Podobnie jak w kontekście danych dotyczących długotrwałego bezrobocia, należy podkreślić, iż badane zjawisko niesie za sobą negatywne konsekwencje we wszystkich aspektach życia społeczno-gospodarczego, w związku z tym wymaga wprowadzenia nowych rozwiązań w zakresie aktywizacji i promowania przedsiębiorczości wśród ludności w każdym wieku, a zwłaszcza w wieku produkcyjnym. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 6).<sup>4</sup>

---

<sup>4</sup> jw.

**Ryc. 6.** Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania.



Źródło: opracowanie własne

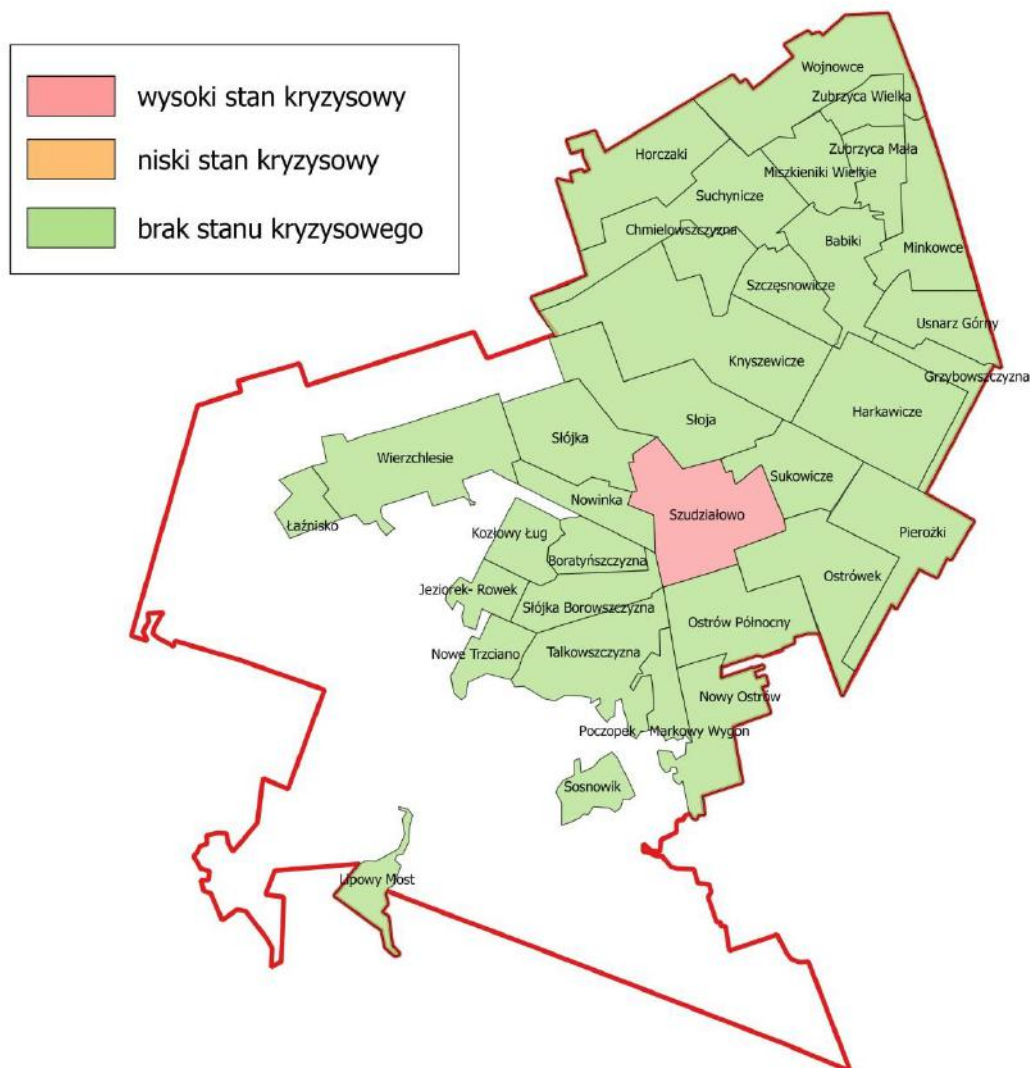
Z płaszczyzną bezrobocia bezpośredni związek ma również wskaźnik określający liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania. Odnotowywany związek pomiędzy tymi dwoma aspektami, uwidacznia się w fakcie, iż wzrost poziomu bezrobocia na danym obszarze pociąga za sobą wzrost poziomu ubóstwa. Z pozyskanych danych wynika, iż wartość wskaźnika w odniesieniu do całego obszaru gminy wynosi 8,88 os. na 100. Najgorsza sytuacja przedstawia się jednak w sołectwach: Lipowy Most (20,0 os.), Nowinka (18,6 os.) oraz Sosnowik (27,8 os.). Nie mniej jednak problem na terenie gminy istnieje, w związku z tym niezbędne są mechanizmy zwalczające obniżający się poziom życia społeczności,





przestępczości nie jest obecne na terenie gminy, jednakże biorąc pod uwagę szczegółowe dane dla poszczególnych jednostek należy podkreślić, że posiada inne natężenie w sołectwie Szudziałowo gdzie wskaźnik wynosił 0,14 przestępstw na 100 osób. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 8).<sup>6</sup>

**Ryc. 8.** Liczba stwierdzonych przestępstw młodocianych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.



Źródło: opracowanie własne

Poziom życia społeczności lokalnych jak również tendencje do występowania negatywnych zjawisk zależą w dużej mierze od aktywności mieszkańców nie tylko w zakresie przeciwdziałaniu skutkom patologii, ale również wspierania rozwoju i atrakcyjności terenów. Wskaźnikiem odzwierciedlającym to zaangażowanie jest liczba

<sup>6</sup> Źródło: Komenda Powiatowej Policji w Sokółce, stan na rok 2016

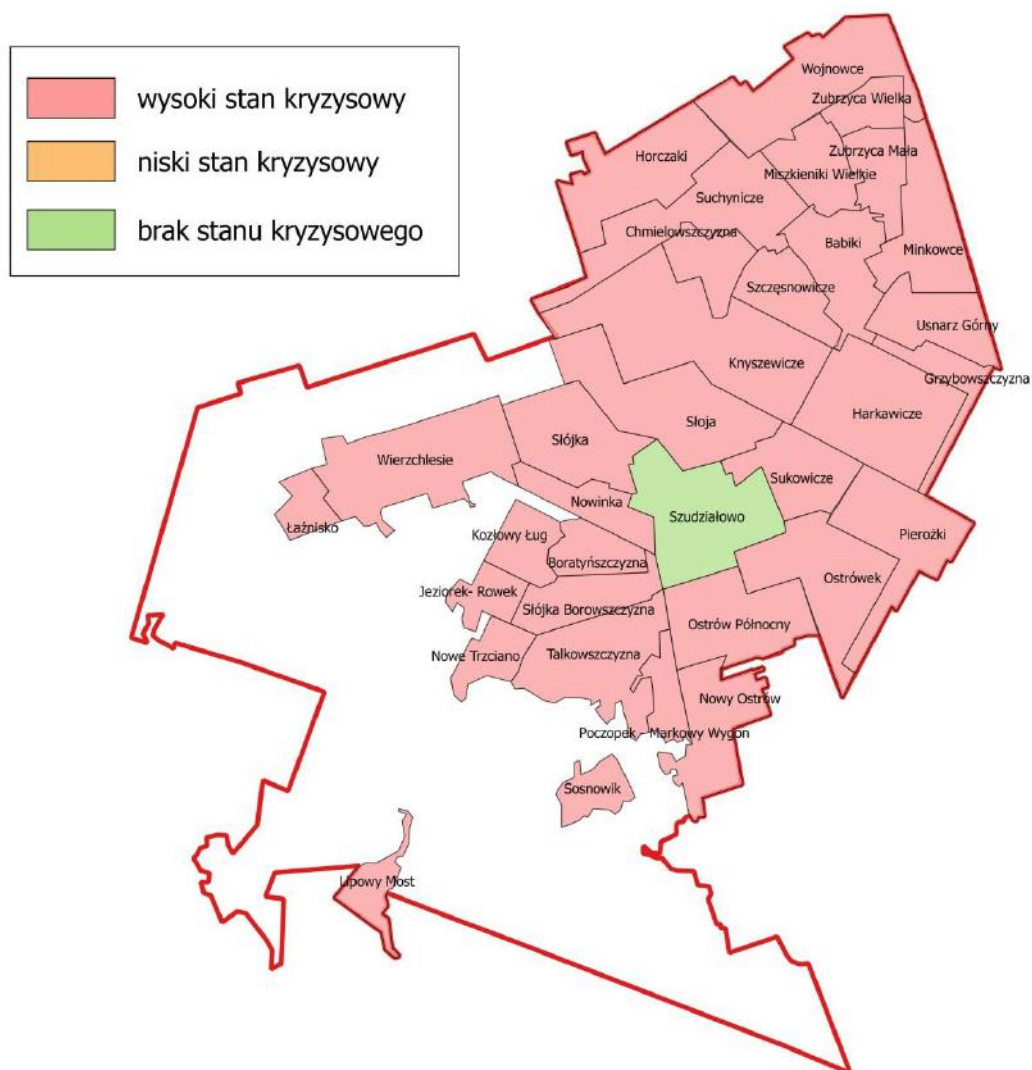


organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania, który w odniesieniu do całej gminy wynosi 0,01. Jedynie na terenie jednego sołectwa funkcjonują organizacje pozarządowe – w sołectwie Szudziałowo jest ich 3. W pozostałych sołectwach nie funkcjonują żadne. W celu poprawy aktualnej sytuacji warto więc dążyć do wzmacniania więzi pomiędzy mieszkańcami oraz wspierania działań integrujących społeczność, co pozwoli zbudować duży potencjał i kapitał społeczny. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 9).<sup>7</sup>

---

<sup>7</sup> Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na rok 2016

**Ryc. 9.** Liczba organizacji pozarządowych ma 100 osób wg miejsca zamieszkania.

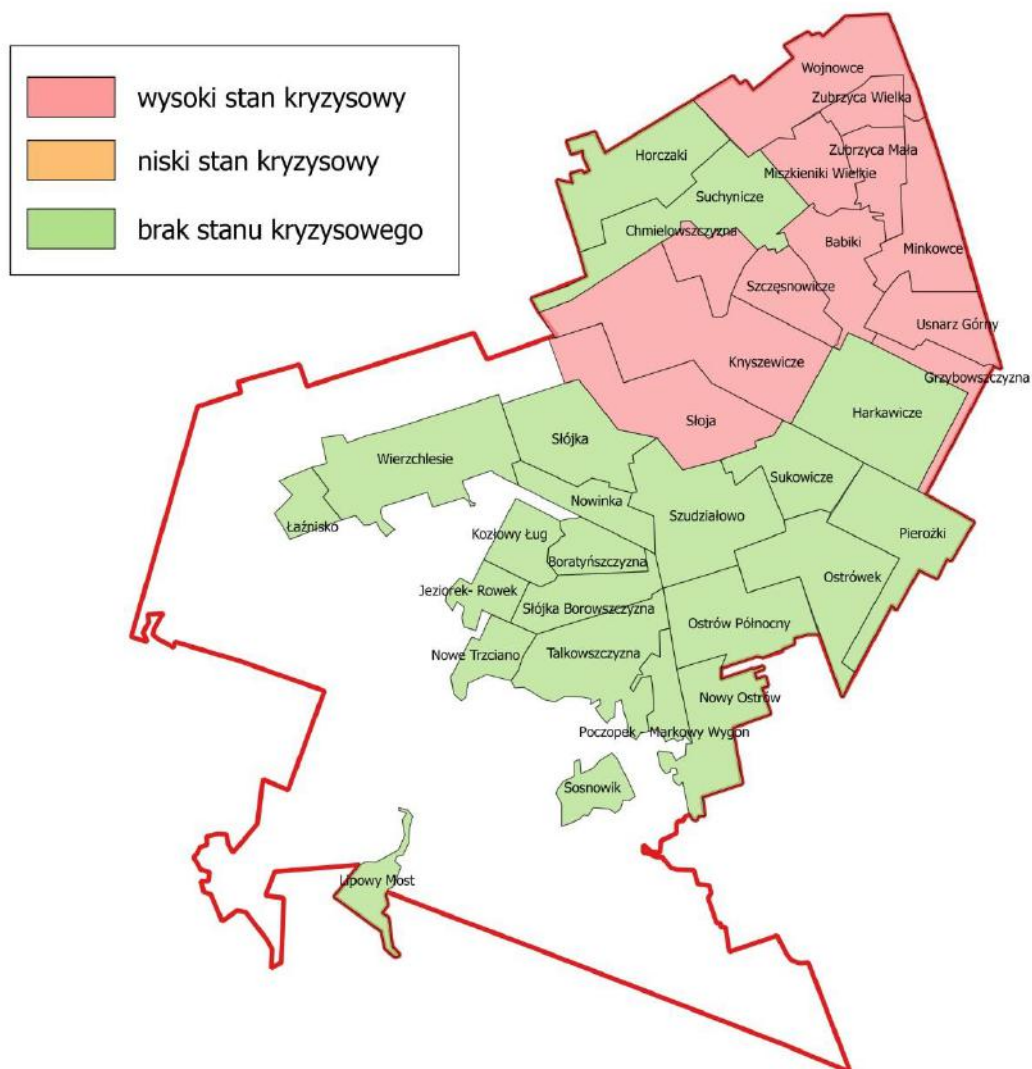


Źródło: opracowanie własne

Szczegółowa analiza sfery społecznej, oprócz aspektów związanych z demografią i rynkiem pracy, wymaga również sięgnięcia do głębszych danych w zakresie edukacji, stanowiącej istotny element w procesie rozwoju gospodarczego i potencjału całej gminy. W tym też celu wyszczególniono wskaźnik obejmujący wyniki egzaminu 6-klasisty (jako średni wynik z części z języka polskiego i matematyki). Średnia wartość dla wszystkich jednostek statystycznych wyniosła 65,18%. Najgorsze wyniki osiągnęli uczniowie z sołectw: Babiki, Chmielowszczyzna, Grzybowszczyzna, Knyszewice, Minkowce, Miskieniki Wielkie, Słojka, Suchynice, Szczęsnowice, Usnarz Górny, Wojnowce, Zubrzyca Mała oraz Zubrzyca Wielka. Dane te sygnalizują w jakich obszarach przestrzennych należy podjąć działania mające na celu poprawę sytuacji i zwiększanie

efektów nauczania. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 10)<sup>8</sup>

**Ryc. 10.** Wyniki egzaminu 6-klasisty.



Źródło: opracowanie własne

<sup>8</sup> Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży, stan na rok 2016

### **3.3. Sfera gospodarcza**

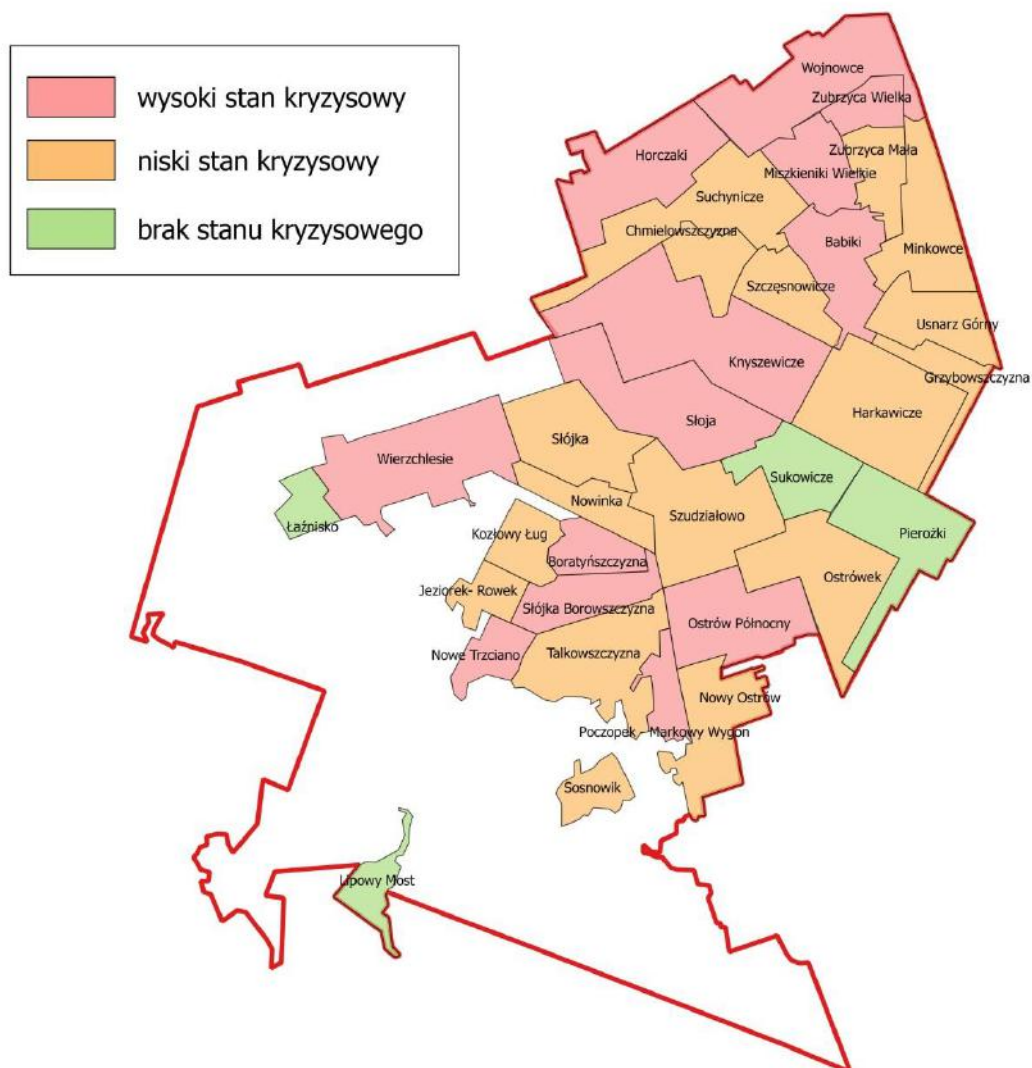
Kolejną z analizowanych płaszczyzn jest strefa gospodarcza, która podobnie jak strefa społeczna ma istotne znaczenie w kontekście codziennego życia mieszkańców jak również planowanych polityk publicznych. W jej ramach wyróżniono jeden wskaźnik - liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.

Średnia dla całości badanego obszaru wynosi 28,5. Najmniej korzystnie sytuacja prezentuje się w sołectwach: Babiki (22,7), Boratyńszczyzna (20,0), Horczaki (502), Knyszewicze (18,3), Miskieniki Wielkie (15,8), Nowe Trzciano (21,1), Ostrów Północny (19,7), Poczopek - Markowy Wygon (17,0), Słoja (20,5), Słójka Borowszczyzna (32,1), Wierzchlesie (6,3), Wojnowce (27,6) oraz Zubrzyca Wielka (22,8). Dane te są na poziomie, który świadczy o dobrze rozwiniętym sektorze gospodarczym. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 11).<sup>9</sup>

---

<sup>9</sup> Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na rok 2016

**Ryc. 11.** Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski.



Źródło: opracowanie własne

### 3.4. Sfera techniczna

Strefę techniczną na potrzeby prowadzonych badań odzwierciedlają 4 wskaźniki:

- Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania;
- Poziom degradacji technicznej;
- Masa pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych [kg];
- Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu.

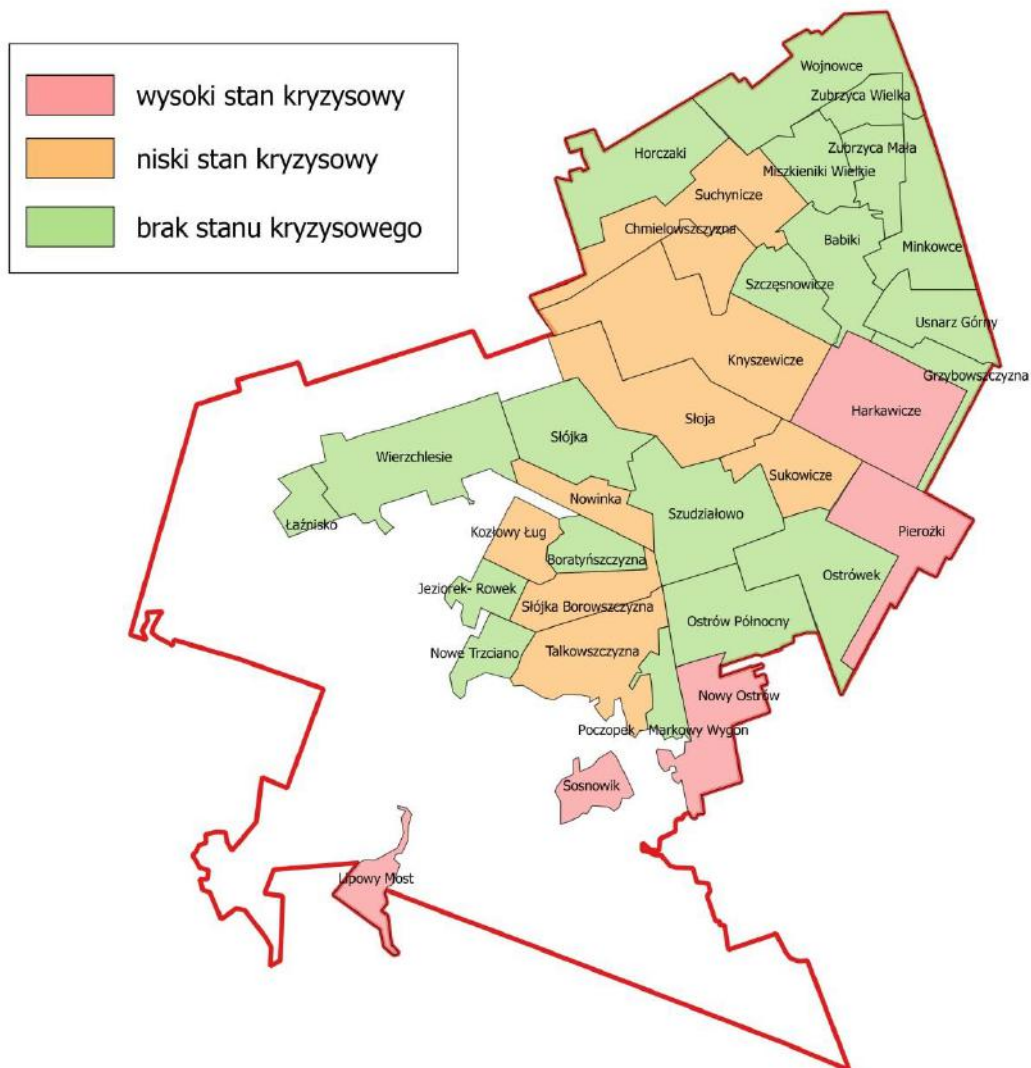
Płaszczyzna ta odnosi się głównie do degradacji obszaru i potrzeb o charakterze infrastrukturalnym, jednakże swoim zasięgiem powoduje również konsekwencje w sferze społecznej oraz gospodarczej np. w postaci obniżenia atrakcyjności terenów dla nowych inwestorów, co powoduje, iż ma niebagatelne znaczenie dla analiz.

Pierwszym wskaźnikiem obrazującym sferę techniczną w gminie jest liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania. Średnio w gminie na 100 osób przypada 65 starych budynków. Najgorsza sytuacja ma miejsce w sołectwach: Harkawicze (132 budynki), Lipowy Most (133), Nowy Ostrów (144), Pierożki (123) oraz Sosnowik (111). Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 12).<sup>10</sup>

---

<sup>10</sup> Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na rok 2016

**Ryc. 12.** Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.



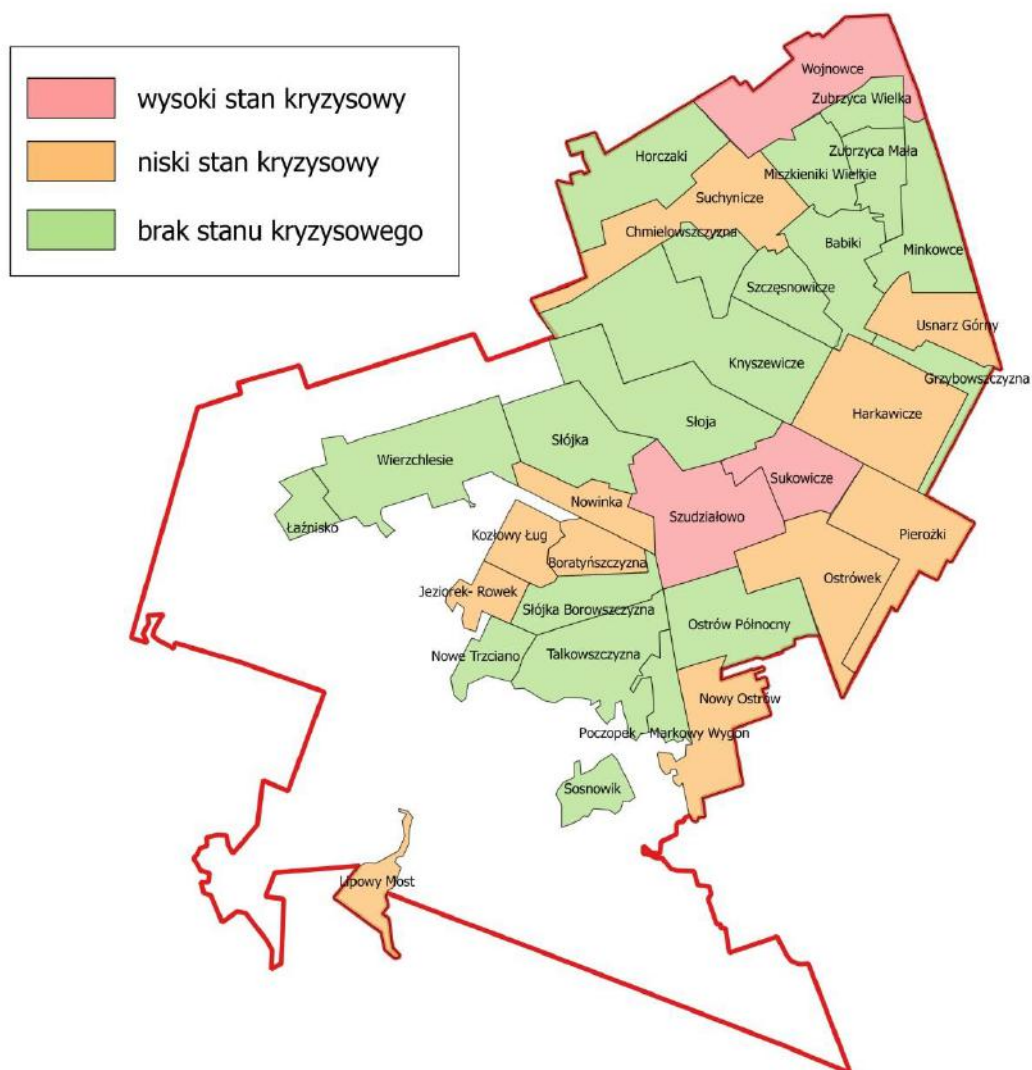
Źródło: opracowanie własne

Następnym wskaźnikiem bardzo dokładnie opisującym stan techniczny gminy jest poziom degradacji technicznej, który został oceniony przy pomocy wywiadów, analiz oraz spacerów badawczych. Na podstawie tej analizy określono że 3 sołectwa są zdegradowane w wysokim stopniu: Sukowice, Szudziałowo oraz Wojnowce. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 13).<sup>11</sup>

<sup>11</sup> Źródło: wnioski wynikające z eksperckich badań w terenie i spacerów badawczych



**Ryc. 13.** Poziom degradacji technicznej



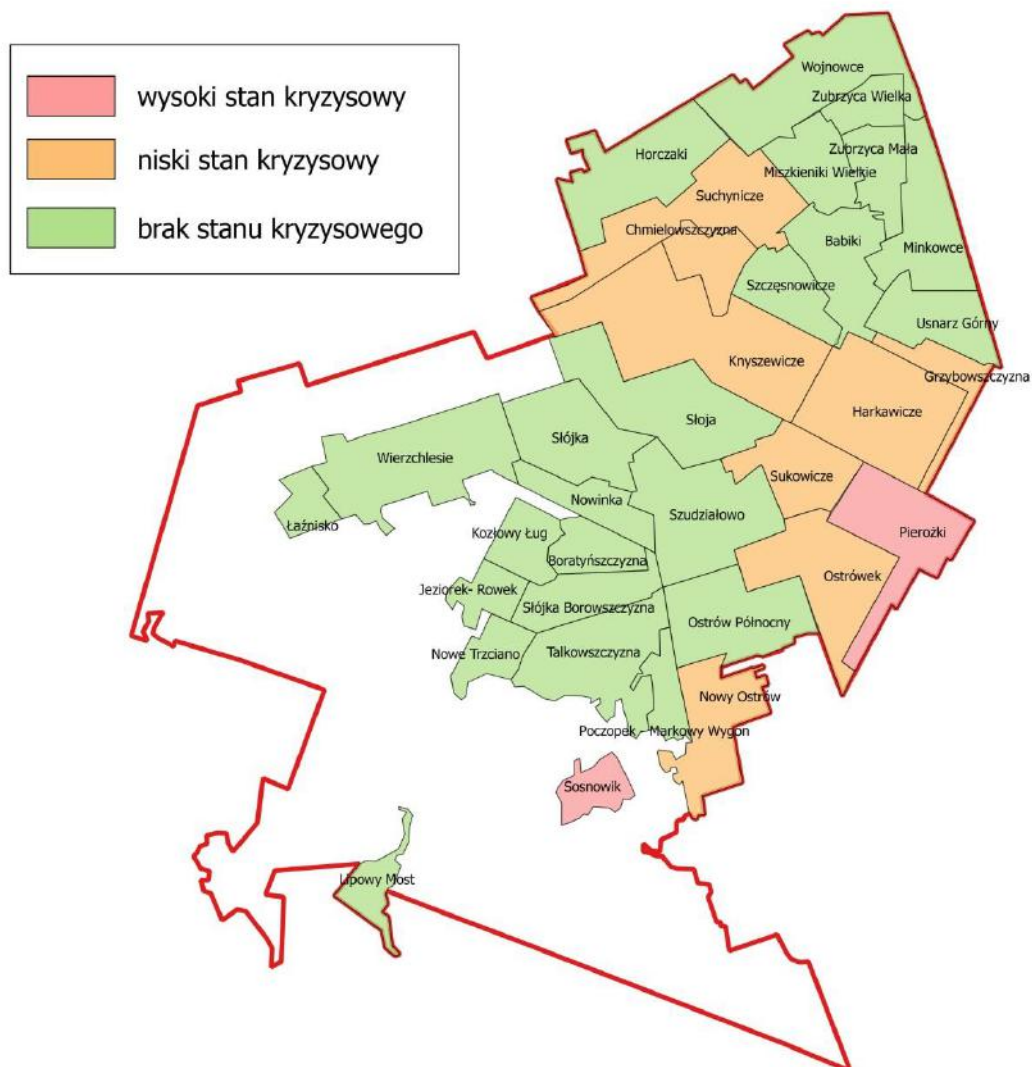
Źródło: opracowanie własne

Kolejny współczynnik w tym obszarze, czyli masa pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych, wskazuje na konieczność dokonania modernizacji i ulepszeń technicznych zarówno w budynkach użyteczności publicznej jak również w budynkach i lokalach prywatnych. Zgodnie ze zgromadzonymi danymi, łączna masa wyrobów azbestowych dla całego obszaru wynosi 55657 kg. Najwięcej jednak pozostaje w sołectwach Pierożki (kg) oraz Sosnowik (kg). Pomimo licznych działań podejmowanych przez władze w celu usuwania niebezpiecznych wyrobów azbestowych, w dalszym ciągu należy mieć na uwadze fakt, iż problematyka ta stanowi duże zagrożenie nie tylko dla zdrowia mieszkańców, ale również środowiska, co



wymaga ulepszania mechanizmów. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 14).<sup>12</sup>

**Ryc. 14.** Masa pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych.



Źródło: opracowanie własne

Ostatni ze wskaźników określający niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu z uwagi na swój charakter określony został na podstawie wizji lokalnych, spacerów studyjnych, dokumentów planistycznych oraz danych gromadzonych przez Urząd Gminy w Szudziałowie. Dokonując całościowej oceny dla obszaru gminy, należy wskazać, iż przeważa wysoki oraz średni poziom.

<sup>12</sup> Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na rok 2016

**Ryc. 15.**Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu.



34

### **3.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna**

Analizy w strefie przestrzenno-funkcjonalnej prowadzone zostały w oparciu o wskaźniki takie jak:

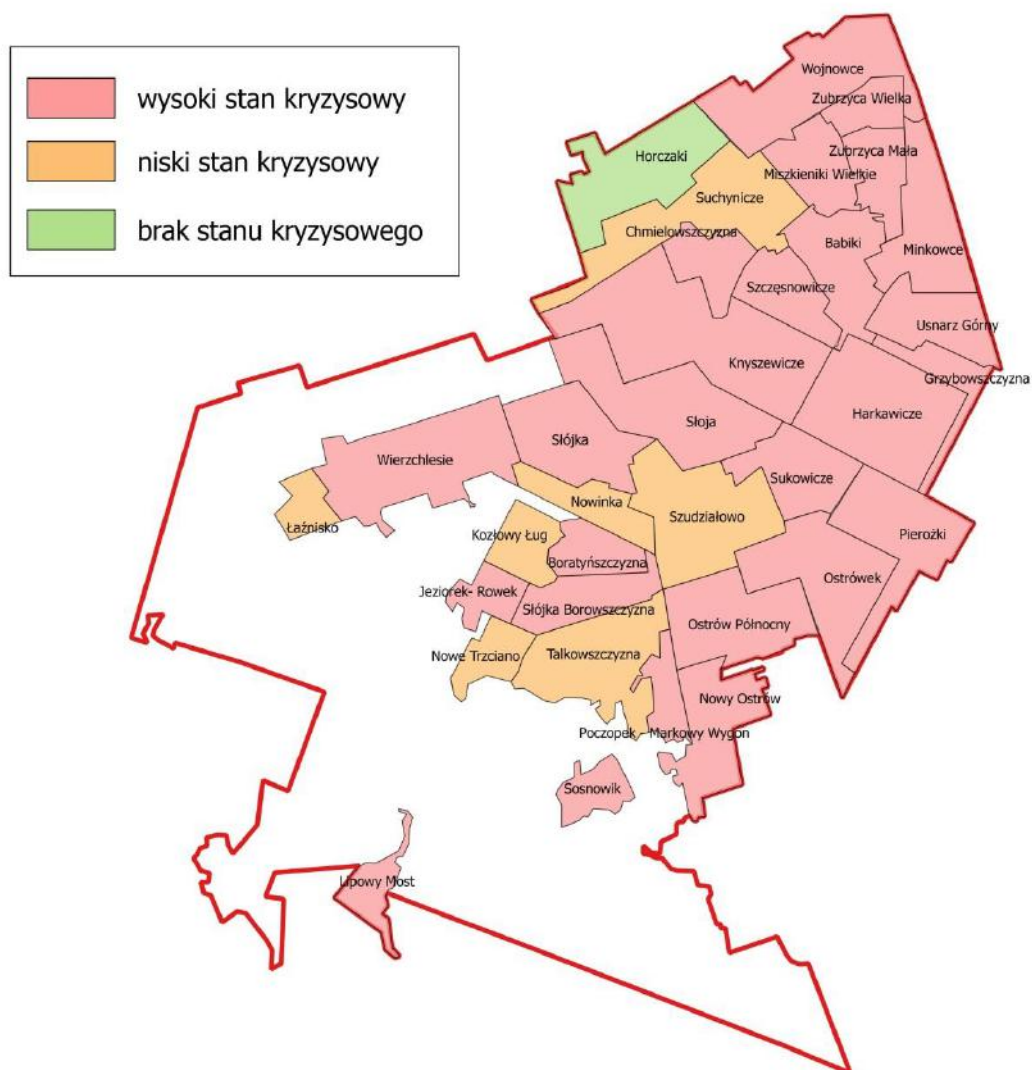
- Liczba nowopowstałych mieszkań/lokalí mieszkalnych;
- Powierzchnia terenów rekreacyjnych lub zielonych przeznaczonych pod rekreację [ha];
- Jakość przestrzeni publicznej;
- Jakość usług infrastruktury turystycznej.

Pierwszym wskaźnikiem obrazującym strefę przestrzenno-funkcjonalną jest ilość nowopowstałych mieszkań lub lokalí mieszkalnych. Po względem tego wskaźnika prawie cały obszar gminy wypada niekorzystnie. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 16).<sup>14</sup>

---

<sup>14</sup> Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na rok 2016

**Ryc. 16.** Liczba nowopowstałych mieszkań/lokalí mieszkalnych.

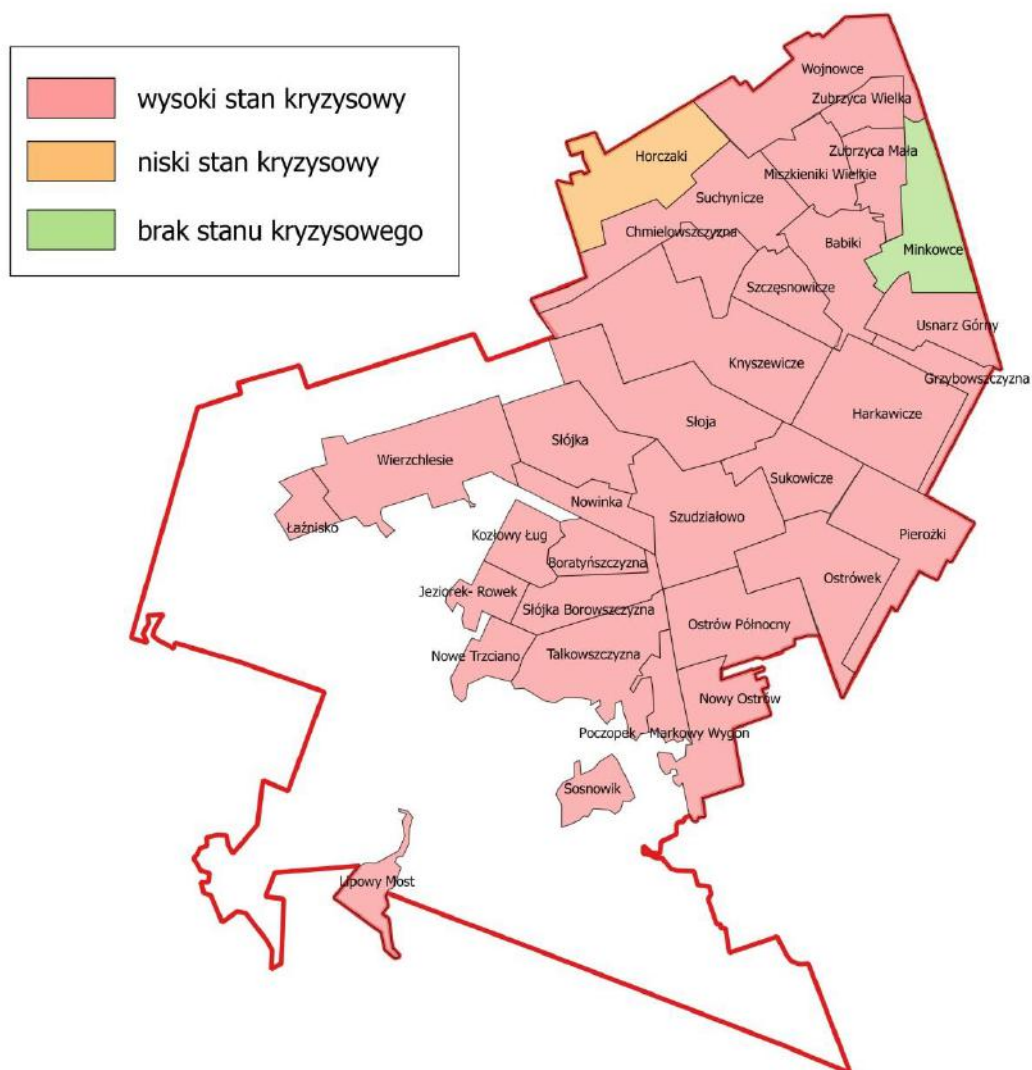


Źródło: opracowanie własne

Również pod względem wskaźnika powierzchnia terenów rekreacyjnych lub zielonych przeznaczonych pod rekreację [ha] prawie cały obszar gminy wypada bardzo niekorzystnie. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 17).<sup>15</sup>

<sup>15</sup>J.w.

**Ryc. 17.** Powierzchnia terenów rekreacyjnych lub zielonych przeznaczonych pod rekreację [ha].



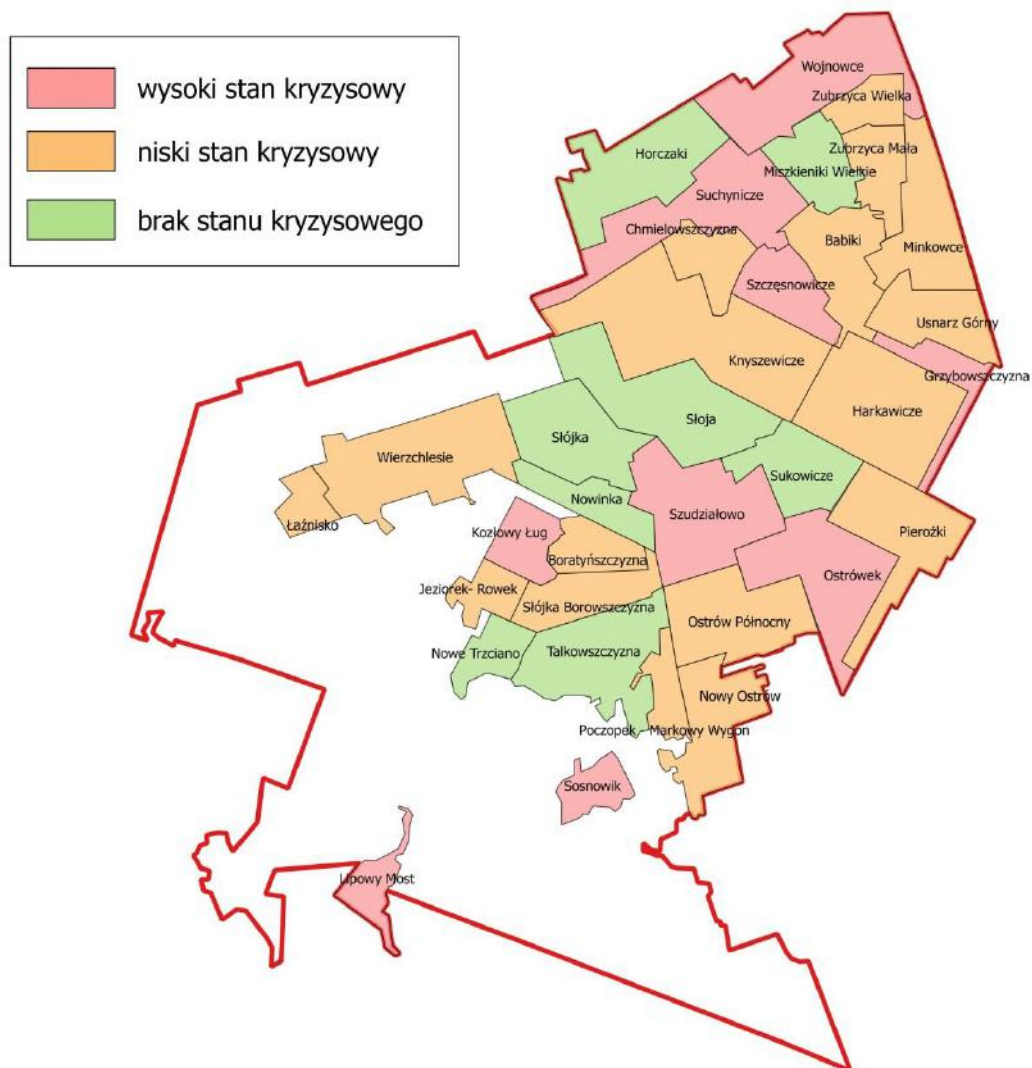
Źródło: opracowanie własne

Pozyskane dane mające charakter jakościowy i odnoszące się do stanu zagospodarowania przestrzennego, zostały pozyskane w ramach warsztatów partycypacyjnych prowadzonych w celu sporządzenia niniejszego dokumentu. Kolejny ze wskaźników, mówiący o jakości przestrzeni publicznej w sposób istotny różnicuje obszar gminy. Zgodnie z pozyskanymi informacjami, najmniej korzystnie sytuacja przedstawia się w sołectwach: Grzybowszczyzna, Kozłowy Ług, Lipowy Most, Ostrówek, Sosnowik, Suchynicze, Szczęsnowicze, Szudziałowo oraz Wójnowce. Na obszarach odnotowano znaczny poziom niedostosowania rozwiązań urbanistycznych, co przejawia się przede wszystkim w niewykorzystaniu potencjału dotychczasowych obiektów, zwłaszcza w kontekście usług turystycznych i miejsc sportowo-rekreacyjnych



przeznaczanych również dla mieszkańców. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 18).<sup>16</sup>

**Ryc. 18.** Jakość przestrzeni publicznej.

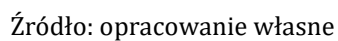


Źródło: opracowanie własne

Uszczegółowieniem powyższego wskaźnika jest kolejna zmienna obejmująca jakość usług infrastruktury turystycznej, której wartość w odniesieniu do całej gminy osiągnęła bardzo niski poziom. Zły stan określony w sołectwach: Kozłowy Ług, Nowe Trzciano, Nowinka, Poczopek - Markowy Wygon, Sosnowik, Sukowicze, Talkowszczyzna, Wojnowce, co istotnie wpływa na poziom niezadowolenia społecznego i braku

<sup>16</sup> Źródło: wnioski wynikające z eksperckich badań w terenie i spacerów badawczych

**Ryc. 19.** Jakość usług infrastruktury turystycznej.



39

### 3.6. Sfera środowiskowa

Ostatnią ze stref poddaną dogłębnej analizie jest strefa środowiskowa, którą wyznaczają dwa wskaźniki:

- jakość powietrza;
- ilość dzikich wysypisk śmieci.

Źródłem pozyskanych danych są dokumenty sektorowe oraz konsultacje z mieszkańcami, co pozwoliło uwzględnić kontekst lokalny. Dokonując generalnej oceny, pomimo różnorodności terytorialnej, stan środowiska w gminie jest dobry, choć boryka się ona z problemami wynikającymi z zanieczyszczenia powietrza, gospodarki ściekowej oraz gospodarki odpadami.

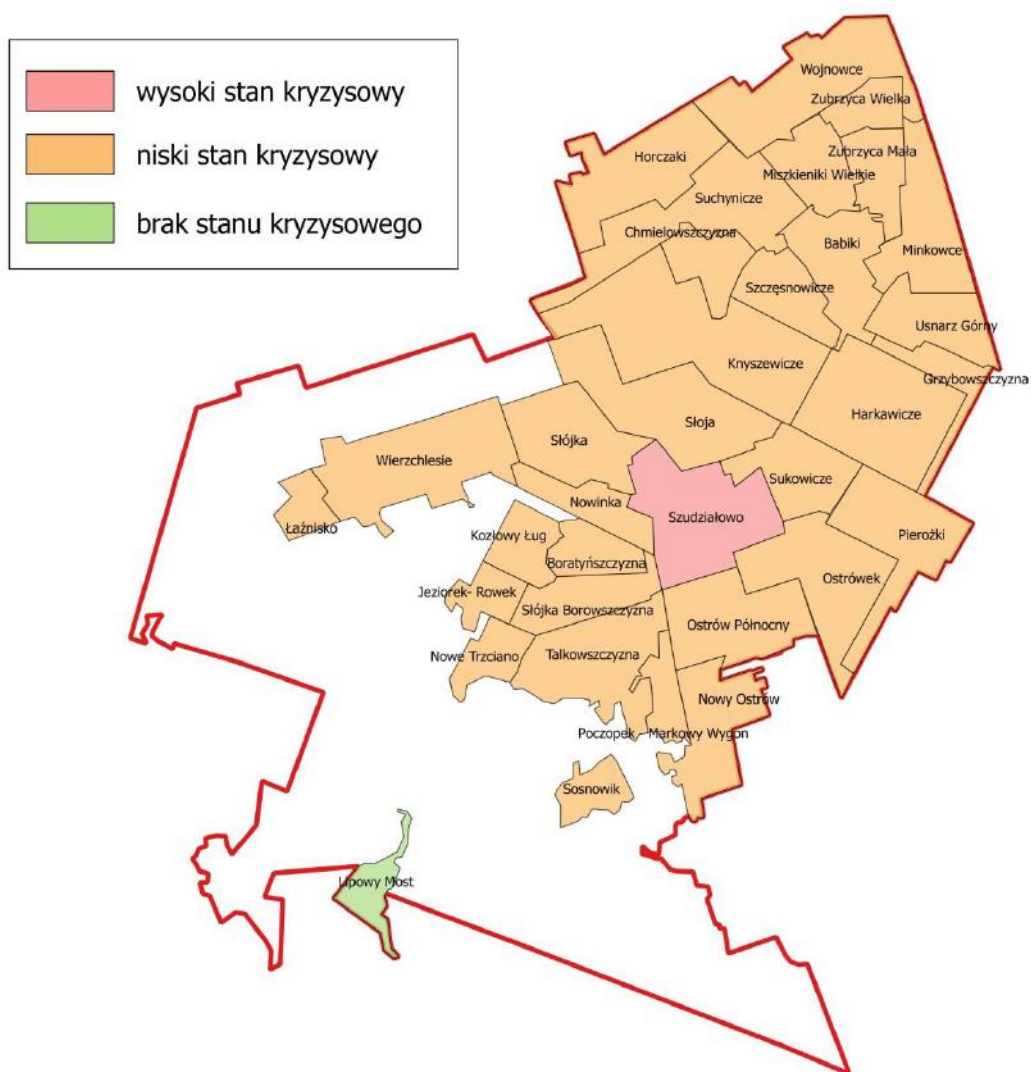
W odniesieniu do pierwszego ze wskaźników należy podkreślić, iż problem wynika z lokalizacji sołectw w pobliżu dróg tranzytowych, które powodują podwyższony poziom zanieczyszczeń oraz z powodu korzystania z przestarzałych systemów grzewczych (problem nasila się w okresie jesienno-zimowym). W związku z tym najgorszą sytuację odnotowano w sołectwie Szudziałowo. W pozostałej części obszaru poziom został oceniony jako średni, niezbędny jest stały monitoring tego aspektu w celu zapobiegania pogarszaniu się aktualnego stanu. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 20).<sup>18</sup>

---

<sup>18</sup> Jw.



**Ryc. 20.** Poziom jakość powietrza.

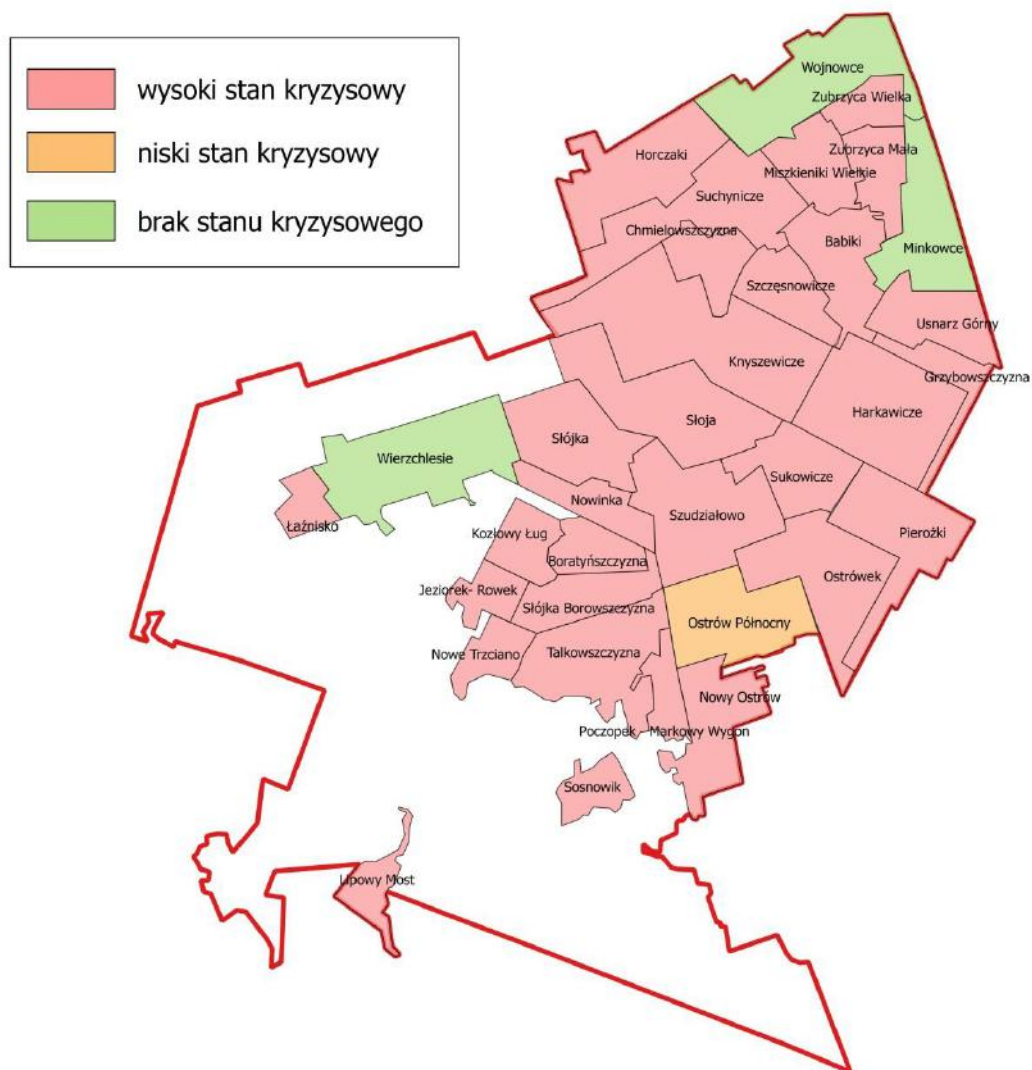


Źródło: opracowanie własne

Kolejnym wskaźnikiem odzwierciedlającym stan środowiska na terenie gminy jest ilość dzikich wysypisk śmieci, który ma istotny wpływ na stan gleb i wód podziemnych. Problem ten występuje w większości sołectw w gminie. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 21).<sup>19</sup>

<sup>19</sup> Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na rok 2016

**Ryc. 21.** Ilość dzikich wysypisk śmieci.



Źródło: opracowanie własne

### 3.7. Obszar zdegradowany

W celu przeprowadzenia rzetelnej analizy na potrzeby sporządzenia niniejszego dokumentu, wyróżniono 34 jednostek statystycznych(sołectw), w odniesieniu do których zgromadzono szczegółowe dane obrazujące poziom natężenia negatywnych zjawisk na terenie gminy Szudziałowo wraz z ich przestrzennym rozkładem. Każdą z wybranych zmiennych poddano kategoryzacji według gradacji punktowej:

- 1 – istotne ponadprzeciętne natężenie zjawiska kryzysowego = wysoki stan kryzysowy,
- 2–średnie/przeciętne natężenie zjawiska kryzysowego = niski stan kryzysowy,
- 3 – brak stanu kryzysowego.

Ponadto w obrębie zmiennych dokonano również obliczeń średnich dla każdego z sołectw, co w dalszej kolejności stanowiło podstawę do wyłonienia obszaru zdegradowanego.

W celu zapewnienia przejrzystości odbioru dokonano również podziału zgromadzonych w tabeli zmiennych ze względu na badane strefy. Pierwsza z tabel (tabela nr 4) obejmuje zatem natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej, która ma priorytetowe znaczenie w kontekście procesu rewitalizacji. W związku z obowiązującą definicją i rozumieniem rewitalizacji wskazaną w *Wytycznych*, kryteria te traktuje się jako kluczowe z punktu widzenia delimitacji obszaru. W tym obszarze pod uwagę wzięto 8 zmiennych odzwierciedlających sytuację demograficzną, bezrobocie, poziomu edukacji, sytuacją bytową oraz zaangażowanie w sprawy społeczno-polityczne na poziomie lokalnym. Przyjęto, że za obszary zdegradowane w strefie społecznej, przyjęte będą te, dla których wskaźnik syntetyczny wynosić będzie poniżej lub równo 2,0. Dokonana eksploracja wykazała, iż obszarami wymagającymi działań rewitalizacyjnych są sołectwa:

- Babiki
- Horczaki
- Jeziorek- Rowek
- Łążnisko
- Minkowce

- Miskieniki Wielkie
- Nowy Ostrów
- Słoja
- Słójka
- Sosnowik
- Suchynicze
- Szczęsnowicze
- Szudziałowo
- Usnarz Górny
- Wojnowce

Druga spośród tabel (tabela nr 5) obrazuje natomiast zebrane dane z obszaru stref: gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej. W ramach każdej z nich wyszczególniono zmienne obrazujące problemy jakie występują na terenie gminy Szudziałowo wraz z ich natężeniem. Każdy z tych elementów ma niebagatelne znaczenie w perspektywie planowania procesu działań uzdrawiających zdegradowane tereny. Przyjęto, że za obszary zdegradowane w strefie społecznej, przyjęte będą te, dla których wskaźnik syntetyczny wynosić będzie poniżej lub równo 2,0. W kontekście dokonanych analiz na płaszczyźnie wymienionych stref, obszarami wymagającymi wsparcia okazały się sołectwa:

- Boratyńszczyzna
- Chmielowszczyzna
- Grzybowski
- Harkawicze
- Knyszewicze
- Kozłowy Ług
- Lipowy Most
- Miskieniki Wielkie
- Nowinka
- Nowy Ostrów
- Ostrówek
- Pierozki

- Poczopek - Markowy Wygon
- Słójka Borowszczyzna
- Sosnowik
- Suchynicze
- Sukowicze
- Szudziałowo
- Wojnowce

Tab. 4. Natężenie zjawisk kryzysowych w strefie społecznej.

	STREFA SPOŁECZNA								Wskaźnik syntetyczny - strefa społeczna
	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba stwierdzonych przestępstw młodocianych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba organizacji pozarządowych ma 100 osób wg miejsca zamieszkania	Wyniki egzaminu 6-klasisty	
Babiki	1	3	2	2	2	3	1	1	1,88
Boratyńszczyzna	3	3	3	3	2	3	1	3	2,63
Chmielowszczyzna	2	3	3	3	3	3	1	1	2,38
Grzybowszczyzna	2	3	3	3	2	3	1	1	2,25
Harkawicze	3	2	3	1	3	3	1	3	2,38
Horczałki	1	2	1	2	3	3	1	3	2,00
Jezioro - Rowek	1	1	2	1	3	3	1	3	1,88
Knyszewicze	2	3	3	3	3	3	1	1	2,38
Kozłowy Ług	2	2	2	2	2	3	1	3	2,13
Lipowy Most	2	3	3	3	1	3	1	3	2,38
Łańsko	2	2	1	2	2	3	1	3	2,00
Minkowce	2	3	2	2	2	3	1	1	2,00
Miszkeniki Wielkie	1	2	1	2	3	3	1	1	1,75
Nowe Trzciano	2	1	2	2	3	3	1	3	2,13
Nowinka	1	3	2	3	1	3	1	3	2,13
Nowy Ostrów	1	2	1	2	3	3	1	3	2,00
Ostrów Północny	2	2	2	2	2	3	1	3	2,13
Ostrówek	2	3	3	3	3	3	1	3	2,63
Pierogi	2	3	3	3	3	3	1	3	2,63
Poczek - Markowy Wygon	2	3	2	3	3	3	1	3	2,50
Słojka	1	2	1	2	2	3	1	1	1,63
Słójka	2	1	1	2	3	3	1	3	2,00
Słójka Borowszczyzna	1	2	2	2	3	3	1	3	2,13
Sosnowik	1	2	3	2	1	3	1	3	2,00
Suchynicze	1	3	1	2	3	3	1	1	1,88
Sukowicze	1	2	3	2	2	3	1	3	2,13
Szczęsnowicze	2	2	2	2	3	3	1	1	2,00
Szudziałowo	1	2	2	2	2	1	3	3	2,00
Talkowszczyzna	2	3	2	3	3	3	1	3	2,50
Usnarz Górny	1	3	1	3	3	3	1	1	2,00
Wierzchlesie	2	3	2	2	2	3	1	3	2,25
Wojnowce	2	1	2	1	2	3	1	1	1,63
Zubrzyca Mała	2	3	3	3	3	3	1	1	2,38
Zubrzyca Wielka	2	3	3	3	3	3	1	1	2,38

**Tab. 5.** Natężenie zjawisk kryzysowych w strefie gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej.

	STREFA GOSPODARCZA	STREFA TECHNICZNA				STREFA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA				STREFA ŚRODOWISKOWA		Wskaźnik Syntetyczny - strefy G, T, P-F, Ś
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Poziom degradacji technicznej	Masa pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych [kg]	Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu	Liczba nowopowstałych mieszkań/lokalii mieszkalnych	Powierzchnia terenów rekreacyjnych lub zielonych przeznaczonych pod rekreację	Jakość przestrzeni publicznej	Jakość usług infrastruktury turystycznej	Jakość powietrza	Ilość dzikich wysypisk śmieci	
Babiki	1	3	3	3	3	1	1	2	2	2	1	2,00
Boratyńszczyzna	1	3	2	3	3	1	1	2	2	2	1	1,91
Chmielowszczyzna	2	2	3	2	2	1	1	2	3	2	1	1,91
Grzybowszczyzna	2	3	3	2	2	1	1	1	2	2	1	1,82
Harkawicze	2	1	2	2	2	1	1	2	3	2	1	1,73
Horczaکی	1	3	3	3	3	3	2	3	2	2	1	2,36
Jeziorok- Rowek	2	3	2	3	3	1	1	2	3	2	1	2,09
Knyszewicze	1	2	3	2	2	1	1	2	3	2	1	1,82
Kozłowy Ług	2	2	2	3	3	2	1	1	1	2	1	1,82
Lipowy Most	3	1	2	3	2	1	1	1	2	3	1	1,82
Łaźnisko	3	3	3	3	2	2	1	2	2	2	1	2,18
Minkowce	2	3	3	3	2	1	3	2	2	2	3	2,36
Miszkieniki Wielkie	1	3	3	3	1	1	1	3	2	2	1	1,91
Nowe Trzciano	1	3	3	3	2	2	1	3	1	2	1	2,00
Nowinka	2	2	2	3	1	2	1	3	1	2	1	1,82
Nowy Ostrów	2	1	2	2	2	1	1	2	3	2	1	1,73
Ostrów Północny	1	3	3	3	3	1	1	2	2	2	2	2,09
Ostrówek	2	3	2	2	2	1	1	1	2	2	1	1,73
Pierozki	3	1	2	1	1	1	1	2	3	2	1	1,64
Poczopek - Markowy Wygon	1	3	3	3	2	1	1	2	1	2	1	1,82
Słoja	1	2	3	3	3	1	1	3	3	2	1	2,09
Słójka	2	3	3	3	3	1	1	3	2	2	1	2,18
Słójka Borowszczyzna	1	2	3	3	3	1	1	2	2	2	1	1,91
Sosnowik	2	1	3	1	2	1	1	1	1	2	1	1,45
Suchynicze	2	2	2	2	2	2	1	1	3	2	1	1,82
Sukowicze	3	2	1	3	2	1	1	3	1	2	1	1,82
Szczęsnowicze	2	3	3	3	3	1	1	1	2	2	1	2,00
Szudziałowo	2	3	1	3	1	2	1	1	2	1	1	1,64
Talkowszczyzna	2	2	3	3	3	2	1	3	1	2	1	2,09
Usnarz Górny	2	3	2	3	2	1	1	2	3	2	1	2,00
Wierzchlesie	1	3	3	3	2	1	1	2	3	2	3	2,18
Wojnowce	1	3	1	3	1	1	1	1	1	2	3	1,64
Zubrzyca Mała	2	3	3	3	3	1	1	2	3	2	1	2,18
Zubrzyca Wielka	1	3	3	3	3	1	1	2	2	2	1	2,00

**Założono, że za obszary zdegradowane uznać może te obszary dla których wskaźnik syntetyczny dla strefy społecznej oraz wskaźnik syntetyczny dla pozostałych stref jest mniejszy lub równy 2.0.** Sytuację tę prezentuje tabela nr 6. Duża waga wskaźnika degradacji dla strefy społecznej wynika z zapisów *Wytycznych*, które mówi, że obszar można uznać za zdegradowany gdy stan kryzysowy występuje w strefie społecznej oraz w co najmniej jednej innej strefie diagnozy.

**Tab. 6.** Zestawienie wskaźników syntetycznych.

	Wskaźnik Syntetyczny - strefa społeczna	Wskaźnik Syntetyczny - strefy G, T, P-F, Ś	Obszar zdegradowany
Babiki	1,88	2,00	1
Boratyńszczyzna	2,63	1,91	0
Chmielowszczyzna	2,38	1,91	0
Grzybowski	2,25	1,82	0
Harkawice	2,38	1,73	0
Horcza	2,00	2,36	0
Jezioro - Rowek	1,88	2,09	0
Knyszewice	2,38	1,82	0
Kozłowy Ług	2,13	1,82	0
Lipowy Most	2,38	1,82	0
Łańsko	2,00	2,18	0
Minkowce	2,00	2,36	0
Miskieniki Wielkie	1,75	1,91	1
Nowe Trziano	2,13	2,00	0
Nowinka	2,13	1,82	0
Nowy Ostrów	2,00	1,73	1
Ostrów Północny	2,13	2,09	0
Ostrówek	2,63	1,73	0
Pierozki	2,63	1,64	0
Poczek - Markowy Wygon	2,50	1,82	0
Słoj	1,63	2,09	0
Słójka	2,00	2,18	0
Słójka Borowski	2,13	1,91	0
Sosnowik	2,00	1,45	1
Suchynice	1,88	1,82	1
Sukowice	2,13	1,82	0
Szczęsnowice	2,00	2,00	1
Szudziałowo	2,00	1,64	1
Talkowski	2,50	2,09	0
Usnarz Górny	2,00	2,00	1



Wierzchlesie	2,25	2,18	0
Wojnowce	1,63	1,64	1
Zubrzyca Mała	2,38	2,18	0
Zubrzyca Wielka	2,38	2,00	0

Wobec powyższego, należy przyjąć, iż obszarami zdegradowanymi o największym natężeniu negatywnych zjawisk są sołectwa:

- Babiki
- Miskieniki Wielkie
- Nowy Ostrów
- Sosnowik
- Suchynicze
- Szczęsnowicze
- Szudziałowo
- Usnarz Górny
- Wojnowce

Obszary te w obrębie gminy Szudziałowo zostały wyznaczone w oparciu o analizy na kilku płaszczyznach oraz wysunięte na tej podstawie wnioski wynikające z:

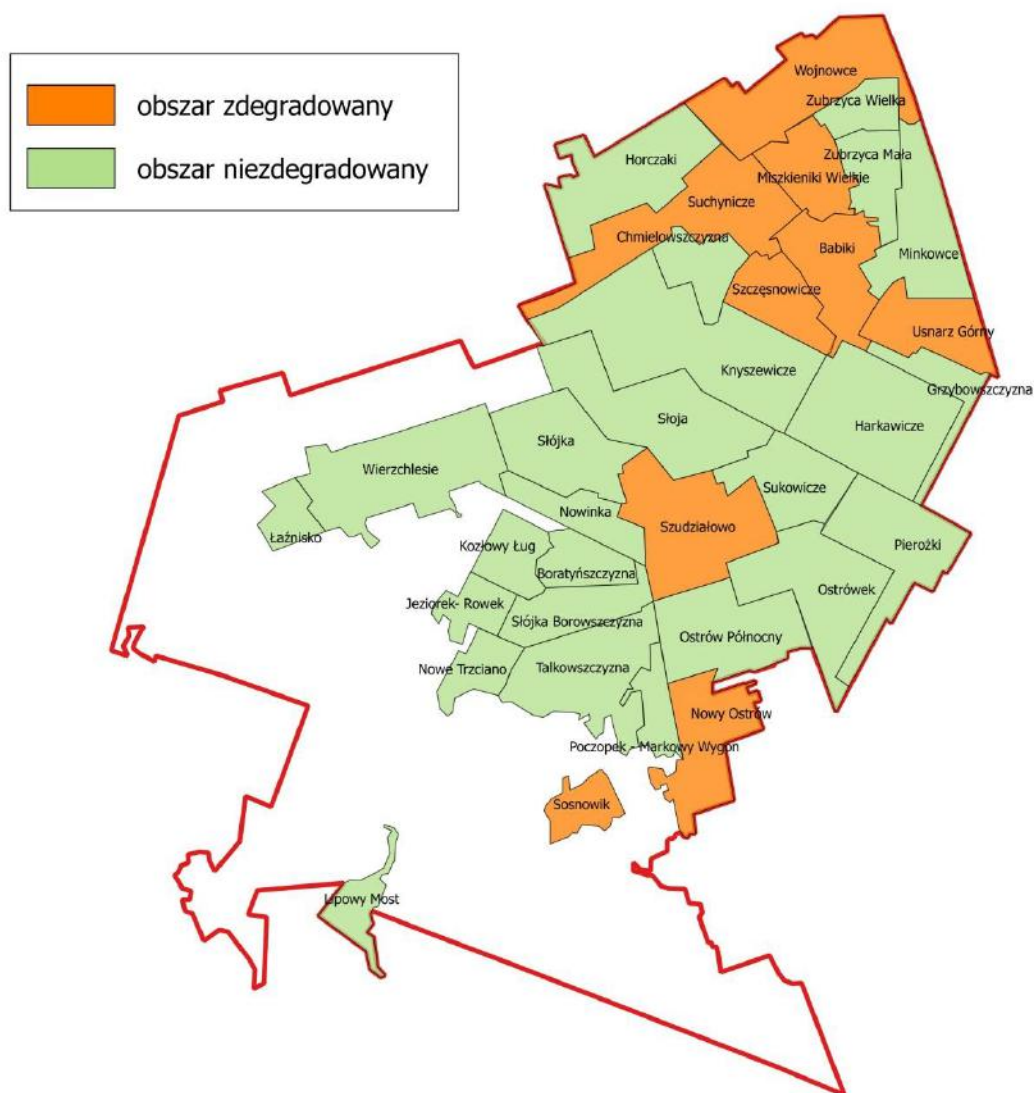
- diagnozy zjawisk kryzysowych w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno- funkcjonalnej oraz technicznej,
- wizji lokalnych i spacerów badawczych pozwalających zlokalizować obiekty wymagające modernizacji;
- analizy aktualnych gminnych dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych, w zakresie możliwości podjęcia działań rewitalizacyjnych.

Sołectwa o koncentracji zjawisk kryzysowych połączono w spójny terytorialnie obszar zdegradowany. Obszar zdegradowany stanowi wspólną przestrzeń dla wszystkich mieszkańców, których łączą silne więzi wynikające ze wspólnoty interesów i potrzeb oraz z poczucia zakorzenienia i przynależności do zamieszkiwanego miejsca, a także jawi się jako zasadny grunt do realizacji inwestycji wynikających z *Programu*. **Przebieg granic obszaru zdegradowanego został ustalony zgodnie z granicami sołectw.**

Zgodnie z powyższymi założeniami oraz wnioskami z konsultacji społecznych wyznaczono w Gminie Szudziałowo obszar zdegradowany, który zamieszkiwany jest

przez 1291 mieszkańców (41,79% mieszkańców gminy). Powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosi 50526528m<sup>2</sup>, co stanowi 16,75% całkowitej powierzchni gminy. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego przedstawiono na mapie zamieszczonej na rysunku 22.

Ryc. 22. Mapa poglądowa obszaru zdegradowanego.



Źródło: opracowanie własne

Obszar zdegradowany:	
% liczby mieszkańców	41,79
liczba mieszkańców	1291,00
Powierzchnia	50526528 m <sup>2</sup>
% powierzchni	16,75

## 4. Diagnoza obszaru rewitalizacji

### 4.1. Metoda wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Zgodnie z definicją w Rozdziale 3. *Wytycznych* Ministra obszar rewitalizacji to obszar, który obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, który cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Dodatkowo ze względu na zapisy *Wytycznych* Ministra, ograniczające powierzchnię (maksymalnie 20% powierzchni gminy) oraz liczbę mieszkańców (maksymalnie 30% mieszkańców gminy), należało zacieśnić powierzchnię obszaru zdegradowanego aby otrzymać obszar rewitalizacji nie przekraczający 30% mieszkańców gminy.

W celu realizacji postawionych celów rewitalizacji konieczne było wyznaczenie takich obszarów rewitalizacji, które pozwalają swoim zasięgiem na wykonanie przedsięwzięć poprawiających stan obszaru i społeczeństwa. Przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji wzięto również pod uwagę spójność przestrzenną, zachowanie funkcji. Brano pod uwagę rozmieszczenie zaludnienia, lokalizację ciągów transportowych i usługowych. Ważnym elementem były możliwości inwestycyjne i występowanie miejsc, gdzie potencjalnie można przeprowadzić działania rewitalizacyjne. Duże znaczenie przy określaniu tych obszarów miały również konsultacje społeczne (porównaj rozdział nr XX „Raport z konsultacji społecznych”). Aspekty które wzięto pod uwagę przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji:

- uwagi w ramach konsultacji społecznych,
- podział administracyjny gminy na miejscowości,
- granice, z którymi utożsamiają się mieszkańcy danych sołectw,
- występowanie terenów, które potencjalnie mogą stanowić obszar przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- spójność obszarów pod względem występowania dla mieszkańców,
- lokalizację ciągów transportowych.

**Biorą pod uwagę powyższe aspekty, za możliwy obszar rewitalizacji uznano sołectwa: Babiki, Szudziałowo oraz Wojnowce.**

Następnie dokonano potwierdzenia wyboru obszaru rewitalizacji poprzez pogłębianą diagnozę obszaru rewitalizacji.

## **4.2. Pogłębiana diagnoza obszaru rewitalizacji**

*Prezentowane dane dotyczą roku 2016.*

### **1. podobszar rewitalizacji „Babiki”**

Podobszar rewitalizacji zamieszkały jest przez 97 osób, co stanowi 3,14% ogółu mieszkańców gminy. Znajduje się w północnej części gminy i zajmuje powierzchnię 5229206 m<sup>2</sup> (1,73% całkowitej powierzchni gminy).

Średnia ilość osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym jest równa 35,2%, jest to wartość niższa niż w całej gminie (61%). Saldo migracji wynosiło -1,03 na 100 os. jest to wartość niższa niż dla gminy (-0,22). Przyrost naturalny był zerowy, jednak i tak jest to wartość wyższa niż średnia dla gminy, która wynosi -2,07.

W 2016 roku na 100 mieszkańców podobszaru rewitalizacji ponad 5 osób pozostawały bez zatrudnienia. Spośród wszystkich bezrobotnych z analizowanego obszaru, średnio 60% osób było długotrwale bez pracy, wartość ta jest wyższa niż w całej gminie (47%).

Średnio na podobszarze rewitalizacji w 2016 roku ze wsparcia socjalnego skorzystało 14 osób na 100 mieszkańców, więcej osób niż średnia dla gminy (8.7 os.). Świadczyć to może go głębokich problemach społecznych panujących w tym sołectwie. Podobszar rewitalizacji charakteryzuje wyższy niż średnia dla gminy stopień przestępczości.

Na terenie sołectwa znajduje się znaczna ilość budynków wybudowanych przed rokiem 1989, przy czym równocześnie nie powstają nowe mieszkania czy lokale mieszkalne. Dodatkowym problemem są ilości azbestu, który pozostał do unieszkodliwienia.

Na terenie sołectwa nie funkcjonują żadne organizacje pozarządowe.

Podobszar rewitalizacji charakteryzuje niski stopień przedsiębiorczości. Podczas gdy w 2016 roku w gminie średnio na 100 mieszkańców przypadało 28,61 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON – na podobszarze rewitalizacji funkcjonowało 22,7 przedsiębiorstw na 100 osób.

W sołectwie nie funkcjonuje żaden obiekt kulturalny, umożliwiający dostęp mieszkańców do przestrzeni. Brak jest terenów zielonych oraz wypoczynkowych. W związku z tym niezbędne jest podjęcie działań rewitalizacyjnych w celu zwiększenia liczby obiektów, które mogłyby być wykorzystywane przez mieszkańców zarówno w celach rekreacyjno-sportowych jak i kulturalnych. Wobec tego niezwykle ważne są działania świetlicowe i społeczne podejmowane na tym obszarze.

## **2. podobszar rewitalizacji „Szudziałowo”**

Podobszar rewitalizacji zamieszkały jest przez 699 osób, co stanowi 22,63% ogółu mieszkańców gminy. Znajduje się w centralnej części gminy i zajmuje powierzchnię 8495304 m<sup>2</sup> (2,82% całkowitej powierzchni gminy).

Średnia ilość osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym jest niższa w gminie (0,23 osób). Saldo migracji wynoszące -1,72 jest o wiele niższe niż dla całej gminy (-0,22). Jednak przyrost naturalny równy -0,29 przyjął wartość wyższą niż średnia dla gminy (-2,07).

W 2016 roku mieszkańcy podobszaru rewitalizacji pozostawali bez zatrudnienia na wyższym poziomie jak mieszkańcy całej gminy. Na 100 mieszkańców przypadało 7,87 osób bezrobotnych. Spośród wszystkich bezrobotnych z analizowanego obszaru, ponad połowa osób (62%) było długotrwale bez pracy. Wartość ta jest znacznie wyższa niż w całej gminie (47%). Istotnym jest więc problem bezrobocia oraz długotrwałego w nim pozostawaniu, głównie z powodów braku kwalifikacji zawodowych.

W sołectwie Szudziałowo ze wsparcia socjalnego skorzystało 11,73 osób na 100 mieszkańców. Jest to wartość o wiele wyższa niż średnia dla gminy (8,68). Podobszar rewitalizacji charakteryzuje średni stopień przedsiębiorczości. Podczas gdy w 2016 roku w gminie średnio na 100 mieszkańców przypadało 28,61 podmiotów

gospodarczych wpisanych do rejestru REGON – w sołectwie funkcjonowało 23,46 przedsiębiorstw.

Na podobszarze rewitalizacji problem przestępczości występuje w średnim nasileniu. Funkcjonują także 3 organizacje pozarządowe jednak brakuje miejsca, w którym mogłyby prowadzić swoją działalność oraz, w którym powstawały by nowe organizacje.

Na podobszarze brakuje także obiektów kulturalnych i sportowych. Na terenie sołectwa znajdują się tereny zielone oraz rekreacyjne, ale nie są one w odpowiedni sposób zagospodarowane i przystosowane. Na przedmiotowym podobszarze rewitalizacji niezbędna jest zatem modernizacja miejsc społecznych i sportowych oraz ich odpowiednie wyposażanie w nowoczesny sprzęt, dzięki czemu obiekty spełniałyby kilka funkcji jednocześnie: promowania kultury, rekreacji, promowania sportu oraz działań edukacyjnych. Ponadto niezwykle cenna byłaby budowa boiska, które stanowiłoby zaplecze dla rozwoju działalności organizacji sportowych działających na terenie gmin jak również wspierałaby promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród mieszkańców wszystkich pokoleń zamieszkujących obszar gminy.

### **3. podobszar rewitalizacji „Wojnowce”**

Podobszar rewitalizacji zamieszkały jest przez 123 osoby, co stanowi 3,98% ogółu mieszkańców gminy. Znajduje się w północnej części gminy i zajmuje powierzchnię 8886253 m<sup>2</sup> (2,95% całkowitej powierzchni gminy).

Średnia ilość osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (30,8 osób) jest znacznie niższa niż w gminie (61% osób). Saldo migracji wynosiło -1. W sołectwie przyrost naturalny wynosił -1,63.

W 2016 roku średnio więcej osób z podobszaru rewitalizacji było bezrobotnych niż na obszarze całej gminy. Na 100 mieszkańców przypadało 16,26 osób bezrobotnych, gdy średnio w gminie na 100 mieszkańców przypada 6,97 osób bezrobotnych. Spośród wszystkich bezrobotnych z analizowanego obszaru 40% osób bezrobotnych jest długotrwale.

W sołectwie Rybieniec ze wsparcia socjalnego skorzystało 17,07 osób na 100 mieszkańców. Jest to wartość o wiele wyższa niż średnia dla gminy (8,68). Natomiast w tym sołectwie w 2016 roku nie stwierdzono żadnych przestępstw.

Podobszar rewitalizacji charakteryzuje również średni stopień przedsiębiorczości, utrzymujący się na poziomie średniej dla całej gminy.

W sołectwie nie funkcjonuje żaden obiekt kulturalny, umożliwiający dostęp mieszkańców do przestrzeni, w której mogli by aktywnie spędzać wolny czas. W sołectwie brak jest terenów zielonych oraz wypoczynkowych, co stanowi znaczne ograniczenie dla aktywizacji społeczności lokalnych, które wraz z władzami przejawiają duże zaangażowanie zarówno w zakresie kultywowania kultury oraz promowania różnorodności regionu. Planowane procesy rewitalizacyjne okazują się zatem niezbędne dla możliwości dalszego rozwoju społecznego zdegradowanego podobszaru. Brak podjęcia działań w tym obszarze spowoduje nie tylko całkowity zanik procesu integracji między mieszkańcami, ale również spowoduje wykluczenie społeczne społeczności lokalnej spośród lepiej rozwiniętych gmin ościennych.

#### **4.3. Obszar rewitalizacji**

Biorąc pod uwagę wnioski wynikające z pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji oraz konsultacji społecznych na terenie gminy Szudziałowo wydzielono obszar rewitalizacji składający się z trzech podobszarów rewitalizacji:

1. podobszar rewitalizacji „Babiki” – zamieszkały przez 97 osób (3,14% ogółu mieszkańców gminy), o powierzchni 5229206 m<sup>2</sup> (1,73% całkowitej powierzchni gminy),
2. podobszar rewitalizacji „Szudziałowo” – zamieszkały przez 699 osób (22,63% ogółu mieszkańców gminy), o powierzchni 8495304m<sup>2</sup> (2,82% całkowitej powierzchni gminy).
3. podobszar rewitalizacji „Wojnowce” – zamieszkały przez 123 osoby (3,98% ogółu mieszkańców gminy), o powierzchni 8886253m<sup>2</sup> (2,95% całkowitej powierzchni gminy).

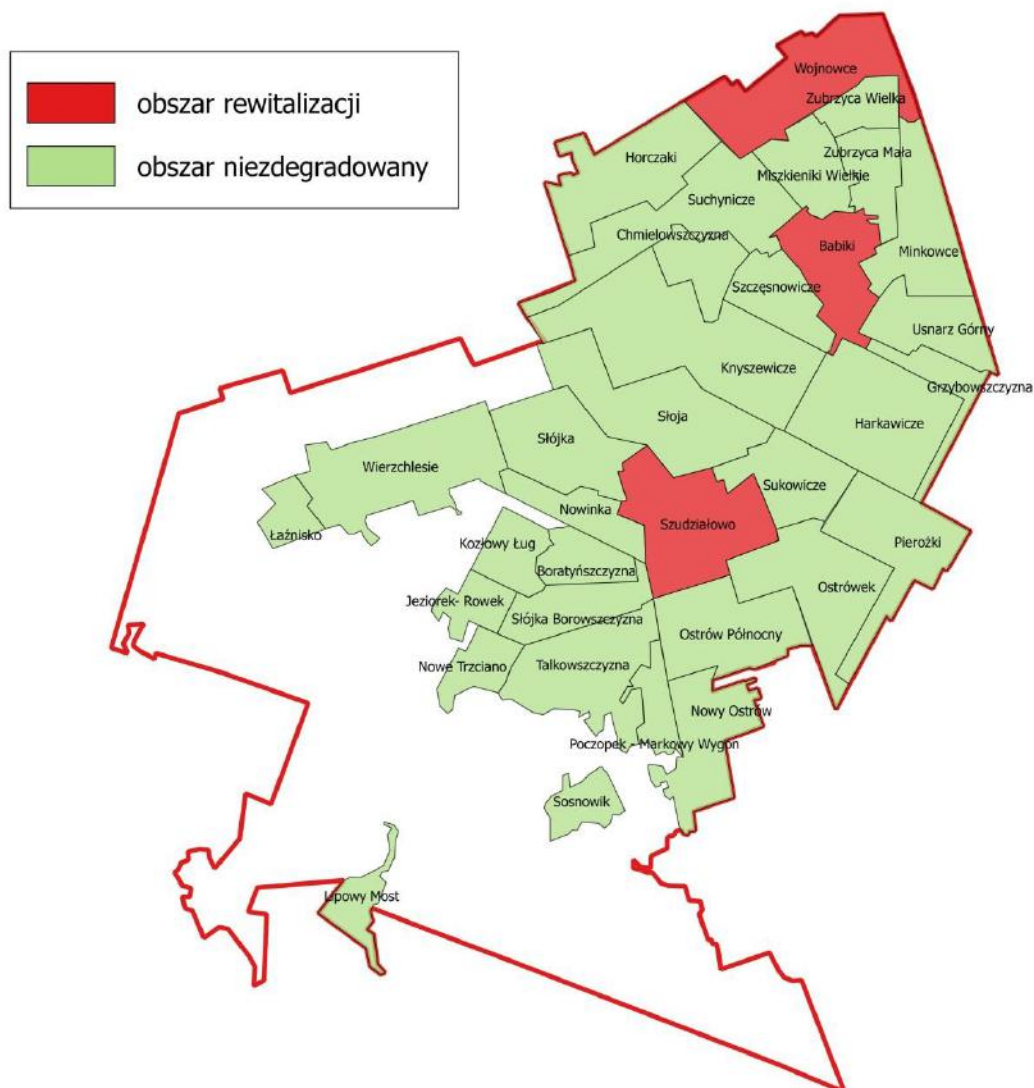
Łącznie obszar rewitalizacji zamieszkany jest przez 796 osób (29,75% ogółu mieszkańców gminy) i zajmuje obszar 22610763m<sup>2</sup> (7,50% całkowitej powierzchni gminy). Tym samym obszary te spełniają kryteria wielkościowe dla obszarów rewitalizacji, jakie zostały określone w *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020*.

Podobszary rewitalizacji obejmują tereny zamieszkałe znajdujące się w granicach sołectw im odpowiadających. *Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji przedstawiono na mapie zamieszczonej na rysunku nr 23 „Mapa poglądowa obszaru rewitalizacji Gminy Szudziałowo”*

Obszar rewitalizacji:	
liczba mieszkańców	796
% liczby mieszkańców	29,75
powierzchnia	22610763 m <sup>2</sup>
% powierzchni	7,50

**Ryc. 23.** Mapa poglądowa obszaru rewitalizacji.





#### 4.4. Potrzeby oraz potencjały rewitalizacyjne na obszarze Gminy Szudziałowo

Cele strategiczne i operacyjne wraz z kierunkami działań, ujęte w *Programie* zostały zdefiniowane na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji i są odpowiedzią na zidentyfikowane problemy i potrzeby rewitalizacyjne. Po zakończonej analizie, uwzględniającej kwestie wypracowane w procesie konsultacji społecznych i procesów włączających interesariuszy, określono następujące potrzeby rewitalizacyjne:

- zwiększenie aktywności mieszkańców oraz integracji osób narażonych na wykluczenie społeczne,

- przywrócenie lub nadanie terenom funkcji rekreacyjnych,
- rozwój zawodowy,
- wspieranie rozwoju mieszkańców w każdym wieku,
- podniesienie oferty kulturalno-sportowej skierowanej do mieszkańców,
- wspieranie potrzeby dostępu do kultury,
- zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej,
- poprawa dostępności do infrastruktury technicznej.

Dokonano także analizy mocnych i słych stron obszaru rewitalizacji oraz wskazano potencjały i zagrożenia dla działań rewitalizacyjnych podejmowanych na tym terenie.

**Tab. 7.** Analiza obszaru rewitalizacji.

<b>ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI WYNIKAJĄCA Z DIAGNOZY POGŁĘBIONEJ</b>	
<b>POTENCJAŁY</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Chęć mieszkańców do zaangażowania się w integrację obszaru;</li> <li>• Obszary, którym można nadać nowe lub przywrócić funkcje kulturowe, sportowe i/lub rekreacyjne;</li> <li>• Współpraca z powiatem i sąsiednimi gminami w zakresie turystyki i rekreacji;</li> <li>• Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości zwłaszcza w zakresie usług turystycznych;</li> <li>• Wzrost zaangażowania społeczności lokalnej w rozwój regionu;</li> <li>• Coraz większa dostępność funduszy zewnętrznych na działalność związaną z promowaniem kultury, turystyki i rekreacji;</li> <li>• Moda na prowadzenie aktywnego stylu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Emigracja młodzieży związana z brakiem miejsc pracy;</li> <li>• Poziom bezrobocie;</li> <li>• Brak chęci na rozwój zawodowy lub przekwalifikowanie;</li> <li>• Rosnąca dysproporcja pomiędzy regionami;</li> <li>• Konkurencyjność sąsiednich obszarów;</li> <li>• Wysokie koszty prowadzenia własnej działalności gospodarczej, zwłaszcza w zakresie turystyki i rekreacji;</li> <li>• Wysokie koszty utrzymywania obiektów wykorzystywanych na potrzeby promowania kultury;</li> <li>• Wysokie koszty utrzymywania</li> </ul>

<p>życia i promowania sportu już od najmłodszych pokoleń;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Moda na zdobywanie umiejętności wytwarzania;</li> </ul>	<p>placówek takich jak świetlice środowiskowe dla dzieci i młodzieży;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wysokie koszty utrzymywania obiektów przeznaczonych na cele turystyki;</li> </ul>
--	--

W *Programie* wyróżniono trzy cele strategiczne, kładące nacisk w szczególności na poprawę sytuacji kryzysowej w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Każdy z przyjętych celów został rozpisany na cele szczegółowe i kierunki działań, wskazujące rodzaje przedsięwzięć, które należy zrealizować w procesie rewitalizacji.

## **5. Cele strategiczne, kierunki działań rewitalizacyjnych oraz wizja stanu obszaru po rewitalizacji**

### **5.1. Wizja obszaru rewitalizacji**

Na podstawie zdiagnozowanych problemów występujących na obszarze rewitalizacji oraz postawionych celów, sformułowano wizję stanu obszaru jako planowany efekt oraz pożądany stan obszaru rewitalizacji:

#### **WIZJA**

**Obszar rewitalizacji stanowi płaszczyznę zrównoważonego rozwoju Gminy Szudziałowo. Jest miejscem rozwoju mieszkańców, dbając o ich integrację oraz dostęp do kultury i rekreacji. Obszar rozwija się w oparciu o kapitał społeczny i przestrzenny, zapewniając dobrą jakość życia.**

Wizja obszarów wyznaczonych do rewitalizacji, określająca ich stan za kilka najbliższych lat, powstała jako suma wyobrażeń uczestników procesu partycypacji na etapie przygotowywania niniejszego opracowania oraz przewidywanych inwestycji i przedsięwzięć społecznych, planowanych do realizacji w Gminie Szudziałowo.

Wyznaczony obszar po przeprowadzeniu procesów rewitalizacyjnych, w tym wdrożeniu planowanych przedsięwzięć, jest obszarem, który został uzdrowiony. Nastąpiło ożywienie w sferze społecznej, technicznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju oraz walorów przyrodniczych i rekreacyjno-turystycznych gminy.

## 5.2. Cele rewitalizacji

Określono cel główny rewitalizacji stanowiący punkt odniesienia dla pozostałych celów strategicznych:

### CEL GŁÓWNY

**Działania rewitalizacyjne wspierają mieszkańców w budowaniu więzi społecznych oraz rozwoju, zwiększają dostęp mieszkańców do rekreacji, sportu i kultury oraz dostosowują przestrzeń do pełnionych funkcji.**

Na podstawie opracowanego celu głównego procesu rewitalizacji wyznaczono trzy cele strategiczne, które odnoszą się do wszystkich sfer (społecznej, technicznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej), na które powinna oddziaływać rewitalizacja. Wszystkie powyższe cele wzajemnie się uzupełniają, a ich sfery działań wzajemnie się przenikają, dzięki czemu zapewniają one komplementarność i spójność *Programu*. Na Ryc. 24 przedstawiono schemat celów procesów rewitalizacji.

Wskaźnikami realizacji celów rewitalizacji są wskaźniki produktu i rezultatu opisane dla poszczególnych przedsięwzięć opisanych w *Programie*, zgodnie z zapisami na kartach poszczególnych przedsięwzięć oraz zapisami rozdziału 8 „System zarządzania i monitoringu”.

**Ryc. 24.** Schemat celu głównego i celów strategicznych przyjętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022.



Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono cele operacyjne wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań, które zostaną podjęte w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022.

### **CEL STRATEGICZNY 1: Wzmocnienie integracji i aktywności zawodowej mieszkańców**

#### ***Cel operacyjny nr 1.1: Pobudzenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców:***

##### *Kierunki działania:*

- organizacja szkoleń i warsztatów;
- wspieranie doskonalenia zawodowego;
- zapewnienie miejsc spędzania wolnego czasu;
- działania edukacyjne;
- wspieranie inicjatyw społecznych;
- promowanie aktywności fizycznej;
- przystosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych.

#### ***Cel operacyjny nr 1.2: Wzrost integracji społecznej:***

##### *Kierunki działania:*

- poprawa dostępności obiektów kulturalno-turystycznych;
- wykorzystanie niezagospodarowanych przestrzeni pod organizację wydarzeń kulturalnych;
- organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;
- organizacja czasu wolnego mieszkańców poprzez sport;
- organizacja wydarzeń integrujących mieszkańców.

### **CEL STRATEGICZNY 2: Wspieranie rozwoju aktywności rekreacyjnej i kulturalnej**

#### ***Cel operacyjny 2.1: Zachowanie i popularyzacja kultury:***

##### *Kierunki działania:*

- organizacja przestrzeni dla działalności artystycznej i kulturalnej;
- wzbogacenie oferty obiektów kultury;
- prezentacja lokalnego dziedzictwa kulturowego;

### ***Cel operacyjny 2.2: Aktywizacja mieszkańców gminy:***

- dostosowanie terenów do pełnionych funkcji rekreacyjnych;
- propagowanie zdrowego stylu życia;
- wspieranie spędzania czasu na świeżym powietrzu;
- zachęcanie do aktywności sportowych i aktywnego wypoczynku.

## **CEL STRATEGICZNY 3: Kształtowanie funkcjonalnej przestrzeni publicznej**

### ***Cel operacyjny 3.1: Rozwój struktury gminy:***

Kierunki działania:

- dostosowanie budynków użyteczności publicznej do pełnionych funkcji;
- dostosowanie terenów publicznych do pełnionych funkcji;
- nadanie terenom nowych funkcji użytkowych;
- modernizacja infrastruktury;
- poprawa stanu środowiska poprzez termomodernizację budynków.

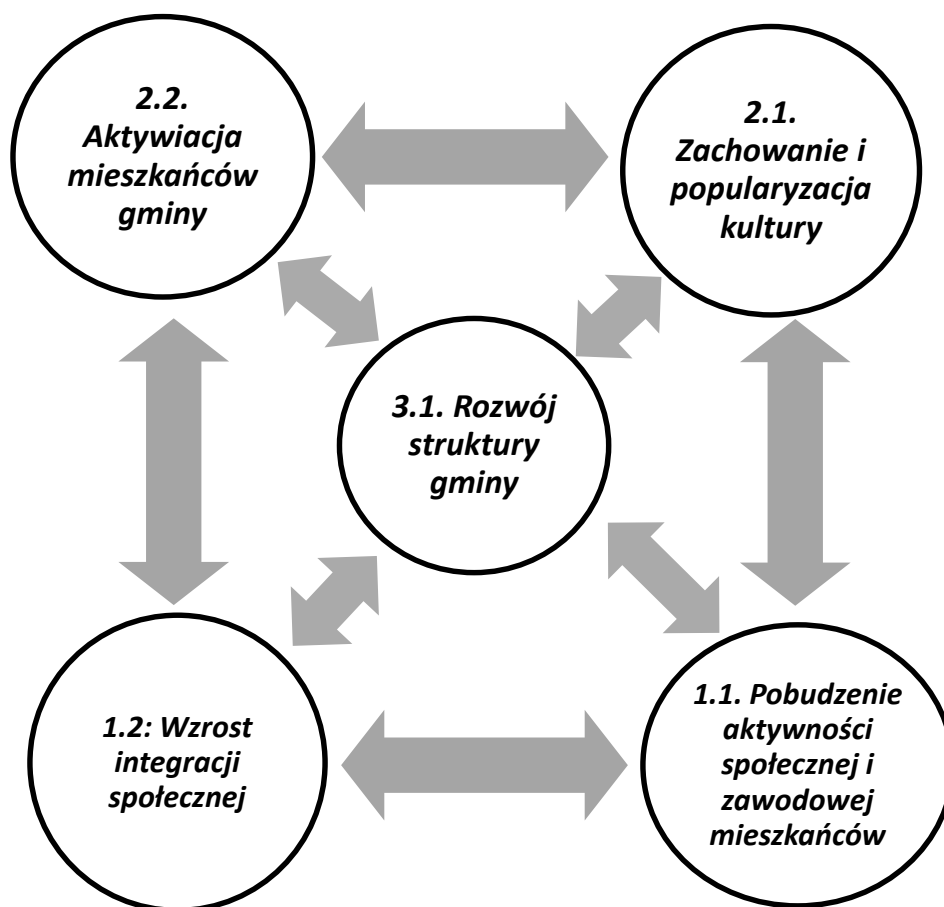
### **5.3. Powiązanie celów rewitalizacji**

W ramach wyznaczonych celów szczegółowych istnieją ścisłe powiązania, przyczyniające się do realizacji celu głównego.

Oddziaływania te polegają na wzajemnym uzupełnianiu się działań w ramach wskazanych celów operacyjnych (ryc. 25). Wzajemne zintegrowanie ze sobą działań pozwoli na bardziej efektywne rozwiązanie zdiagnozowanych problemów występujących na obszarze rewitalizacji i tym samym przyczyni się do osiągnięcia stanu obszaru sformułowanego w wizji.



Ryc. 25. Powiązania celi operacyjnych.



Źródło: opracowanie własne

## 6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poniżej w tabeli nr 8 zaprezentowano wszystkie przedsięwzięcia, które zaplanowano do realizacji w ramach *Programu*. Realizacja przedsięwzięć podstawowych jest kluczowa do powodzenia procesu rewitalizacji. W ramach *Programu* przewiduje się realizację 7 podstawowych przedsięwzięć. Nie planuje się realizacji przedsięwzięć uzupełniających, które wspomagają realizację celów rewitalizacji. W dalszej części rozdziału znajduje się szczegółowy opis każdego z przedsięwzięć w poszczególnych kartach przedsięwzięć.

Przedsięwzięcia zostały ujęte w *Programie* po tym, jak podmioty, których one dotyczą wyraziły na to pisemną zgodę.

**Tab. 8.** Lista planowanych przedsięwzięć podstawowych.

<b>Nr przedsięwzięcia</b>	<b>Nazwa przedsięwzięcia</b>
<b>1</b>	Zagospodarowanie terenów na stadionie w Szudziałowie i gminnego parku w celu umożliwienia społeczności lokalnej udziału w sporcie i rekreacji ruchowej oraz aktywnej integracji społecznej
<b>2</b>	Stworzenie punktu poradnictwa społecznego oraz rozwoju osobistego w Szudziałowie
<b>3</b>	Aktywność w plenerze- dla zdrowia
<b>4</b>	Budowa i doposażenie świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem jej terenu w Wojnowcach
<b>5</b>	Aktywna integracja mieszkańców Gminy Szudziałowo
<b>6</b>	Dostosowanie budynków i terenu byłego Zakładu Produkcji Galanterii Betonowej "Sudovia" na zaplecze administracyjno-techniczne dla Zakładu Gospodarki Komunalnej w Szudziałowie stanowiącego ośrodek kształcenia kadr technicznych dla mieszkańców gminy Szudziałowo
<b>7</b>	„POWRÓT NA RYNEK PRACY” - Kompleksowy program aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji

## 6.1. Przedsięwzięcia podstawowe

Przedsięwzięcie nr 1		
1	Podmiot realizujący	<b>Gmina Szudziałowo</b>
2	Tytuł projektu	Zagospodarowanie terenów na stadionie w Szudziałowie i gminnego parku w celu umożliwienia społeczności lokalnej udziału w sporcie i rekreacji ruchowej oraz aktywnej <u>integracji społecznej</u>
3	Zakres planowanych działań	<p>Przedsięwzięcie zakłada modernizację stadionu w Szudziałowie oraz gminnego parku.</p> <p>W tym celu planuje się przeprowadzenie następujących inwestycji w obrębie stadionu:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• remont i rozbudowa szatni i zaplecza sportowego,</li> <li>• budowa bieżni lekkoatletycznej wraz z wyposażeniem,</li> <li>• wyposażenie siłowni,</li> <li>• ogrodzenie obiektu,</li> <li>• remont trybun sportowych,</li> <li>• wybudowanie piłkochwytów,</li> <li>• zainstalowanie monitoringu i oświetlenia obiektu.</li> </ul> <p>Zakłada się także przebudowę parku, obejmującą:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• utworzenie siłowni zewnętrznej,</li> <li>• utworzenie skateparku,</li> <li>• utworzenie mini ogrodu botanicznego ze ścieżkami edukacyjnymi zawierającymi podstawowe opisy roślin,</li> <li>• zamontowanie oświetlenia i monitoringu.</li> </ul>
4	Lokalizacja projektu	<p>Gmina Szudziałowo, sołectwo Szudziałowo</p> <p>Ul Sportowa (stadion)</p> <p>Ul. Bankowa (park)</p>

	Czy podmiot dysponuje terenem/ nieruchomością gdzie będzie realizowany projekt?		TAK			NIE	X Urząd Gminy w Szudziało wie
5	Przewidywany termin realizacji:		Rozpoczęcie: 2018				
			Zakończenie: 2022				
6	Partner		brak				
7	Opis stanu obecnego		Obiekt sportowy powstał przy okazji budowy obiektów sportowych ORLIK 2012, stan tego obiektu nie pozwala na organizację wielu ciekawych zajęć o charakterze sportowo – rekreacyjnym dla społeczności lokalnej. Aktualnie jest tam boisko trawiaste z trybunami w złym stanie.  Park gminny jest w złym stanie wizualnym i użytkowym. Jest to miejsce zaciemnione i niebezpieczne. Porasta go kilka starych drzew i zakrzaczenia. Alejki straciły swój pierwotny wygląd.				
8	Prognozowane rezultaty		Liczba osób korzystających z obszaru zrewitalizowanego w ciągu roku – 1000. Aktywni uczestnicy zajęć - 100 os./rok				
	Prognozowane produkty		Liczba obiektów małej infrastruktury - 30 szt. Liczba obiektów infrastruktury – 3 Liczba wyposażonych pomieszczeń – 1 Liczba zmodernizowanych obiektów - 2				
9	Szacunkowe koszty zadania w rozbiciu na lata (w tys. zł):	2017	2018	2019	2020	2021	2022
			50	100	250	200	200
10	Proponowane źródła finansowania	Środki własne w tys. zł: 400			400		
		Dotacja UE w tys. zł:			PROW 200 RPO 200		

		Inne (np., kredyt) w tys. zł:			
11	Powiązanie z celami:	Cel 1	Cel 2		Cel 3
	• bezpośrednie	X	X		X
	• pośrednie				
12	Przywrócenie lub nadanie funkcji	Przedsięwzięcie pozwoli na zorganizowanie dzieciom i młodzieży zajęć sportowo – rekreacyjnych oraz umożliwienie korzystania z obiektu uczniom Szkoły Podstawowej w Szudziałowie w czasie zajęć.  Nastąpi przywrócenie funkcji społecznej (rekreacja, integracja społeczna, działalność oświatowa) i przestrzennej (prawidłowe zagospodarowanie terenu, modernizacja).			

Przedsięwzięcie nr 2		
1	Podmiot realizujący	Gmina Szudziałowo
2	Tytuł projektu	<b>Stworzenie punktu poradnictwa społecznego oraz rozwoju osobistego w Szudziałowie</b>
3	Zakres planowanych działań	<p>Przedsięwzięcie zakłada utworzenie punktu poradnictwa społecznego oraz rozwoju osobistego.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia planowane są następujące prace remontowe i/lub modernizacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymiana pokrycia dachowego</li> <li>• prace remontowe wewnątrz budynku (przestawianie ścian, wymiana stolarki, wyrównywanie ścian, układanie podłóg, wymiana armatury wod-kan, itp)</li> <li>• prace porządkowe wokół terenu budynku</li> </ul> <p>W efekcie realizacji przedsięwzięcia powstanie oczekiwany społecznie punkt poradnictwa obejmujący:</p>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>• poradnictwo psychologiczne, w tym rodzinne</li> <li>• poradnictwo pedagogiczne</li> <li>• doradztwo zawodowe.</li> <li>• udzielanie pomocy psychologicznej w dowolnych kryzysach życiowych</li> <li>• szeroko rozumiane wspomaganie rozwoju osobistego</li> <li>• układanie planów treningowych na mieszkańców gminy</li> </ul>					
4	Lokalizacja projektu			Gmina Szudziałowo, sołectwo Szudziałowo			
	Czy podmiot dysponuje terenem/ nieruchomością gdzie będzie realizowany projekt?			TAK	X	NIE	
5	Przewidywany termin realizacji:			Rozpoczęcie: 2018			
				Zakończenie: 2022			
6	Partner			brak			
7	Opis stanu obecnego			Istniejący budynek jest w złym stanie technicznym, zagrzybiony i zawilgocony. Przecieka dach. Jednakże po pracach remontowych planuje się go dostosować do potrzeb mieszkańców gminy			
8	Prognozowane rezultaty			Liczba osób korzystających z punktu – 500 os/rok			
	Prognozowane produkty			Liczba wyposażonych pomieszczeń – 5 Liczba wybudowanych obiektów - 1			
9	Szacunkowe koszty zadania w rozbiu na lata (w tys. zł):	2017	2018	2019	2020	2021	2022
			50	50	100	100	
10	Proponowane źródła finansowania	Środki własne w tys. zł:			50		
		Dotacja UE w tys. zł:			250		

		Inne (np., kredyt) w tys. zł:			
11	Powiązanie z celami:	Cel 1	Cel 2		Cel 3
	• bezpośrednie	X	X		
	• pośrednie				X
12	Przywrócenie lub nadanie funkcji	Nastąpi nadanie funkcji społecznej (integracja społeczna, aktywizacja, działalność oświatowa) i przestrzennej (prawidłowe zagospodarowanie terenu, modernizacja).			

Przedsięwzięcie nr 3		
1	Podmiot realizujący	Gminny Ośrodek Animacji Kultury i Rekreacji
2	Tytuł projektu	<b>Aktywność w plenerze- dla zdrowia</b>
3	Zakres planowanych działań	<p>Przedsięwzięcie zakłada przeprowadzenie zajęć związanych z aktywnością fizyczną i zdrowym spędzaniem czasu.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia planowane są następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zawiązanie grupy uczestników (20+/10 osób) promujących aktywności prozdrowotne w plenerze.</li> <li>• zorganizowanie cyklicznych zajęć kondycyjnych z trenerem</li> <li>• zorganizowanie szkoleń o tematyce „Pierwsza pomoc”</li> </ul> <p>Dodatkowo planuje się doposażenie świetlicy w sprzęt (rowery z osprzętem, kaski, kamizelki, stoły do gier na zewnątrz).</p>

4	Lokalizacja projektu			Świetlice na obszarze rewitalizacji			
	Czy podmiot dysponuje terenem/ nieruchomością gdzie będzie realizowany projekt?			TAK	X	NIE	
5	Przewidywany termin realizacji:			Rozpoczęcie: 2018			
				Zakończenie: 2019			
6	Partner			brak			
7	Opis stanu obecnego			Istnieje wystarczająca sieć wytyczonych ścieżek rowerowych, sprzyjająca poprawie kondycji fizycznej mieszkańców gm. Szudziałowo.  Brak sprzętu rekreacyjnego –zewnętrznego i ruchomego-niestacjonarnego przy świetlicach.			
8	Prognozowane rezultaty			Liczba osób korzystających z zajęć – 30 os/rok			
	Prognozowane produkty			Liczba doposażonych pomieszczeń –3			
9	Szacunkowe koszty zadania w rozbiciu na lata (w tys. zł):	2017	2018	2019	2020	2021	2022
			50				
10	Proponowane źródła finansowania	Środki własne w tys. zł:			7		
		Dotacja UE w tys. zł:			43		
		Inne (np., kredyt) w tys. zł:					
11	Powiązanie z celami:	Cel 1	Cel 2		Cel 3		
	• bezpośrednie		X				
	• pośrednie	X			X		
12	Przywrócenie lub nadanie funkcji	Nastąpi nadanie funkcji społecznej (integracja społeczna aktywizacja, rekreacja) i przestrzennej (prawidłowe zagospodarowanie terenu).					



Przedsięwzięcie nr 4				
1	Podmiot realizujący	Gmina Szudziałowo		
2	Tytuł projektu	<b>Budowa i doposażenie świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem jej terenu w Wojnowcach</b>		
3	Zakres planowanych działań	Przedsięwzięcie zakłada następujące prace budowlane: <ul style="list-style-type: none"> <li>• budowa świetlicy wiejskiej,</li> <li>• zakup wyposażenia świetlicy (stoły, krzesła, itp.),</li> <li>• zagospodarowanie placu wokół świetlicy (utwardzenie placu, nasadzenie roślinności, ogrodzenie, itp.),</li> <li>• wyasfaltowanie drogi prowadzącej do świetlicy,</li> <li>• ułożenie chodnika.</li> </ul>		
4	Lokalizacja projektu	Wojnowce, 16-113 Szudziałowo Świetlica wiejska działka nr 198		
	Czy podmiot dysponuje terenem/ nieruchomością gdzie będzie realizowany projekt?	TAK	X	NIE
5	Przewidywany termin realizacji:	Rozpoczęcie: 2018		
		Zakończenie: 2020		
6	Partner	brak		
7	Opis stanu obecnego	Na obszarze istnieje stary budynek poszkolny, który jest zdewastowany. W jego okolicy na placu gmina wykonała plac zabaw dzieciom. Taki stan zagospodarowania nie odpowiada zapotrzebowaniu mieszkańców, którzy sami wybudowali wiatę, gdzie się spotykają.		

8	Prognozowane rezultaty		Liczba osób korzystających z zajęć – 400 os/rok				
	Prognozowane produkty		Liczba wybudowanych budynków - 1 Liczba doposażonych pomieszczeń – 2				
9	Szacunkowe koszty zadania w rozbiciu na lata (w tys. zł):	2017	2018	2019	2020	2021	2022
			200	500	100		
10	Proponowane źródła finansowania	Środki własne w tys. zł:			280		
		Dotacja UE w tys. zł:			520		
		Inne (np., kredyt) w tys. zł:					
11	Powiązanie z celami:	Cel 1		Cel 2		Cel 3	
	• bezpośrednie					X	
	• pośrednie	X		X			
12	Przywrócenie lub nadanie funkcji	Nastąpi nadanie funkcji społecznej (integracja społeczna, aktywizacja, rekreacja) i przestrzennej (prawidłowe zagospodarowanie terenu i jego moderniacja).					

Przedsięwzięcie nr 5		
1	Podmiot realizujący	Gmina Szudziałowo
2	Tytuł projektu	<b>Aktywna integracja mieszkańców Gminy Szudziałowo</b>
3	Zakres planowanych działań	Przedsięwzięcie zakłada organizację projektów z zakresu wsparcia działań, mających na celu integrację i aktywizację społeczną osób, zamieszkałych na obszarze rewitalizacji.

		<p>Planuje się działania o charakterze środowiskowym: programy aktywności lokalnej, organizowanie i inspirowanie do udziału mieszkańców w spotkaniach, w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym oraz inne działania o charakterze integracyjnym.</p> <p>Przykłady podejmowanych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Promowanie twórczości artystycznej i kulturalnej zespołów śpiewaczych z terenu gminy Szudziałowo „Szudziałowianki” i „Koraliki” podczas festynów na terenie gminy;</li> <li>• Stworzenie warunków do promocji zespołów poprzez zakup strojów sprzętu nagłaśniającego i sceny modułowej;</li> <li>• zajęcia dla dzieci i młodzieży;</li> <li>• warsztaty kulinarne dla różnych grup wiekowych: na potrawy z ziemniaków, pierogi, na chleb na zakwasie i odpustowe słodczyce, konkursy kulinarne na najlepszą potrawę, gotowanie z mistrzem kulinarnym;</li> <li>• wspieranie oddolnej inicjatywy społeczności lokalnej i promowanie zasad zdrowego żywienia.</li> </ul>			
4	Lokalizacja projektu	Świetlice i centra aktywności społeczna na obszarze rewitalizacji			
	Czy podmiot dysponuje terenem/ nieruchomością gdzie będzie realizowany projekt?	TAK	X	NIE	
5	Przewidywany termin realizacji:	Rozpoczęcie: 2018			
		Zakończenie: 2022			
6	Partner	brak			

7	Opis stanu obecnego	<p>Brak zadaszanej sceny w miejscowościach, w których organizuje się festyny i odpowiedniego sprzętu nagłaśniającego. Zespoły śpiewacze nie mają dogodnych warunków do zaprezentowania swoich walorów.</p> <p>Na terenie gminy gospodynie domowe specjalizują się w przygotowywaniu potraw z produktów pochodzących z własnych gospodarstw. Warto, by swoje umiejętności przekazali innym, by podtrzymywali tradycje kulinarne.</p> <p>We współczesnym świecie panuje zanik zwyczaju wspólnego przygotowywania i spożywania posiłków. Dominuje trend na jedzenie fastfoodów. Projekt przewiduje przeciwdziałanie takiemu stylowi życia i odżywiania..</p>					
8	Prognozowane rezultaty	<p>Liczba osób korzystających z zajęć – 800 os/rok Liczba przeprowadzonych warsztatów – 5/rok</p>					
	Prognozowane produkty	Liczba zakupionych sprzętów – 5					
9	Szacunkowe koszty zadania w rozbiściu na lata (w tys. zł):	2017	2018	2019	2020	2021	2022
			50	50	50	50	50
10	Proponowane źródła finansowania	Środki własne w tys. zł:			250		
		Dotacja UE w tys. zł:			250		
		Inne (np., kredyt) w tys. zł:					

	Powiązanie z celami:	Cel 1	Cel 2	Cel 3
11	<ul style="list-style-type: none"> <li>• bezpośrednie</li> </ul>	X	X	
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• pośrednie</li> </ul>			
12	Przywrócenie lub nadanie funkcji	Nastąpi nadanie funkcji społecznej (integracja społeczna, aktywizacja, rekreacja).		

Przedsięwzięcie nr 6		
1	Podmiot realizujący	Zakład Gospodarki Komunalnej w Szudziałowie
2	Tytuł projektu	<b>Dostosowanie budynków i terenu byłego Zakładu Produkcji Galanterii Betonowej "Sudovia" na zaplecze administracyjno-techniczne dla Zakładu Gospodarki Komunalnej w Szudziałowie stanowiącego ośrodek kształcenia kadr technicznych dla mieszkańców gminy Szudziałowo</b>
3	Zakres planowanych działań	<p>Przedsięwzięcie zakłada dostosowanie budynków i terenu pod działalność ośrodka kształcenia kadr technicznych. Projekt zakłada wyremontowanie niszczących budynków wraz z infrastrukturą towarzyszącą, doposażenie ich oraz utworzenie bazy dydaktyczno-szkoleniowej na potrzeby osób bezrobotnych i chętnych mieszkańców gminy do podnoszenia kwalifikacji</p> <p>W ramach przedsięwzięcia planuje się przeprowadzenie następujących prac modernizacyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przebudowa Hali produkcyjnej na warsztaty i garaże (Budowa ścian działowych, wymiana, okien, drzwi, itp.)</li> <li>• zakup wyposażenia (stoły, krzesła, meble biurowe, komputery, oprogramowanie, instalacji sanitarnej,</li> </ul>

		<p>elektrycznej, ciepłowniczej itp.)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zagospodarowanie terenu (utwardzenie placu, nasadzenie roślinności, ogrodzenie, itp.).</li> </ul>					
4	Lokalizacja projektu			Ul. Kościelna , 16-113 Szudziałowo			
	Czy podmiot dysponuje terenem/ nieruchomością gdzie będzie realizowany projekt?			TAK		NIE	X Gmina Szudziałowo
5	Przewidywany termin realizacji:			Rozpoczęcie: 2019			
				Zakończenie: 2022			
6	Partner			brak			
7	Opis stanu obecnego			<p>Istnieje niezagospodarowany teren, hala produkcyjna, oraz budynek socjalny na terenie gminy, które wymagają nakładów, by mogły służyć mieszkańcom</p> <p>Dostosowane obiekty będą służyły również jako zaplecze szkoleniowo dydaktyczne służące podnoszeniu posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz dostosowywaniem posiadanych kwalifikacji mieszkańców gminy do wymogów obecnego rynku pracy</p>			
8	Prognozowane rezultaty			<p>Liczba osób korzystających z budynków – 300 os/2022</p> <p>Liczba przeprowadzonych kursów – 15/2022</p>			
	Prognozowane produkty			<p>Liczba zmodernizowanych budynków – 2</p> <p>Liczba wyposażonych budynków – 2</p> <p>Liczba zagospodarowanych działek - 1</p>			
9	Szacunkowe koszty zadania w rozbiu na lata (w tys. zł):	2017	2018	2019	2020	2021	2022
				150	150		
10	Proponowane źródła finansowania	Środki własne w tys. zł:			195		

		Dotacja UE w tys. zł:	105	
		Inne (np., kredyt) w tys. zł:		
11	Powiązanie z celami:	Cel 1	Cel 2	Cel 3
	• bezpośrednie			X
	• pośrednie	X	X	
12	Przywrócenie lub nadanie funkcji	Nastąpi nadanie funkcji społecznej (integracja społeczna aktywizacja) i funkcjonalnej.		

Przedsięwzięcie nr 7				
1	Podmiot realizujący	Zakład Gospodarki Komunalnej w Szudziałowie		
2	Tytuł projektu	<b>„POWRÓT NA RYNEK PRACY” - Kompleksowy program aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji</b>		
3	Zakres planowanych działań	W ramach przedsięwzięcia planuje się: <ul style="list-style-type: none"> <li>• szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych,,</li> <li>• poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy,</li> <li>• warsztaty aktywnego poszukiwania pracy,</li> <li>• upowszechnianie i promocja alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia.</li> </ul>		
4	Lokalizacja projektu	Ul. Kościelna 16-113 Szudziałowo		
	Czy podmiot dysponuje terenem/ nieruchomością gdzie będzie realizowany projekt?	TAK		NIE X Gmina Szudziałowo
5	Przewidywany termin realizacji:	Rozpoczęcie: 2019		

				Zakończenie: 2022			
6	Partner			brak			
7	Opis stanu obecnego		Na terenie Gminy w ostatnich latach nie powstały żadne zakłady dających pracę. Wpływ na spadek bezrobocia ma również fakt, iż wielu młodych ludzi wyjechało do pracy za granicą, a osoby zamieszkujące obszary zdegradowane zajmują się prowadzeniem gospodarstw rolnych.				
8	Prognozowane rezultaty		Liczba osób korzystających z budynków –300 os Liczba przeprowadzonych kursów – 15				
	Prognozowane produkty						
9	Szacunkowe koszty zadania w rozbiciu na lata (w tys. zł):	2017	2018	2019	2020	2021	2022
				10	10	5	5
10	Proponowane źródła finansowania	Środki własne w tys. zł:			5		
		Dotacja UE w tys. zł:			25		
		Inne (np., kredyt) w tys. zł:					
11	Powiązanie z celami:	Cel 1	Cel 2		Cel 3		
	• bezpośrednie	X					
	• pośrednie		X				
12	Przywrócenie lub nadanie funkcji	Nastąpi nadanie funkcji społecznej (integracja społeczna aktywizacja).					

## 6.2. Przedsięwzięcia uzupełniające

W ramach Programu nie przewidziano realizacji przedsięwzięć uzupełniających lub zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji.



### 6.3. Ramy finansowe

Istotnym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w *Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022* są środki finansowe, pochodzące przede wszystkim z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 oraz środki własne Gminy Szudziałowo. Inne możliwe źródła finansowania to: środki z innych programów operujących środkami pochodzącymi z UE, budżetu państwa, a także środki prywatne czy inne fundusze. Szacunkowe ramy finansowe *Programu* zostały zaprogramowane na cały okres realizacji Programu tj. na lata 2017-2022.

Poniżej zamieszczono wykaz (tab. 9) przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z całkowitą kwotą realizacji przedsięwzięcia oraz możliwością finansowania z różnych źródeł. W tabeli 10 przedstawione indykatywne ramy finansowe dla całego *Programu rewitalizacji*.

**Tab. 9.** Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć.

Numer przedsięwzięcia	Szacowany koszt przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania
1	800 000 zł	<ul style="list-style-type: none"><li>• środki własne gminy</li><li>• EFRR - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 działanie 8.5 Rewitalizacja</li><li>• PROW</li></ul>
2	300 000 zł	<ul style="list-style-type: none"><li>• środki własne gminy</li><li>• EFRR - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 działanie 8.5 Rewitalizacja</li><li>• PROW</li></ul>
3	50 000 zł	<ul style="list-style-type: none"><li>• środki własne podmiotu realizującego</li><li>• EFRR - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 Działanie 8.4 Infrastruktura</li></ul>

		społeczna Poddziałanie 8.4.1 Infrastruktura ochrony zdrowia
4	800 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> <li>• środki własne gminy</li> <li>• EFRR - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 działanie 8.5 Rewitalizacja</li> </ul>
5	500 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> <li>• środki własne gminy</li> <li>• EFS - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 Działanie 9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego.</li> </ul>
6	300 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> <li>• środki własne podmiotu realizującego</li> <li>• EFRR - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 działanie 8.5 Rewitalizacja</li> </ul>
7	30 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> <li>• środki własne gminy</li> <li>• EFS - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 Działanie 9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego</li> </ul>

Źródło: opracowanie własne

**Tab. 10.** Indykatywne ramy finansowe Programu.

<b>Całkowita wartość przedsięwzięć</b>	<b>Szacowany wkład własny podmiotów realizujących przedsięwzięcia</b>	<b>Szacowana wysokość dofinansowania w ramach RPO (EFS i EFRR) lub PROW</b>
2 780 000 zł	1 187 000 zł	1 593 000 zł

#### 6.4. Harmonogram realizacji

Harmonogram realizacji przedsięwzięć, przeprowadzanych w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022* przedstawia tabela 11.

Został on przygotowany na podstawie zgłoszonych przez wnioskodawców oczekiwanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

**Tab. 11.** Harmonogram realizacji przedsięwzięć ujętych w ramach Programu.

Numer przedsięwzięcia	Termin realizacji					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1		X	X	X	X	X
2		X	X	X	X	X
3		X				
4		X	X	X		
5		X	X	X	X	X
6			X	X	X	X
7			X	X	X	X

Źródło: opracowanie własne

## 7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Zapewnienie komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami oraz w zapisach samego Programu skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację oraz zapewni realizację celów procesu rewitalizacji. Zgodnie z *Wytycznymi* opracowanymi przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, *Program* jest komplementarny w pięciu płaszczyznach: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej i źródeł finansowania.

### Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna opiera się przede wszystkim na realizacji przedsięwzięć, które skupione są w obrębie obszaru rewitalizacji wyznaczonego w oparciu o analizę wskaźnikową oraz konsultacje społeczne. Uwzględnienie danych statystycznych oraz opinii społeczeństwa świadczy o celowości przestrzennej zaplanowanych w ramach rewitalizacji przedsięwzięć. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne objęte *Programem* są ściśle powiązane z podobszarami rewitalizacji i stanowią odpowiedź na główne problemy, które dotyczą tych obszarów. Projekty skupione są w istotnych dla danego podobszaru rewitalizacji terenach.

Wszystkie planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne zlokalizowane są w obrębie obszaru rewitalizacji.

### Komplementarność problemowa

W *Programie* zapewniono komplementarność problemową zarówno na poziomie poszukiwania rozwiązań (przedsięwzięć) prowadzących do ograniczenia problemów i zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz na poziomie określania harmonogramów realizacji rozwiązań. Przedsięwzięcia wskazane w *Programie* wynikają ze zdiagnozowanych problemów, są ze sobą powiązane oraz dopełniają się. Zadania równocześnie przeciwdziałają problemom w różnych sferach. Zadania związane z renowacją, modernizacją lub przebudową obiektów mają za zadanie nadać lub poprawić pełnione funkcje kulturalne, edukacyjne oraz integrujące i aktywizujące mieszkańców. Dodatkowo przedsięwzięcia mają pozytywny wpływ na poprawę ładu przestrzennego obszarów zdegradowanych.

Realizacja przedsięwzięć przyniesie pozytywne skutki dla przestrzeni całego obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy Szudziałowo. Przedsięwzięcia są wzajemnie powiązane ze względu na realizację w pierwszej kolejności działań o wymiarze infrastrukturalnym (modernizacja czy doposażenie budynków) które stworzą niezbędną (z perspektywy celów rewitalizacji) przestrzeń dla rozwoju przedsięwzięć społecznych. Część przedsięwzięć dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej i kulturalnej. Z infrastruktury tej korzystać będą mogli mieszkańcy wszystkich podobszarów rewitalizacji. Realizacja przedsięwzięć związanych z rekreacją wpłynie na wzbogacenie oferty wypoczynkowej i spędzania wolnego czasu dla wszystkich grup społecznych. Przedsięwzięcia wspólnie przyczynią się do powstania nowych miejsc pracy, budowania przestrzeni dla obecnych i nowych organizacji pozarządowych (np. stowarzyszenia), aktywizacji społeczeństwa oraz angażowanie się społeczności w życie miejscowości. Jednocześnie stanowiąc będą płaszczyznę, na której może rozwijać się działalność kulturowa. Przedsięwzięcia wspólnie wpływają na zwiększenie integracji mieszkańców oraz pomagają zachować tradycje regionu.

Realizacja powyższych projektów przyniesie pozytywne skutki, które będą widoczne na całym obszarze gminy Szudziałowo, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla obiektów użyteczności publicznej, z których korzystać będą wszyscy mieszkańcy gminy oraz osoby przyjezdne.

#### Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna przejawia się w systemie zarządzania, który został zaprojektowany na potrzeby wdrażania, monitoringu i ewaluacji *Programu*. Zapewniona zostanie współpraca i współdziałanie różnych podmiotów, działających na rzecz realizacji *Programu* i poprawy stwierdzonej sytuacji kryzysowej obszaru zdegradowanego. Za realizację Programu Rewitalizacji odpowiada Wójt Gminy Szudziałowo, przy pomocy Urzędu Gminy Szudziałowo oraz beneficjentów. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Rolę bezpośrednio monitorującą realizację *Programu* pełnią wyznaczeni pracownicy Urzędu Gminy Szudziałowo. Zapewni to skuteczne zarządzanie Programem oraz pozwoli na kontynuację i uzupełnienie działań podejmowanych w ramach realizacji polityk publicznych w programach rozwoju gminy. Urząd Gminy realizuje również zadania z zakresu upowszechniania wiedzy na temat *Programu*, jego

realizacji oraz prowadzenia konsultacji społecznych. Dodatkowo, koordynuje włączanie nowych podmiotów i interesariuszy w proces rewitalizacji oraz wspiera partnerów *Programu Rewitalizacji* w realizacji zadań.

### Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa oznacza spójność przedsięwzięć rewitalizacyjnych podejmowanych w poprzednich okresach programowania z celami, kierunkami oraz zaplanowanymi przedsięwzięciami określonymi w *Programie*.

Przedsięwzięcia podejmowane w *Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022* posiadają ciągłość i kontynuację w obecnym dokumencie w aspekcie użyteczności publicznej, a także przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym.

Poniżej przedstawione projekty realizowane w latach 2017-2013 z dofinansowaniem z Unii Europejskiej oraz powiązanie tych projektów z działaniami zaplanowanymi do realizacji w *Programie*.

W poprzedniej perspektywie finansowej realizowano projekty:

- Projekty związane z edukacją wczesnoszkolną „Przedszkolna Chata dla Małolata - wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z terenu gminy Szudziałowo”, „W przedszkolu weselej” oraz „Wesołe przedszkole” – w obecnym *Programie* zakłada się także prowadzenie działalności edukacyjnej;
- Projekt związany z integracją społeczną pt. „W grupie siła” (współfinansowany ze środków funduszu: Europejski Fundusz Społeczny program: Program Operacyjny Kapitał Ludzki, działanie: 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, poddziałanie: 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej, dofinansowanie z Unii Europejskiej: 49 361.66 zł) – w *Programie* zakłada się kontynuację tych działań poprzez kolejne działania integrujące;

### Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania *Programu* została zapewniona poprzez określenie oraz łączenie różnych źródeł finansowania. Przewidziano zarówno przedsięwzięcia współfinansowane ze środków własnych gminy jak i środki własnych

innych podmiotów realizujących, funduszy EFRR i EFS oraz kredytów. Źródła finansowania określone zostały w rozdziale dotyczącym szacunkowych ram finansowych, gdzie na poziomie szczegółowego opisu przedsięwzięć określono potencjalne źródła finansowania. Gmina Szudziałowo w pierwszej kolejności zakłada wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym tych dedykowanych działaniom rewitalizacyjnym.

W przypadku nie otrzymania dotacji w ramach funduszy EFRR i EFS gmina będzie realizowała projekty przy pomocy kredytów preferencyjnych i/lub partnerstwa publiczno-prywatnego.

## **8. System zarządzania i monitoringu**

### **8.1. Partycypacja społeczna**

Partycypacja społeczna obejmuje wszystkie etapy funkcjonowania *Programu*:

- przygotowanie,
- wdrażanie,
- ocena i monitoring,
- aktualizowanie.

Partycypacja odbywa się w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W dokumencie opisano sposób przeprowadzonego procesu uspołeczniania rewitalizacji na etapie przygotowania dokumentu. Kwestie dotyczące partycypacji na etapach wdrażania oraz monitoringu (i ewaluacji) zostały określone w rozdziałach dotyczących zarządzania rewitalizacją, monitoringu i oceny.

Przebieg konsultacji, ich forma oraz wyniki omówiono w rozdziale 11 „Raport z konsultacji społecznych”.

### **8.2. System zarządzania**

System zarządzania *Programem* na poziomie decyzyjnym i wdrożeniowym został przedstawiony w tabeli nr 12. W systemie tym zawarto również system monitorowania i ewaluacji, opisane szczegółowo w dalszej części.

System zarządzania *Programem* powiązany jest ze strukturą organizacyjną Urzędu Gminy Szudziałowo i innych jednostek organizacyjnych gminy. Jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie *Programem* są Wójt Gminy Szudziałowo, Rada Gminy Szudziałowo oraz Urząd Gminy Szudziałowo.

Szczegółowy zakres zadań poszczególnych jednostek zawarty jest w tabeli nr 12. Wójt Gminy Szudziałowo odpowiada za ogólną koordynację nad opracowaniem, wdrożeniem, monitoringiem i ewaluacją *Programu*. Najważniejszym zadaniem jest przyjmowanie wszystkich sprawozdań z realizacji. Rada Gminy Szudziałowo uchwała *Program* i jego ewentualne aktualizacje oraz w razie potrzeby inne uchwały związane



z realizacją zadań. Urząd Gminy Szudziałowo będzie bezpośrednio odpowiedzialny za zarządzanie *Programem* – prowadzi monitoring realizacji w postaci corocznych i końcowych raportów, współpracuje z bieżącymi i przyszłymi beneficjentami, zbiera nowe propozycje przedsięwzięć. Urząd jest również odpowiedzialny za włącznie wszystkich interesariuszy *Programu* w procesy wdrażania programu oraz jego monitoringu (m.in. poprzez prowadzenie spotkań, udzielanie informacji, udostępnienie informacji o raportach z monitoringu). Kolejnym elementem zarządzania *Programem* są mieszkańcy gminy Szudziałowo, którzy będą stanowić jednostkę opiniodawczą. Mieszkańcy reprezentowani będą przez sołtysów gminy Szudziałowo. Spotkanie będzie organizowane co najmniej raz w roku w IV kwartale. Do zadań należeć będzie opiniowanie raportów z monitoringu, harmonogramów realizacji, nowych przedsięwzięć, które mogą być wpisane do *Programu* w przypadku jego ewaluacji. Uczestnicy spotkań mogą zgłaszać uwagi co do włączania interesariuszy na każdym etapie programowania oraz stanowić element przekazywania informacji pomiędzy Urzędem Gminy a innymi interesariuszami.

**Tab. 12.** System zarządzania *Programem*.

<b>Podmiot</b>	<b>Zakres zadań</b>
Wójt Gminy Szudziałowo	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. prowadzi ogólną koordynację nad opracowywaniem <i>Programu</i>,</li> <li>2. prowadzi ogólną koordynację nad włączaniem wszystkich interesariuszy w system wdrażania, monitorowania i aktualizacji <i>Programu</i>,</li> <li>3. podejmuje decyzje o potrzebie weryfikacji i aktualizacji <i>Programu</i> na podstawie wniosków Urzędu Gminy,</li> <li>4. przyjmuje roczny harmonogram realizacji <i>Programu</i>,</li> <li>5. podejmuje decyzje (merytoryczne i organizacyjne) bezpośrednio i/lub pośrednio wpływające na sprawność realizacji <i>Programu</i>.</li> </ol>
Rada Gminy Szudziałowo	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. uchwała <i>Program</i>,</li> <li>2. podejmuje inne decyzje (w tym uchwały) bezpośrednio i/lub pośrednio wpływające na sprawność realizacji <i>Programu</i>,</li> <li>3. uchwała aktualizację <i>Programu Rewitalizacji</i>,</li> <li>4. przyjmuje roczne sprawozdanie z realizacji <i>Programu</i>,</li> <li>5. przyjmuje sprawozdanie z realizacji <i>Programu</i> po zakończeniu czasu programowania.</li> </ol>
Urząd Gminy	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. określa zasady bieżącego monitorowania <i>Programu</i> (wprowadza</li> </ol>

Szudziałowo	niezbędne zmiany do procedury monitoringu), 2. zbiera dane niezbędne do monitoringu <i>Programu</i> , 3. sporządza coroczne i całościowe sprawozdania z realizacji <i>Programu</i> , 4. sporządza coroczną ocenę potrzeby aktualizacji <i>Programu</i> , 5. sporządza roczne harmonogramy wdrażania <i>Programu</i> , 6. poszukuje nowych Partnerów do realizacji istotnych przedsięwzięć, 7. wspiera Partnerów w poszukiwaniu zewnętrznych środków na realizację przedsięwzięć wpisujących się w założenia <i>Programu</i> , 8. monitoruje możliwości pozyskania dofinansowania na realizację zadań uwzględnionych w <i>Programie</i> , 9. zbiera propozycje zadań do <i>Programu</i> , 10. włącza wszystkich interesariuszy w system wdrażania, monitorowania i ewaluacji (m.in. organizacja spotkań informacyjnych, udzielanie informacji).
Interesariusze (sołtysi gminy, spotkanie min. raz w roku)	1. pełnią funkcję opiniodawczą, 2. wyrażanie opinii, w tym m.in. dotyczących informacji z realizacji, rocznych harmonogramów realizacji, raportów z ewaluacji, 3. wyrażanie propozycji rozwiązań usprawniających proces rewitalizacji, 4. upowszechnia wśród lokalnej społeczności informacje na temat postępów w realizacji założeń <i>Programu</i> , 5. tworzy warunki do współpracy i koordynacji działań rewitalizacyjnych, 6. zgłasza uwagi do sprawozdań z realizacji <i>Programu</i> , 7. zgłasza uwagi w imieniu interesariuszy co do realizacji i ewaluacji <i>Programu</i> .

Źródło: opracowanie własne

### 8.3. Monitorowanie i aktualizacja programu

Aby proces rewitalizacji był odpowiednio przeprowadzany niezbędne jest stosowanie systemu monitorowania etapów jego realizacji. Najważniejszym elementem monitoringu będzie ocena realizacji zamierzonych produktów i rezultatów przypisanych do każdego z przedsięwzięć. Nadzór polegać będzie na gromadzeniu i analizowaniu informacji o realizacji przyjętych przedsięwzięć. Analiza zarówno danych ilościowych, jak i jakościowych pozwoli, w przypadku wystąpienia takiej konieczności,

na wczesne wykrycie niezgodności, a także pozwoli na zapobiegnięcie możliwych do rozpoznania komplikacji. Monitoring ten będzie też podstawą do stwierdzenia czy konieczna jest aktualizacja *Programu*.

Na poziomie monitorowania *Programu* głównym podmiotem, monitorującym oraz dokonującym oceny osiągnięcia założonych wskaźników będzie Urząd Gminy Szudziałowo. Rola Urzędu Gminy będzie równoznaczna z zapisami wynikającymi z podrozdziału „System zarządzania”. Obowiązki Wójta Gminy Szudziałowo w procesie monitorowania i aktualizacji wynikają z podrozdziału „System zarządzania”. Dane niezbędne do monitoringu oraz oceny potrzeby aktualizacji zbierane będą przez Urząd Gminy.

Można wyróżnić następujące formy monitorowania prowadzone przez Urząd Gminy Szudziałowo:

1. bieżąca inspekcja wykonywanych w danym momencie inwestycji, gromadzenie danych dotyczących postępów z ich realizacji, a także zapewnienie zgodności z założeniami i harmonogramem,
2. kontrola finansowania projektów oraz trwałości planowanych rezultatów. Dodatkową funkcją monitoringu będzie współpraca z beneficjentami udzielającymi się w procesie rewitalizacji w celu uzyskania informacji o możliwych źródłach finansowania zewnętrznego inwestycji.
3. coroczne sprawozdanie z realizacji *Programu*, uwzględniające monitoring realizacji zamierzonych na dany rok przedsięwzięć zgodnie z przyjętą Kartą monitoringu (tab. 13) oraz przyjętymi wskaźnikami monitoringu osiągnięcia celów *Programu* (tab. 14);
4. Coroczne sprawozdanie, które ma stwierdzać, czy konieczna jest aktualizacja *Programu* i w jakim zakresie – zgodnie z Kartą oceny potrzeby aktualizacji (tab. 15).
5. sprawozdanie końcowe z realizacji *Programu* z uwzględnieniem monitoringu realizacji wszystkich przedsięwzięć w formie Karty monitoringu oraz monitoringu wszystkich przyjętych wskaźników osiągnięcia celów *Programu*.

**Tab. 13.** Karta monitoringu.

<b>Ocena realizacji Programu</b>	<b>Tak</b>	<b>Nie</b>
Czy przedsięwzięcia zaplanowane na dany rok zostały zakończone?		
Trafność – czy cele zrealizowanych przedsięwzięć były zgodne ze zidentyfikowanymi problemami i potrzebami?		
Skuteczność – czy efekt, który osiągnięto jest tym, który planowano osiągnąć?		
Uzyskanie wskaźników – czy uzyskano planowane wskaźniki rewitalizacji:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>• czy planowane wskaźniki korelują ze stwierdzonymi problemami na obszarze rewitalizacji?</li> </ul>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>• czy uzyskano planowane wskaźniki osiągnięcia celów?</li> </ul>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>• czy uzyskano planowane wskaźniki produktu i rezultatu dla zrealizowanych przedsięwzięć (zgodnie z kartami przedsięwzięć)?</li> </ul>		
Użyteczność – czy interwencja spełniła oczekiwania adresatów?		
Trwałość – czy osiągnięte efekty mają trwały charakter?		

Źródło: opracowanie własne

Podstawowym narzędziem do śledzenia postępu realizacji LPR są wskaźniki monitorowania. Dostarczają one informacji dotyczących wskaźników rezultatu, a więc efektów realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w dokumencie. Podkreślić należy, iż wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia celów LPR, a nie produktów poszczególnych projektów. Wynika to z postrzegania interwencji w ramach rewitalizacji, jako procesu całościowego, który nie jest prostą sumą realizowanych projektów, a ma na celu osiągnięcie zmiany we wskazanych obszarach poddanych rewitalizacji.

Opracowany system monitorowania ocenia postępy prowadzonych działań oraz skuteczność osiągania założonych celów programu rewitalizacji. W związku z tym przyjęty monitoring koncentrować się będzie na corocznej analizie wskaźników realizacji poszczególnych celów, które przedstawione zostały w tabeli nr 21.

**Tab. 14.** Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów *Programu*.

<b>Wskaźnik</b>	<b>Źródło danych</b>	<b>Tendencja</b>
<b>CEL STRATEGICZNY 1: Wzmocnienie integracji i aktywności zawodowej mieszkańców</b>		
Liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach o charakterze integracyjnym i animującym lokalną społeczność w ciągu roku	Urząd Gminy (listy obecności, dokumentacja fotograficzna)	Wzrost
Ilość przeprowadzonych szkoleń i warsztatów	Urząd Gminy (listy obecności, dokumentacja fotograficzna)	Wzrost
<b>CEL STRATEGICZNY 2: Wspieranie rozwoju aktywności rekreacyjnej i kulturalnej</b>		
Liczba doposażonych pomieszczeń lub budynków świadczących usługi socjalne lub kulturalne	Urząd Gminy	Wzrost
Ilość przeprowadzonych wydarzeń kulturalnych	Urząd Gminy (listy obecności, dokumentacja fotograficzna)	Wzrost
Liczba zmodernizowanych lub utworzonych obiektów sportowych	Urząd Gminy	Wzrost
<b>CEL STRATEGICZNY 3: Kształtowanie funkcjonalnej przestrzeni publicznej</b>		
Liczba zmodernizowanych obiektów społecznych	Urząd Gminy	Wzrost

Podczas realizacji założeń *Programu* konieczne jest wychwytywanie zmian i szybkie reagowanie na nowe zdarzenia. Mogą one zachodzić na obszarze rewitalizacji lub poza nim, pozostawać w zależności z terenem oraz wywierać na niego wpływ. Ważne jest zatem monitorowanie sytuacji szerzej, by odpowiednio organizować działania zapobiegawcze. Zmiany powinny zostać opisane i zawierać rodzaj i przyczynę, wpływ na dalszą realizację programu i propozycje modyfikacji. Monitoring potrzeby

aktualizacji prowadzony będzie corocznie przez Urząd Gminy zgodnie z Kartą oceny potrzeby aktualizacji (tab. 15). Urząd Gminy będzie zbierał dane i informacje konieczne do przeprowadzenia monitoringu.

W przypadku określenia konieczności podjęcia aktualizacji dokumentu Urząd Gminy kieruje pismo do Wójta Gminy, który rozpoczyna proces aktualizacji dokumentu zgodnie z obowiązującymi w tym czasie przepisami dotyczącymi sporządzania Programów rewitalizacji. Po przygotowaniu dokumentu nowa wersja zostanie uchwalona przez Radę Gminy.

**Tab. 15.** Karta oceny potrzeby aktualizacji.

<b>Ocena potrzeby aktualizacji</b>	<b>Tak</b>	<b>Nie</b>
Czy zmieniły się zapisy w prawie wspólnotowym?		
Czy zmieniły się zapisy w prawie krajowym?		
Czy zmieniły się dokumenty programowe dotyczące funduszy europejskich na szczeblu krajowym?		
Czy weszły w życie nowe ustawy dotyczące rewitalizacji?		
Czy weszły w życie nowe rozporządzenia dotyczące rewitalizacji?		
Czy zmieniła się Strategia Rozwoju Województwa?		
Czy zmieniła się Strategia Rozwoju Gminy?		
Czy pojawiły się nowe projekty kwalifikujące się do objęcia programem rewitalizacji?		
Czy pojawiła się konieczność zmiany obszarów rewitalizacji?		
Czy znaczącej zmianie uległy wskaźniki rezultatów i oddziaływania ?		
Czy zmieniły się okresy realizacji <i>Programu</i> ?		
<b>Decyzja w sprawie aktualizacji:</b>		
<b>Czy konieczna jest aktualizacja Programu?</b>		

Źródło: opracowanie własne

## 9. Powiązanie programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Elementem opracowania *Programu* jest zapewnienie komplementarności pomiędzy dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy Szudziałowo. *Program* jest spójny z kierunkami i celami rozwoju Gminy zawartymi w dokumentach: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szudziałowo, Strategia Rozwoju Gminy Szudziałowo na lata 2015- 2025. *Program* jest spójny ze względu na uwzględnione założenia zawarte w w/w dokumentach. Tabela 16 zawiera opis celów poszczególnych dokumentów w powiązaniu ze sobą. Analiza powiązań świadczy o spójności celów.

**Tab. 16.** Powiązanie Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi w Gminie Szudziałowo.

<b>CEL STRATEGICZNY 1:</b> <b>Wzmocnienie integracji</b> <b>i aktywności zawodowej</b> <b>mieszkańców</b>	<b>CEL STRATEGICZNY 2:</b> <b>Wspieranie rozwoju</b> <b>aktywności</b> <b>rekreacyjnej</b> <b>i kulturalnej</b>	<b>CEL STRATEGICZNY 3:</b> <b>Kształtowanie</b> <b>funkcjonalnej przestrzeni</b> <b>publicznej</b>
<b><i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szudziałowo</i></b>		
<u>Główne cele rozwoju.</u> Generalnie celem rozwoju gminy jest zapewnienie mieszkańcom pracy i dochodów pozwalających na godziwy, w odczuciu społecznym, poziom życia. W rozwoju gminy należy dążyć do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej i zabezpieczenia powiązań społeczno - ekonomicznych terenów wiejskich z gminami sąsiednimi i województwem w sferach: społecznej, ekologicznej, infrastruktury technicznej.		
<u>Główne cele rozwoju.</u> Społecznym efektem rozwoju gminy powinna być poprawa szeroko rozumianych warunków życia mieszkańców.		
<u>Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym.</u>		

a) Należy tworzyć warunki do wzrostu ilości miejsc pracy na terenie gminy, szczególnie w urządzeniach obsługi wsi i turystyki.		
b) Ważnym zagadnieniem jest likwidacja barier komunikacyjnych, przestrzennych i technicznych dla osób niepełnosprawnych.		
c) Należy mieć na uwadze walkę z patologią społeczną (pijaństwo, narkomania, nikotynizm).		
<b><i>Strategia Rozwoju Gminy Szudziałowo na lata 2015- 2025</i></b>		
Cel operacyjny I.2: Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy		
	Cel operacyjny III.1: Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej i kulturalnej	
Cel operacyjny III.2: Rozwój oferty edukacyjnej		
Cel operacyjny III.3: Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego i społecznego		
Cel operacyjny IV.2: Wzmacnianie aktywności obywatelskiej oraz partycypacji społecznej mieszkańców		
Cel operacyjny IV.3: Wzmacnianie tożsamości lokalnej i spójności społecznej		

## 10. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z zasadami zawartymi w *Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* projekt niniejszego dokumentu został przedłożony Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku w celu uzyskania opinii odnośnie konieczności lub braku konieczności przeprowadzenia Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokumentu oraz w przypadku konieczności przeprowadzenia Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, określenia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie.



## **11. Raport z konsultacji społecznych**

W dniach 14 czerwca – 30 października 2017 roku zostały przeprowadzone konsultacje społeczne dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Celem konsultacji było zapewnienie udziału mieszkańców oraz poznanie ich opinii i oczekiwań odnośnie planowanego procesu rewitalizacji.

### **Cele konsultacji społecznych:**

- zapoznanie interesariuszy z problematyką rewitalizacji,
- kompleksowe poinformowanie mieszkańców o zakresie planowanego przedsięwzięcia, a także poznanie potrzeb mieszkańców gminy, poprzez analizę zgłoszonych uwag,
- zapoznanie z problemami społecznymi, gospodarczymi, przestrzenno-funkcjonalnymi, środowiskowymi i technicznymi które występują na terenie gminy,
- wypracowanie strategii rozwoju i wyprowadzenia z degradacji obszarów problemowych.

### **Konsultacje przeprowadzono w następujących formach:**

- Umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz Biuletynie Informacji Publicznej formularza umożliwiającego zgłoszenie propozycji projektów,
- Pierwsze spotkanie informacyjne w Urzędzie Gminy,
- Zorganizowanie szkolenia dla interesariuszy z zakresu rewitalizacji obszarów wiejskich,
- Zorganizowanie spacerów badawczych w miejscowościach: Szudziałowo, Wojnowce, Wierzchlesie, Minkowce, Zubrzyca Wielka, Babiki, Usnarz Górny, Samogród, Harkawicze,
- Badanie opinii publicznej poprzez zastosowanie form partycypacyjnych tj. ankietowanie mieszkańców gminy,
- Zorganizowanie spotkania informacyjnego dla radnych gminy oraz sołtysów,
- Zorganizowanie spotkania warsztatowego dla mieszkańców miejscowości Wojnowce,
- Przeprowadzenie dwóch wywiadów indywidualnych,

- Przedstawienie obszarów zdegradowanych podczas Sesji Rady Gminy.

### **Umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz Biuletynie Informacji Publicznej FORMULARZA UMOŻLIWIAJACEGO ZGŁOSZENIE PROPOZYCJI PROJEKTÓW**

Informacja o możliwości zgłoszenia propozycji projektów wraz z formularzem została zamieszczona na stronie internetowej Gminy Szudziałowo oraz Biuletynie Informacji Publicznej. Jednocześnie pracownicy UG zostali poinformowani o możliwości zwiększenia liczby zapytań mieszkańców zarówno telefonicznych jak i e-mailowych w kontekście zamieszczonej informacji oraz konieczności udzielania precyzyjnych informacji o planowanych działaniach.

W ramach tego mechanizmu partycypacji, nie wpłynęły drogą internetową żadne propozycje projektów działań rewitalizacyjnych. Natomiast sukcesem działania w postaci zamieszczenia informacji było zwiększenie zainteresowania mieszkańców tematem rewitalizacji, rosnąca liczba zapytań kierowanych do pracowników UG o dalsze czynności w tym zakresie, jak również składanie propozycji działań rewitalizacyjnych w siedzibie UG.

### **PIERWSZE SPOTKANIE INFORMACYJNE W URZĘDZIE GMINY – 14 czerwca 2017 r. w Szudziałowie**

Informacja o terminie spotkania została przekazana telefonicznie oraz drogą e-mail. Podczas przedmiotowego spotkanie informacyjnego przedstawiono ogólne informacje dotyczące planowanych przedsięwzięć w zakresie przygotowania Programu Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo jak również zakresu czynności, które będą niezbędne dla opracowania planowanych inwestycji. Omówiono wstępny harmonogram przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo. Przedstawiono również metodykę przygotowania diagnozy obszarów zdegradowanych oraz sposobów wyłonienia obszarów rewitalizacji.

## **SZKOLENIE DLA INTERESARIUSZY Z ZAKRESU REWITALIZACJI OBSZARÓW WIEJSKICH – 25 lipca 2017 r. w Szudziałowie**

Informacja o terminie spotkania została przekazana w formie komunikatu zamieszczonego w Urzędzie Gminy jak również telefonicznie. Podczas szkolenia, interesariuszy zapoznano z podstawowymi zagadnieniami związanymi z procesem rewitalizacji oraz przedstawiono harmonogram przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo. Przedstawiono również metodykę przygotowania diagnozy obszarów zdegradowanych oraz sposobów wyłonienia obszarów rewitalizacji. Wykazano ważną rolę, a także metody i dobre praktyki, konsultacji społecznych oraz wpływ lokalnej społeczności w proces tworzenia programu rewitalizacji. Uczestnicy zostali również zapoznani z zasadami aplikowania o dofinansowanie projektów wpisanych do programu rewitalizacji. Ważnym czynnikiem szkolenia było także zapoznanie ze sposobami monitoringu i ewaluacji programów rewitalizacji. Interesariusze dowiedzieli się również jak wygląda finansowanie rewitalizacji w perspektywie finansowej 2014-2022. Uczestnicy zostali również poinstruowani o potrzebie czynnego uczestnictwa w procesie wyznaczania obszarów zdegradowanych, jak również aktywizowania mieszkańców do udziału w planowanych mechanizmach partycypacji społecznej. W ramach dyskusji, zarówno radni jak i sołtysi zostali poproszeni o przygotowanie propozycji działań rewitalizacyjnych, które w ich ocenie oraz ocenie mieszkańców danej miejscowości są niezbędne dla wyprowadzenia danego obszaru z kryzysu. Na spotkanie przybyło 8 osób.

## SPOTKANIE INFORMACYJNE W RAMACH KONSULTACJI SPOŁECZNYCH DLA RADNYCH GMINY I SOŁTYSÓW - 28 sierpnia 2017 r. w Szudziałowie

Informacja o terminie spotkania była umieszczona plakatach informacyjnych oraz na stronie internetowej Urzędu Gminy Szudziałowo.



Źródło: strona internetowa UG

Spotkanie odbyło się w sali konferencyjnej w Urzędzie Gminy, w dniu 28 lipca o godzinie 17.00. Na spotkaniu zostały przedstawione i zobrazowane za pomocą prezentacji multimedialnej informacje takie jak:

- co to jest rewitalizacja
- jakie zagadnienia wprowadza ustawa
- jakie są cele rewitalizacji
- metodologia delimitacji obszaru rewitalizacji
- przedstawienie wartości uwzględnionych wskaźników
- wstępnie przedstawienie obszarów zdegradowanych i rewitalizowanych
- przedstawienie proponowanych działań rewitalizacyjnych.
- co to jest obszar zdegradowany
- co to jest obszar rewitalizacji

- przedstawienie typu projektów związanych z działaniem 9.2: Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojсковych.
- przedstawienie wpływu konsultacji społecznych na przygotowanie dokumentów strategicznych.

Na spotkanie przybyło 15 osób. Podczas spotkania uczestnicy zadawali pytania dotyczące praktycznego ujęcia procesu rewitalizacji, zwłaszcza jakie modernizacyjne działania mieszczą się w definicji procesu, jaką liczbę przedsięwzięć można wskazać, jakie warunki muszą zostać spełnione aby otrzymać dofinansowanie oraz na czym polega przygotowanie Programu Rewitalizacji. Po zadawaniu ogólnych pytań uczestnicy wypowiedzieli się co do proponowanych działań rewitalizacyjnych, wskazując jednocześnie jakie miejsca wymagają największej interwencji. Zakres propozycji nie wybiegał poza przedstawione w niniejszym dokumencie planowane przedsięwzięcia.

#### **SPOTKANIE WARSZTATOWE – 28 września 2017 r. w Wojnowcach.**

Informacja o terminie spotkania została przekazana Panu Radnemu telefonicznie. Spotkanie odbyło się w budynku starej szkoły w dniu 28 września o godzinie 13.00. Podstawą spotkania było omówienie formularzy zgłoszeniowych propozycji projektów zgłoszonych przez beneficjentów procesu rewitalizacji. Zakres merytoryczny spotkania:

- omówienie celów i zakresów wszystkich projektów
- omówienie kosztów projektów
- opracowanie nowych kart projektowych
- dopasowanie propozycji inwestycji do potrzeb mieszkańców

Na spotkanie przybyło 14 osób. Podczas jego przebiegu, omówiono przedsięwzięcie dotyczące budowy i doposażenia świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem jej terenu w Wojnowcach. Na spotkaniu przywołano również wszystkie propozycje planowanych przedsięwzięć jakie padły na spotkaniach informacyjnych oraz wpłynęły do UG na formularzach.

## **PRZEPROWADZENIE SPACERÓW BADAWCZYCH**

W dniu 29 sierpnia na terenie Gminy Szudziałowo przeprowadzono terenowe konsultacje społeczne w formie spacerów badawczych. W spacerach wzięli udział Pan Wójt wraz z trzema przedstawicielami Gminy. Odbyły się również rozmowy z mieszkańcami. Celem tych rozmów było omówienie wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W trakcie spacerów poznano opinie mieszkańców gminy, którzy jako sołtysi oraz radni są przedstawicielami sołectw będących obszarami zdegradowanymi. Dokumentację fotograficzną przedstawiono poniżej. Ponadto w trakcie spaceru sporządzono fotografię aktualnego stanu gminy w granicach obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Podczas przedmiotowych spacerów badawczych przedstawiciele Gminy oraz mieszkańcy poszczególnych miejscowości przedstawili miejsca wymagające podjęcia działań rewitalizacyjnych. Przywołali jednocześnie problemy z jakimi borykają się mieszkańcy oraz potrzeby jakie deklarują zwłaszcza w zakresie sfery społecznej. Większość z nich podczas prowadzonych rozmów wspominała o braku miejsc przeznaczonych dla spotkań mieszkańców, ich integracji czy krzewienia kultury. Wielokrotnie podawano, iż w danej miejscowości stoi niezagospodarowany budynek, który jednak ze względu na zły stan techniczny nie może być przeznaczony do użytkowania. Oprócz problemów związanych ze złym stanem technicznym budynków użyteczności publicznej, sołtysi podkreślali również braki w wyposażeniu miejsc przeznaczonych dla organizowania imprez czy wspólnych spotkań mieszkańców, co znacznie hamuje proces integracji i aktywizacji zwłaszcza wśród młodszego pokolenia, które jest na bieżąco z nowinkami technologicznymi.

Często wspominanym problemem był również brak odpowiednich miejsc dla celów rekreacyjno-sportowych, które chętnie byłyby wykorzystywane zarówno przez dzieci i młodzież szkolną jak i przez dorosłych. Brak takich miejsc stanowi również ograniczenie w zakresie turystyki, ponieważ odwiedzający wielokrotnie pytają o ścieżki rowerowe czy centra sportu w których mogliby aktywnie spędzać czas.

Podczas prowadzonych rozmów, oprócz kwestii sportu i rekreacji wielokrotnie wspomniano również o potrzebach z zakresu poszerzania edukacji mieszkańców wszystkich pokoleń. Zwrócono uwagę zwłaszcza na potrzeby szkoleń

przekwalifikujących czy pozwalających nabywać nowe umiejętności zwłaszcza wśród osób starszych, co znacznie przyczyniłoby się do zwiększenia zakresu aktywizacji społeczności lokalnej gminy Szudziałowo.

W ramach spacerów badawczych dokonano wizji następujących miejsc:

#### **SPACER BADAWCZY – Szudziałowo, 29 sierpnia 2017r.**

Spacer badawczy rozpoczął się spotkaniem przedstawicieli firmy *treECONsulting* z Panem Wójtem Gminy Szudziałowo oraz czterema przedstawicielami Gminy przed budynkiem Urzędu Gminy w Szudziałowie. Podczas rozmowy przedstawiona została struktura społeczna sołectwa oraz problemy z jakimi na co dzień spotykają się mieszkańcy. W kolejnej części spotkania przedstawiciele firmy przygotowującej dokument wraz z Panem Wójtem i pozostałymi osobami udali się w miejsca, gdzie obecnie znajdują się obszary nadające się do objęcia działaniami w procesie rewitalizacji.



**Zdjęcie 1.** Gminny park w Szudziałowie





**Zdjęcie 2.** Stadion w Szudziałowie



**Zdjęcie 4.** Amfiteatr w Szudziałowie.





**Zdjęcie 5.** Zaplecze amfiteatru i kompleksu rekreacyjno-sportowego w Szudziałowie.



**Zdjęcie 6.** Budynek i teren byłego Zakładu Produkcji Galanterii Betonowej „Sudovia” w Szudziałowie.



**Zdjęcie 7.** Wnętrze budynku byłego Zakładu Produkcji Galanterii Betonowej „Sudovia” w Szudziałowie.

### **SPACER BADAWCZY – Wojnowce, 29 sierpnia 2017r.**

Spacer badawczy rozpoczął się spotkaniem przedstawicieli firmy *treEConsulting* oraz Panem Wójtem i trzema przedstawicielami Gminy z Panem Radnym miejscowości Wojnowce. Miejszem spotkania była działka gminna, na której znajduje się budynek starej szkoły, plac zabaw oraz wiata wybudowana przez mieszkańców. Podczas spaceru uczestniczyli również mieszkańcy Wojnowic, którzy pojawili się w dużej ilości, co świadczy o sporym zainteresowaniu działaniami na terenie ich wsi. Wiedza przekazana przez Pana Radnego była przydatna w procesie dalszych konsultacji społecznych, ponieważ pozwoliła dotrzeć dokładnie do osób mieszkających obecnie na obszarze problemowym.





**Zdjęcie 8.** Budynek starej szkoły w Wojnowcach.





**Zdjęcie 9.** Fragment gminnej działki w Wojnowcach.



**Zdjęcie 10.** Uczestnicy spacerów badawczych w Wojnowcach.



## **SPACER BADAWCZY - Zubrzyca Wielka, 29 sierpnia 2017r.**

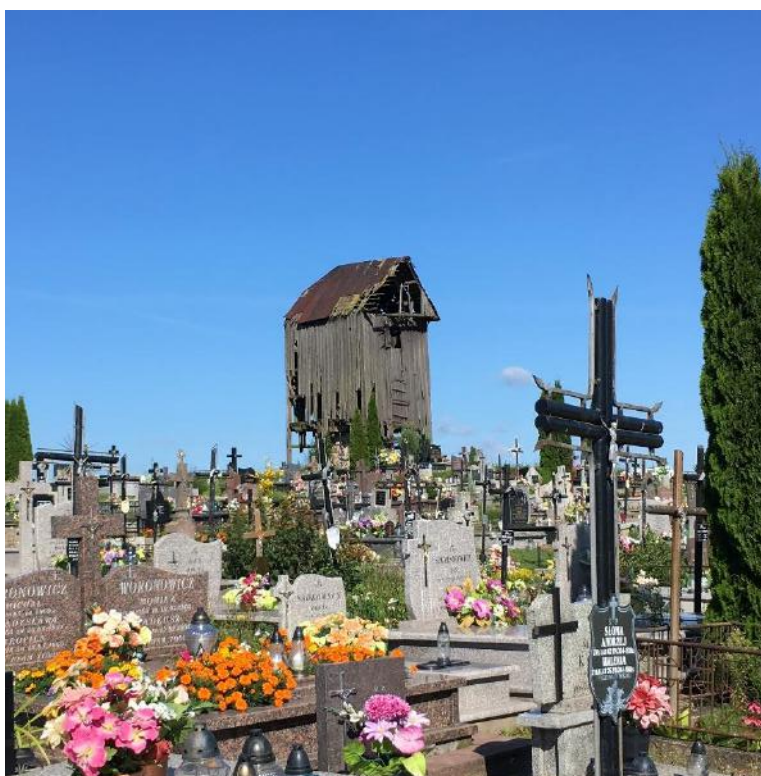
W spacerze badawczym uczestniczyli przedstawiciele firmy *treEConsulting*, Pan Wójt oraz trzech przedstawicieli Gminy. Miejscem spotkania był plac przed budynkiem OSP w Zubrzycy Wielkiej. Podczas wizji lokalnej tego obszaru poruszona była kwestia złego stanu technicznego budynku straży oraz wyposażenia, co w pełni rozwiązywałoby problem miejsca integracji mieszkańców. Omówiono również dostosowanie budynku do potrzeb Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.



**Zdjęcie 11.** Budynek OSP w Zubrzycy Wielkiej.

## **SPACER BADAWCZY – Minkowce, 29 sierpnia 2017r.**

Spacer badawczy rozpoczął się spotkaniem przedstawicieli firmy *treEConSulting* oraz Pana Wójta i trzech przedstawicieli Gminy. Miejscem spotkania był cmentarz, na którym znajduje się stary wiatrak. Podczas spotkania przedstawiono historię tego miejsca. Kolejnym punktem spaceru badawczego było miejsce, gdzie znajdują się trzy krzyże. Omówiono potrzebę odrestaurowania ogrodzenia otaczającego jeden z krzyży.



**Zdjęcie 12.** Zniszczony wiatrak w Minkowicach.



**Zdjęcie 13.** Przydrożne krzyże w Minkowicach.

#### **SPACER BADAWCZY – Babiki, 29 sierpnia 2017r.**

Spacer badawczy rozpoczął się spotkaniem przedstawicieli firmy *treEConsulting*, Pana Wójta i trzech przedstawicieli Gminy z Panią Dyrektorką Szkoły Podstawowej w Babikach. Miejszem spotkania był budynek Szkoły Podstawowej. Podczas spotkania omówione zostały braki w wyposażeniu świetlicy szkolnej. Przedstawiony został również problem pracowni komputerowej dotyczący postarzałego sprzętu, który utrudnia naukę.

#### **SPACER BADAWCZY – Samogród, 29 sierpnia 2017r.**

W spacerze uczestniczyli przedstawiciele firmy *treEConsulting* wraz z Panem Wójtem oraz trzema przedstawicielami Gminy. Miejszem spotkania była działka, na której znajduje się drewniana cerkiew. Omówiony został problem zniszczonego



ogrodzenia. Kolejnym miejscem spotkania był grób właścicieli majątku, znajdujący się obok cerkwi.



**Zdjęcie 14.** Cerkiew w Samogródzie.





**Zdjęcie 15.** Grób właścicieli majątku w Samogródzie.

### **SPACER BADAWCZY – Usnarz Górny, 29 sierpnia 2017r.**

Spacer badawczy rozpoczął się spotkaniem przedstawicieli firmy *treECONsulting*, Pana Wójta i trzech przedstawicieli Gminy z mieszkańcem miejscowości Usnarz Górny. Miejscem spotkania była działka, na której znajduje się remiza. Spotkanie opierało się na przedstawieniu problemu braku odpowiedniego wyposażenia budynku remizy oraz remontu i wymiany stolarki. Wymienione działania rozwiązywałyby problem miejsca integracji mieszkańców.



**Zdjęcie 16.** Budynek remizy w Usnarzu Górnym.

### **SPACER BADAWCZY – Harkawicze, 29 sierpnia 2017r.**

W spacerze uczestniczyli przedstawiciele firmy *treECONsulting* wraz z Panem Wójtem oraz trzema przedstawicielami Gminy. Miejszem spotkania była działka, na której znajduje się budynek starej szkoły. Podczas spotkania omówiono potrzebę wyposażenia oraz remontu budynku. Takie działania rozwiązałyby problem, jakim jest brak miejsca integracji mieszkańców.





**Zdjęcie 17.** Budynek starej szkoły w Harkawiczach.

### **SPACER BADAWCZY – Wierzchlesie, 29 sierpnia 2017r.**

W spacerze uczestniczyli przedstawiciele firmy *treECONsulting* wraz z Panem Wójtem oraz trzema przedstawicielami Gminy. Miejscem spotkania była działka, na której znajduje się budynek remizy. W budynku mieści się również biblioteka oraz świetlica. Podczas rozmowy omówiono problem, jakim jest brak zatrudnienia osoby do prowadzenia zajęć, które organizowane są cały czas. Przedstawiono również braki w wyposażeniu świetlicy oraz potrzebę termomodernizacji budynku. Wspólnie zwrócono uwagę na niewykorzystany teren wokół budynku, który mógłby służyć do organizacji zajęć sportowo-rekreacyjnych.



**Zdjęcie 18.** Budynek remizy w Wierzchlesiu.

#### **WYWIADY INDYWIDUALNE – Szudziałowo, 29 sierpnia 2017r.**

**Pierwszy wywiad został przeprowadzony z Panią Magdaleną Jucha, Przewodniczącą Zarządu Stowarzyszenia Przyjaciół Gminy Szudziałowo.**

Zestaw pytań głównych wraz z odpowiedziami:

1. Proszę się przedstawić, powiedzieć jaką instytucję Pan/Pani reprezentuje.  
- *Magdalena Jucha, Przewodnicząca Zarządu Stowarzyszenia Przyjaciół Gminy Szudziałowo.*
2. Z czym kojarzy się Panu/Pani pojęcie rewitalizacja?  
- *Pojęcie rewitalizacji kojarzy mi się przede wszystkim z odnową, poprawą jakości życia lokalnej społeczności. Dotyczy to oczywiście szerokiego zakresu działań w*

*sferze kultury, gospodarki, sportu, środowiska, turystyki oraz poprawy infrastruktury architektonicznej miejsc użyteczności publicznej na terenie objętym rewitalizacją.*

3. Jakie problemy społeczne zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy?

*- Do problemów jakie występują w sferze społecznej gminy Szudziałowo mogę zaliczyć przede wszystkim brak utożsamiania się mieszkańców z miejscem zamieszkania oraz brak zaangażowania w wydarzenia organizowane dla społeczności lokalnej. Niestety wciąż „pokutuje” przekonanie o niskiej wartości działań podejmowanych czy w sferze kultury, działaniach społecznych czy podejmowania inicjatyw dla poprawy edukacji, rozwoju osobistych zainteresowań oraz integracji lokalnego środowiska. Mieszkańcy nie mają poczucia odpowiedzialności za „dobro wspólne”, którego rozwój w dużej mierze zależy od nich samych. Zauważalna jest duża koncentracja na rozwój i polepszanie warunków życia w obrębie „własnej rodziny”, co oczywiście nie jest problemem ale mam nadzieję iż kolejnym etapem do rozwoju społeczności lokalnej. Możliwe, że po pewnym czasie, gdy ulegną poprawie i zostaną zaspokojone podstawowe warunki do godnego życia, mieszkańcy zauważą wartość „dobra wspólnego” i zaangażują się bardziej w społeczne działania, które dadzą im wymierną satysfakcję ze wspólnych przedsięwzięć.*

*Do problemów sfery społecznej możemy również zaliczyć starzenie się społeczeństwa i emigracja młodego pokolenia, w poszukiwaniu pracy poza terenem gminy. Myślę że należy zwrócić również większą uwagę na sytuację dzieci i młodzieży z rodzin gdzie występuje problem patologii – głównie uzależnienie bądź nadmierne spożywanie alkoholu.*

*Powyżej przedstawione problemy zauważalne są w obszarze większej części lokalnej społeczności.*

4. Jakie problemy gospodarcze zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy (terytorialne)?

*- Wybijającym się problemem w sferze gospodarczej gminy Szudziałowo jest znikoma ilość funkcjonujących małych i średnich przedsiębiorstw, a co za tym idzie brak miejsc pracy na obszarze gminy. Zauważalny jest również niski standard i jakość dróg, co przy dużym obszarze powierzchniowym gminy jest szczególnie uciążliwe zarówno dla mieszkańców jak i turystów coraz częściej odwiedzających nasze tereny. Na bardzo niskim poziomie jest także dostępność do mediów elektronicznych oraz sieci teleinformatycznych, szczególnie odczuwalna w małych wsiach i na koloniach.*

*Zaniedbana gospodarczo jest infrastruktura rekreacyjna, turystyczna i kulturalna na obszarze gminy. W szczególności jest to zauważalne w miejscowości Szudziałowo – siedzibie gminy: „plac zielony” przy Gminnym Ośrodku Animacji Kultury i Rekreacji, ul. Szkolna 2, park przy Urzędzie Gminy, ul. Bankowa 1, teren kompleksu sportowo-rekreacyjnego „Orlik”, ul. Sportowa 14, jak również popadający w ruinę budynek Świetlicy Wiejskiej w Wojnowcach.*

*Niedostateczna informacja turystyczna i słabo wyeksponowane miejsca atrakcyjne turystycznie w gminie Szudziałowo, wiążą się ze słabym zainteresowaniem ze strony turystów co przekłada się na brak gromadzenia kapitału z usług skierowanych do turystów odwiedzających Podlasie.*

5. Jakie problemy techniczne, przestrzenne zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy(terytorialne)?

*- W sferze technicznej i przestrzennej gminy zauważam m.in. niewystarczające zasoby lokalowe Gminnego Ośrodka Animacji Kultury i Rekreacji w Szudziałowie oraz utrudnione korzystanie z oferty GOAKiR osób z niepełnosprawnościami fizycznymi, ze względu na bariery architektoniczne we wnętrzu budynku jak i na zewnątrz. Ulec poprawie powinien również stan techniczny elementów małej architektury krajobrazu w przestrzeni użyteczności publicznej w tym: na terenie parku przy Urzędzie Gminy, ul. Bankowa 1, przystanku autobusowego w Szudziałowie, miejsc dla publiczności przy boiskach sportowych kompleksu sportowo - rekreacyjnego „Orlik” w Szudziałowie.*

*Do problemu powyższej sfery mogą również zaliczyć system naprawy i budowy nawierzchni dróg gminnych. Na pewno częstotliwość jak i odpowiednie przygotowanie podłoża oraz przeprowadzanie takich remontów zapewni większe bezpieczeństwo użytkownikom.*

6. Jakie problemy środowiskowe zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy?

*- Ze względu na usytuowanie gminy Szudziałowo na terenie głównie rolniczym i posiadającym w swoich granicach znaczne obszary leśne (Puszcza Knyszyńska) nie istnieje problem zanieczyszczenia atmosferycznego. Przyczynia się do tego również fakt iż na terenie gminy Szudziałowo nie występują żadne zakłady przemysłowe emitujące zanieczyszczenia.*



*Niepokojący jest jednak fakt bardzo małego zainteresowania lokalnego społeczeństwa nowoczesnymi technologiami grzewczymi i możliwościami pozyskiwania energii z alternatywnych źródeł, sprzyjających poprawie stanu środowiska naturalnego. Zbyt mało rozpropagowane akcje informacyjne o możliwościach pozyskiwania wsparcia finansowego na takie inwestycje prawdopodobnie również rzutuje na małą aktywność ze strony lokalnej społeczności.*

*W niektórych gospodarstwach daje się również zauważyć problem nieodpowiedzialnego traktowania zwierząt domowych czy hodowlanych. Dotyczy to przede wszystkim trzymania psów na łańcuchach i nie zapewnianie im odpowiednich warunków do życia podczas wysokich i niskich temperatur, oraz innych niesprzyjających warunkach atmosferycznych.*

7. Które obszary Gminy wymagają rewitalizacji?

*- Opierając się na obserwacjach własnych, jak również biorąc pod uwagę informacje uzyskane podczas luźnych rozmów z mieszkańcami gminy Szudziałowo odnoszących się do zauważonych problemów, chciałabym zaliczyć następujące obszary które według mnie powinny zostać poddane programowi rewitalizacji:*

*Szudziałowo - plac przy Gminnym Ośrodku Animacji Kultury i Rekreacji przy ulicy Szkolnej 2, park przy ulicy Bankowej 1, oraz obiekty rekreacyjno-sportowe przy kompleksie „Orlik” przy ulicy Sportowej 14*

*Wojnowce - teren przy byłej Świątlicy Wiejskiej*

8. Czy ma Pan/Pani propozycje działań, które mogłyby być realizowane w ramach rewitalizacji?

*- Propozycje działań, które mogłyby być realizowane w ramach rewitalizacji*

*Plac przy GOAKiR – stworzenie plenerowego miejsca do aktywizacji kulturowej społeczności lokalnej, organizowanie warsztatów i spotkań tematycznych w plenerze adresowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, stworzenie miejsca do rekreacji rodzinnej i miejsca do przeprowadzania zajęć podczas akcji „Wakacje z Domem Kultury”, stworzenie miejsca przyjaznego środowisku naturalnemu*

*Park przy ul. Bankowej – poprawa infrastruktury oraz doposażenie w elementy małej architektury, projekt i wykonanie nowych nasadzeń oraz zadbanie o istniejące już teren zielony.*

*Obiekt rekreacyjno-sportowy „Orlik” - modernizacja i przystosowanie sceny do prezentacji artystycznych, występów zespołów lokalnych, regionalnych oraz profesjonalnych, stworzenie warunków do przeprowadzania profesjonalnych projekcji filmów i innych prezentacji z wykorzystaniem urządzeń do tego przeznaczonych, budowa zewnętrznej infrastruktury sanitarnej obiektu.*

*- Wojnowce – ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego i kulinarnego poprzez budowę Sołeckiego Centrum Kultury i Tradycji: utworzenie izby regionalnej prezentującej sprzęty i przedmioty gospodarskie dawnej wsi, organizacja Rajdu Rowerowego Traktem Odelskim, promocja lokalnych tradycji kulinarnych gminy Szudziałowo poprzez organizacje pokazów kulinarnych, warsztatów, degustacji..., promocja lokalnych wyrobów rękodzieła prowadzona w formie pokazów, warsztatów, prezentacji i wystaw.*

9. Czy ma Pan/Pani inne uwagi dotyczące opracowania Programu rewitalizacji?  
*- Nie mam uwag*

**Drugi wywiad został przeprowadzony z Panem Krzysztofem Bach, prezesem Uczniowskiego Klubu Sportowego „Sudovia” Szudziałowo.**

Zestaw pytań głównych wraz z odpowiedziami:

1. Proszę się przedstawić, powiedzieć jaką instytucję Pan/Pani reprezentuje.  
*- Nazywam się Krzysztof Bach i jestem prezesem Uczniowskiego Klubu Sportowego „Sudovia” Szudziałowo.*
2. Z czym kojarzy się Panu/Pani pojęcie rewitalizacja?  
*- Rewitalizacja to przywrócenie miejsca/terenu do dawnej świetności i zadbanie o to aby służyło ono społeczności lokalnej.*
3. Jakie problemy społeczne zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy?  
*- Słaba integracja społeczności lokalnej zwłaszcza jeśli chodzi o pokolenia.*



4. Jakie problemy gospodarcze zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy (terytorialne)?  
*- Problemem gospodarczym jest brak dużego zakładu pracy/ fabryki, który dałby możliwość mieszkania i stabilności finansowej dla mieszkańców gminy. Słaba infrastruktura drogowa, która nie przyciąga przedsiębiorców.*
5. Jakie problemy techniczne, przestrzenne zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy(terytorialne)?  
*- Zły stan budynków użyteczności publicznej głównie chodzi o świetlice wiejskie i budynek na stadionie w którym są szatnie, siłownia i świetlica.*
6. Jakie problemy środowiskowe zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy?  
*- Jeśli chodzi o środowisko to mamy czym się pochwalić w gminie jest czysto i dużo świeżego powietrza co sprzyja na rozwój agroturystyki.*
7. Które obszary Gminy wymagają rewitalizacji?  
*- Widzę taką potrzebę w miejscowości Szudziałowo*
8. Czy ma Pan/Pani propozycje działań, które mogłyby być realizowane w ramach rewitalizacji?  
*- Jestem mieszkańcem Szudziałowa i widzę potrzebę odnowy i rozbudowy parku wiejskiego przy urzędzie gminy oraz odnowa i rozbudowa stadionu, który posłuży dzieciom i młodzieży oraz osobom dorosłym które dbają o zdrowie i sprawność fizyczną.*
9. Czy ma Pan/Pani inne uwagi dotyczące opracowania Programu rewitalizacji?  
*- Nie*

## **PRZEPROWADZENIE BADAŃ ANKIETOWYCH**

Ankiety do uzupełnienia zostały zamieszczone na stronie internetowej Urzędu Gminy w Szudziałowie, a także Biuletynie Informacji Publicznej. Rozdysponowywane były też wśród mieszkańców Gminy. Znajdowały się również w siedzibie Urzędu Gminy w Szudziałowie. Mieszkańcy wypełnione ankiety mogli przysyłać w formie elektronicznej na pocztę email, przesłać drogą korespondencyjną na adres: *treECONsulting* Joanna Różana, ul. Belwederczyków 5/5, 31-242 Kraków, bądź złożyć bezpośrednio w siedzibie Urzędu Gminy.

Pytania znajdujące się w ankiecie:

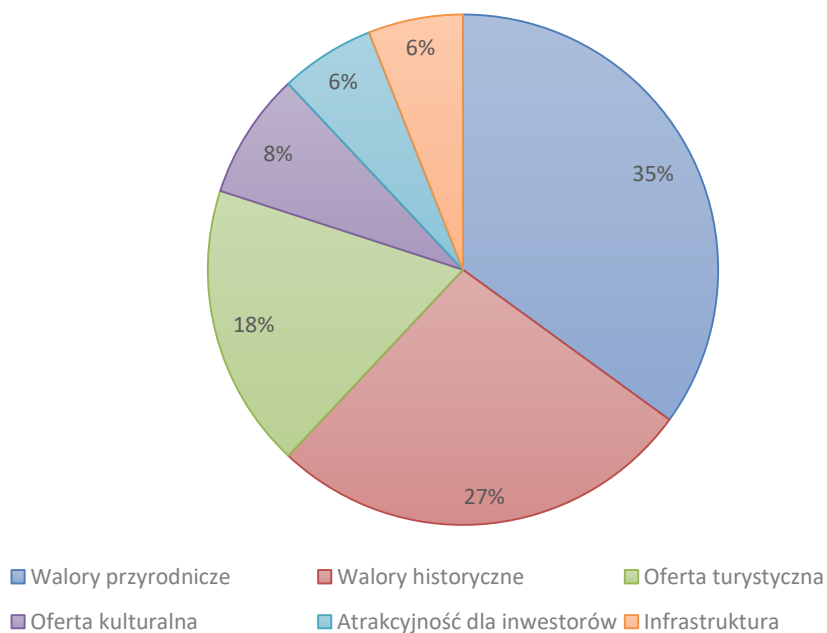
- Proszę wskazać, co Pani/Pana zdaniem stanowi o atrakcyjności Gminy?
- Czy Pana(i) zdaniem Gmina potrzebuje programu na rzecz ożywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego?
- Proszę wpisać jakie Pana(i) zdaniem obszary/tereny/sołectwa w Gminie powinny zostać poddane działaniom rewitalizacyjnym ?
- Czy Pan(i) uważa, że gmina potrzebuje rewitalizacji w sferze społecznej ?
- Czy Pan(i) uważa, że gmina potrzebuje rewitalizacji w strefie gospodarczej ?
- Czy Pan(i) uważa, że gmina potrzebuje rewitalizacji w sferze technicznej ?
- Czy Pan(i) uważa, że gmina potrzebuje rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej ?
- Czy Pan(i) uważa, że gmina potrzebuje rewitalizacji w sferze środowiskowej ?
- Proszę wpisać jakie przedsięwzięcia/projekty chciałby Pan(i), aby zostały zrealizowane w ramach programu rewitalizacji ?

## ANALIZA ANKIETYZACJI DOTYCZĄCEJ OPRACOWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY SZUDZIAŁOWO NA LATA 2017-2022

Po zakończonych konsultacjach otrzymano **143 wypełnionych** ankiet. Zebrane informacje pozwoliły przybliżyć potrzeby mieszkańców w ramach poszczególnych stref, jak również odzwierciedliły opinię publiczną mieszkańców w temacie oceny zasobów gminy, którą zamieszkują. Dane te stanowiły zatem istotne i bardzo wartościowe uzupełnienie pozostałych mechanizmów partycypacji czyli spotkań informacyjnych, spotkań warsztatowych oraz spacerów badawczych.

Osoby, które wzięły udział w ankietyzacji najczęściej wymieniały walory przyrodnicze, historyczne i turystyczne jako największą atrakcyjność Gminy.

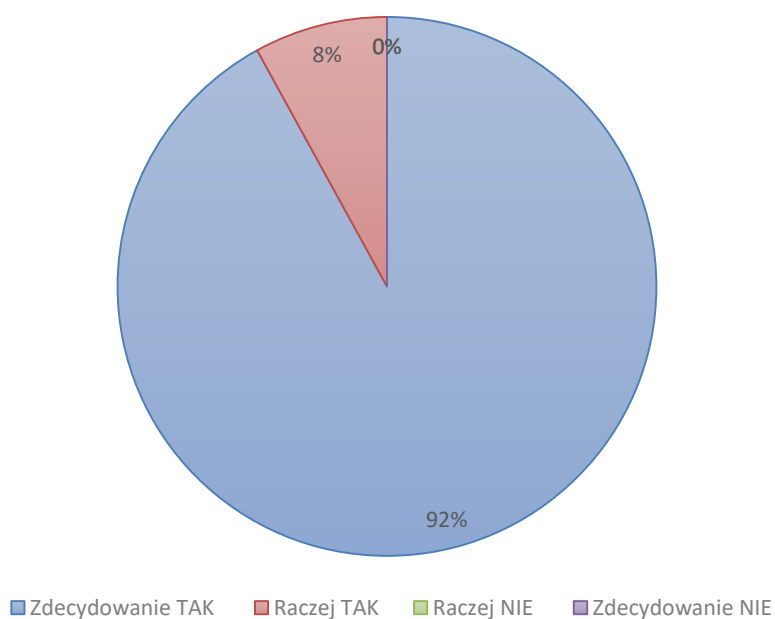
Proszę wskazać co Pani/Pana zdaniem stanowi o atrakcyjności Gminy?



**Figura 1.** Atrakcyjność Gminy według osób ankietowanych

Przeważająca większość osób ankietowanych uważa, iż Gmina Szudziałowo zdecydowanie potrzebuje rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego i środowiskowego poprzez realizację działań w zakresie rewitalizacji.

Czy Pana(i) zdaniem Gmina potrzebuje programu na rzecz ożywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego?



**Figura 2.** Opinia ankietowanych dotycząca potrzeby rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego poprzez realizację działań w zakresie rewitalizacji Gminy Szudziałowo.

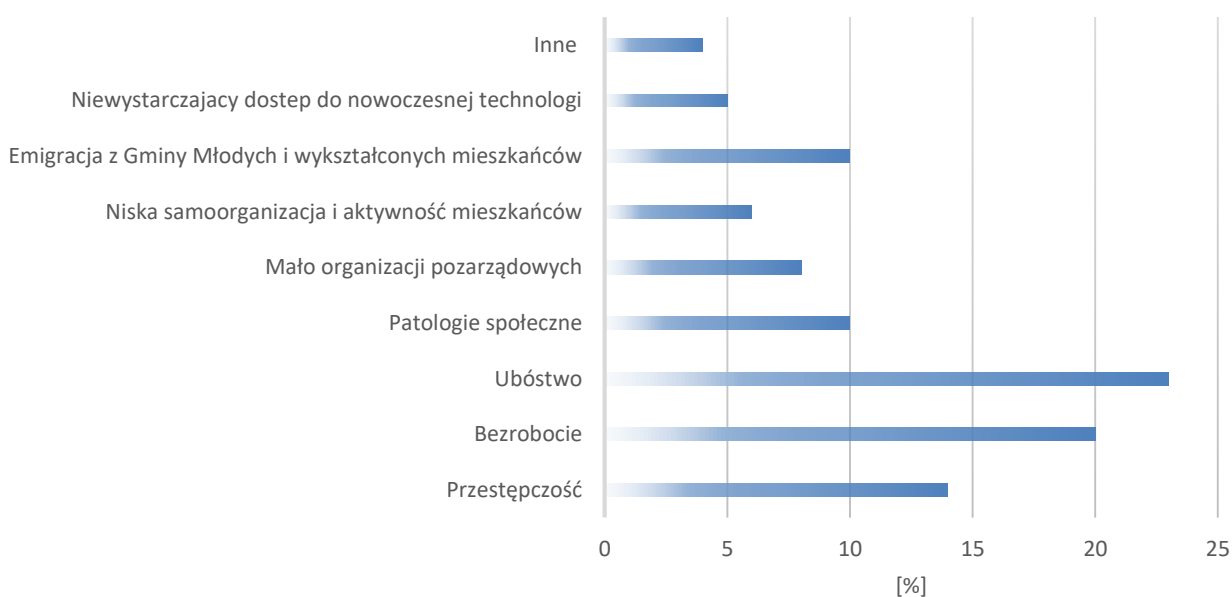
Najczęściej wybieranym obszarem zdegradowanym proponowanym do rewitalizacji były miejscowości Szudziałowo, Wojnowce, Zubrzyca Wielka, Szczęsnowicze, Nowy Ostrów, Sosnowik, Suchynicze, Słójka, Słója, Słójka Borowszczyzna.



**Figura 3.** Opinia ankietowanych co do obszarów, który powinien zostać poddany rewitalizacji

Ankietowani uważają, iż największą przyczyną degradacji społecznej jest ubóstwo i bezrobocie, przestępczość oraz emigracja z gminy młodych wykształconych mieszkańców.

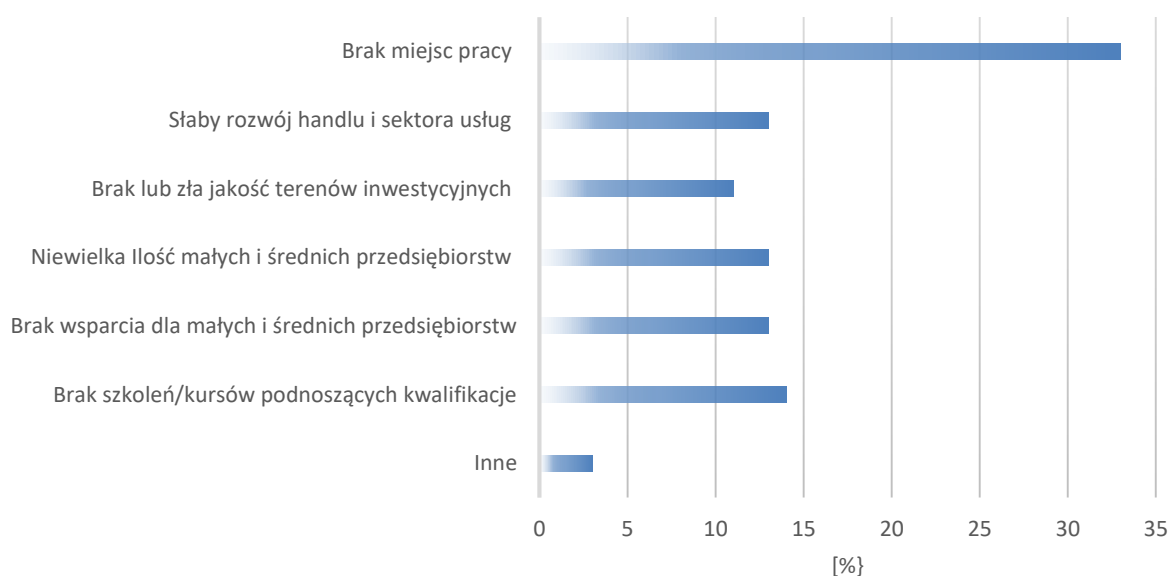
### CZY PAN(I) , UWAŻA ŻE GMINA POTRZEBUJE REWITALIZACJI W SFERZE SPOŁECZNEJ ?



**Figura 4.** Opinia ankietowanych osób, co do problemów społecznych które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji

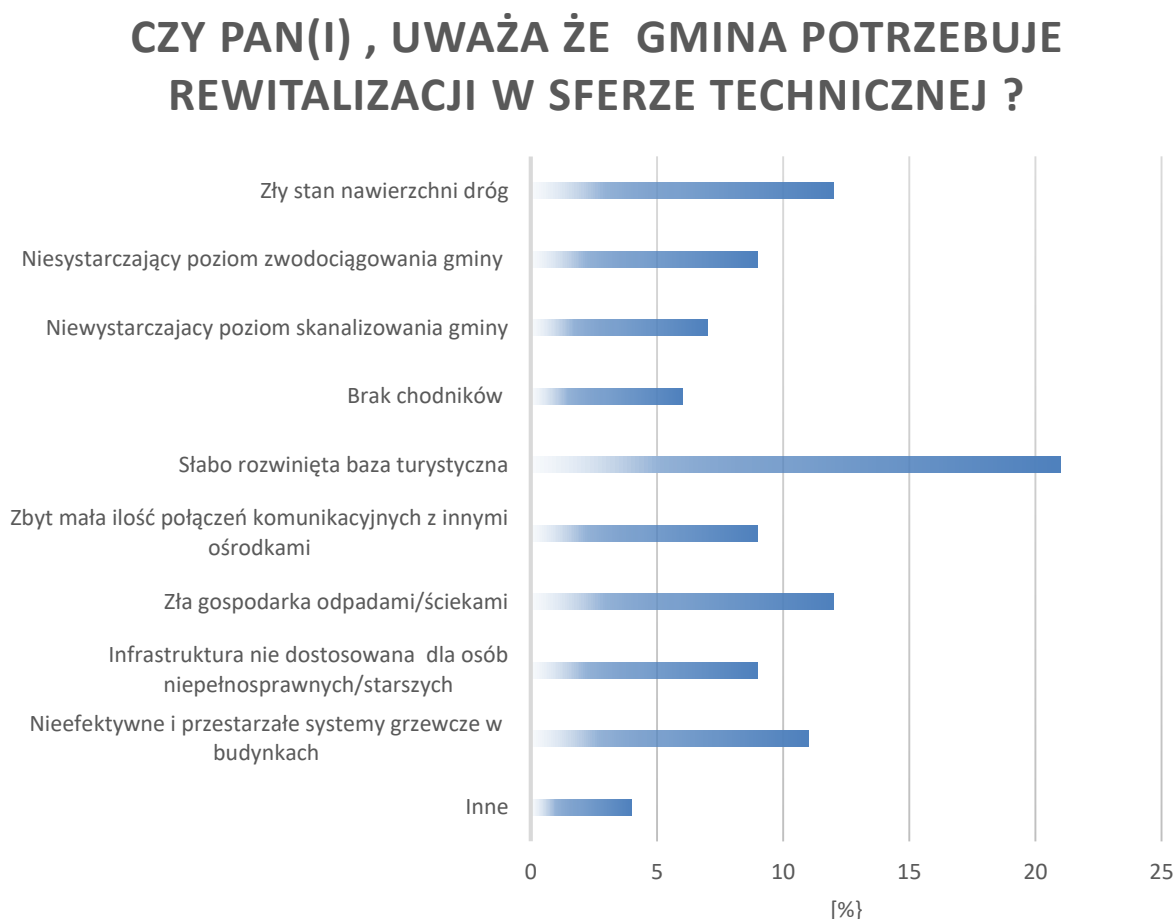
Osoby ankietowane uważają, że największym problemem gospodarczym, który należy rozwiązać w drodze rewitalizacji jest brak miejsc pracy, wszystkie pozostałe problemy w strefie gospodarczej są na bardzo zbliżonym poziomie.

## CZY PAN(I) , UWAŻA ŻE GMINA POTRZEBUJE REWITALIZACJI W STREFIE GOSPODARCZEJ ?



**Figura 5.** Opinia ankietowanych na temat problemów ekonomicznych które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji

Wśród problemów technicznych, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji ankietowani wymieniają głównie słabo rozwiniętą bazę turystyczną, złą gospodarkę odpadami i ściekami, nieefektywne i przestarzałe systemy grzewcze w budynkach oraz zły stan nawierzchni dróg.

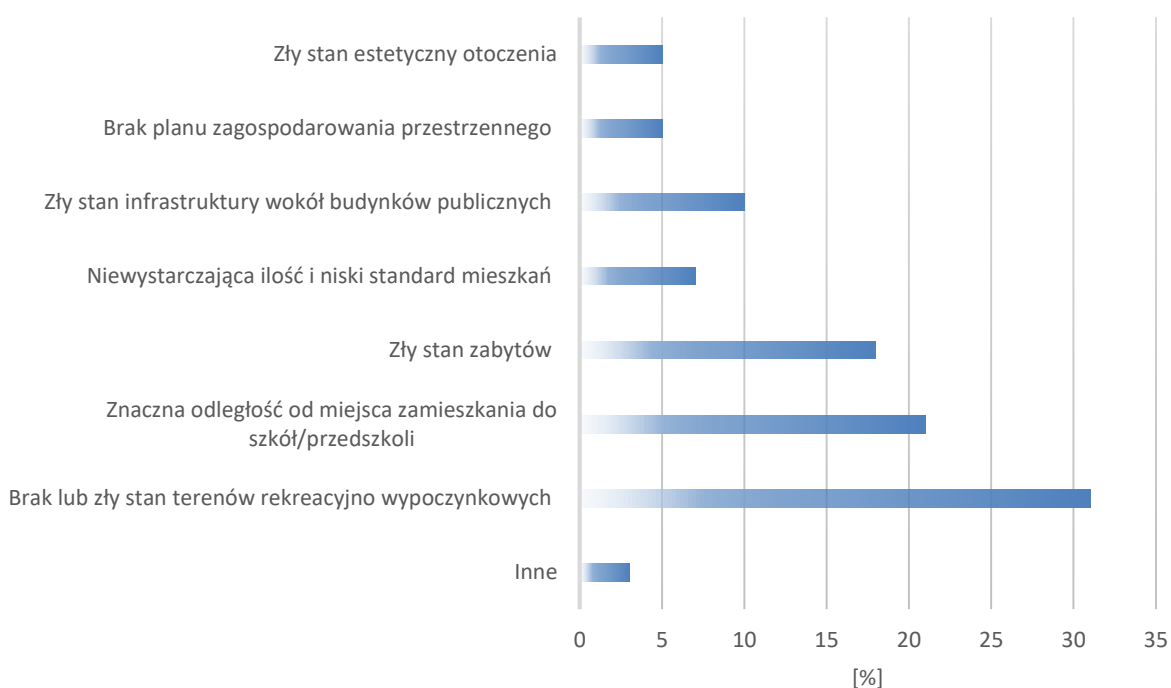


**Figura 6.** Opinia ankietowanych osób, co do problemów technicznych które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji



Ankietowane osoby uważają, iż największym problemem w sferze przestrzenno-funkcjonalnej wpływającym na jakość życia mieszkańców, który należy rozwiązać w procesie rewitalizacji jest brak lub zły stan terenów rekreacyjno wypoczynkowych, znaczna odległość od miejsca zamieszkania do szkół/przedszkoli oraz zły stan zabytków.

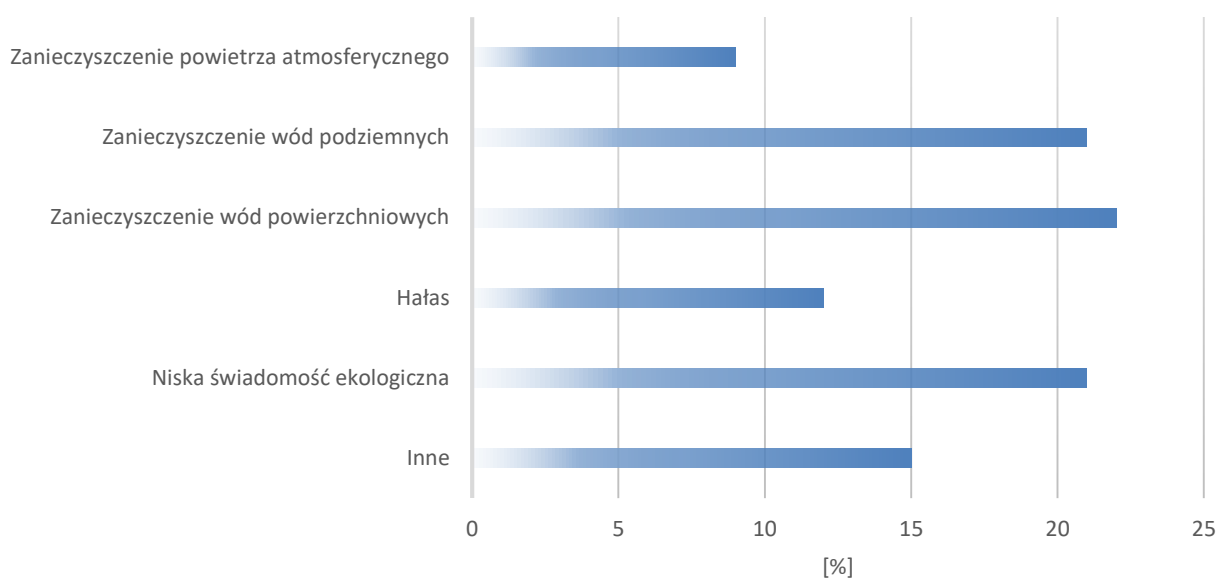
### CZY PAN(I) , UWAŻA ŻE GMINA POTRZEBUJE REWITALIZACJI W SFERZE PRZESTRZENNO- FUNKCJONALNEJ ?



**Figura 7.** Opinia ankietowanych osób co do problemów związanych sferą przestrzenno-funkcjonalną, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji.

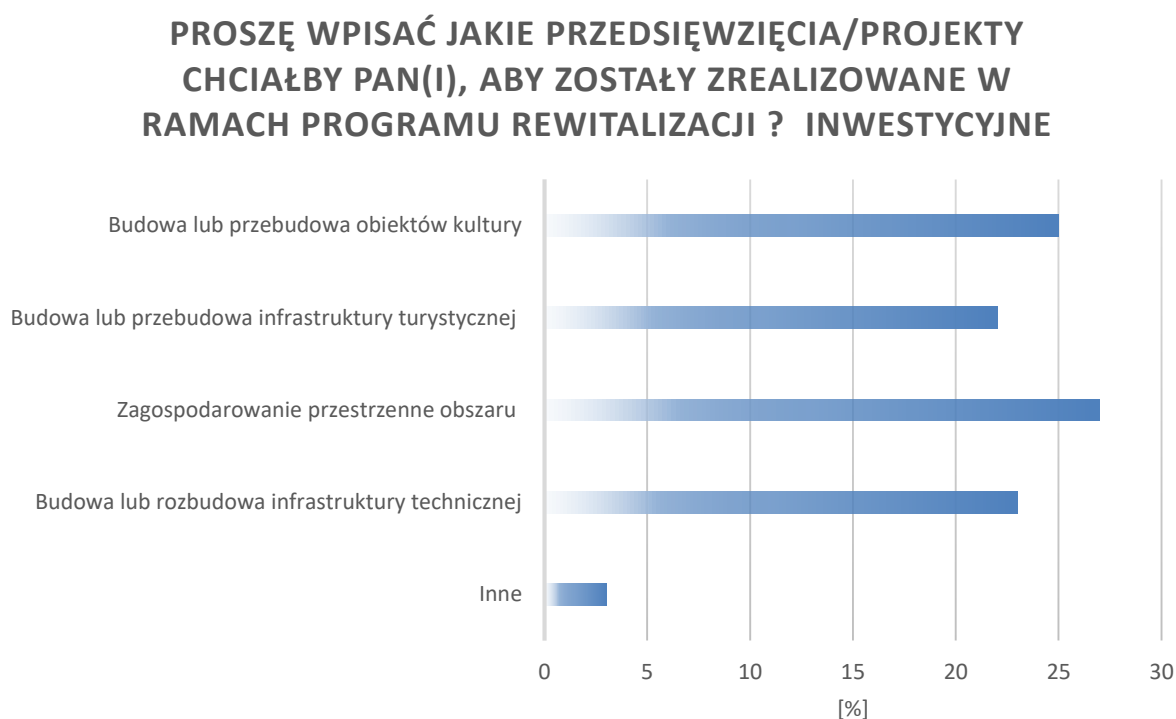
Problemy środowiskowe jakie należy rozwiązać w procesie rewitalizacji to głównie niska świadomość ekologiczna oraz zanieczyszczenie wód podziemnych oraz powierzchniowych.

### CZY PAN(I) , UWAŻA ŻE GMINA POTRZEBUJE REWITALIZACJI W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ ?



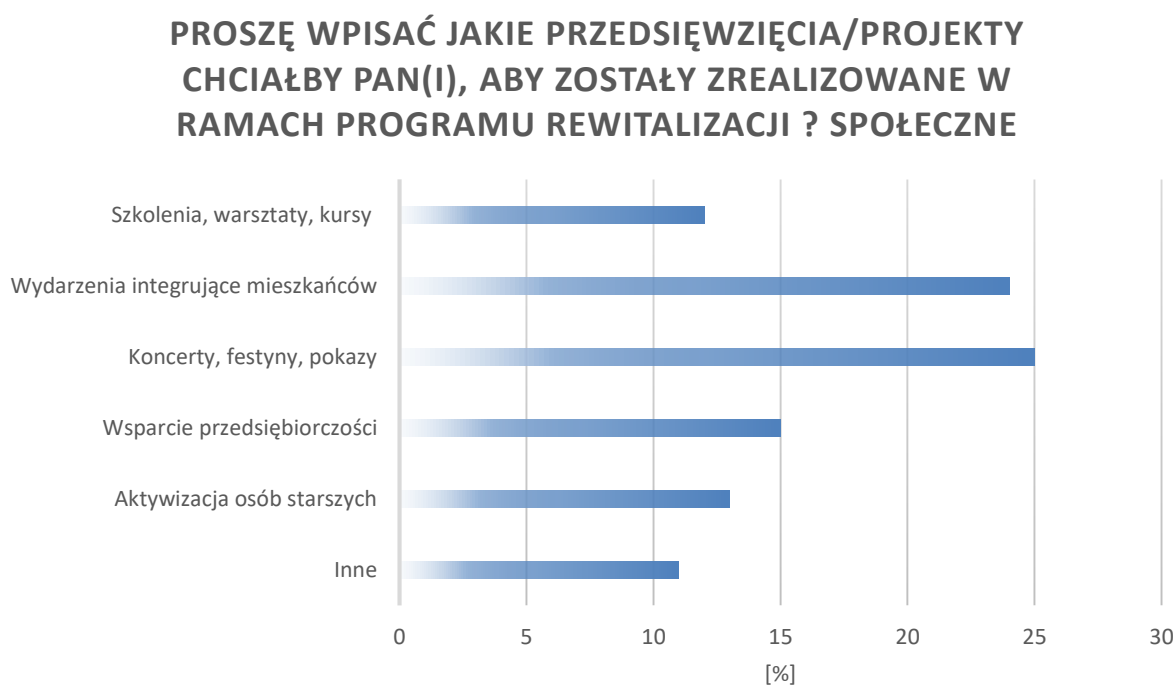
**Figura 8.** Opinia ankietowanych osób co do problemów związanych sferą przestrzenno-funkcjonalną, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji.

Najczęściej pojawiające się przedsięwzięcia inwestycyjne to zagospodarowanie przestrzenne obszaru.



**Figura 9.** Opinia ankietowanych osób dotycząca propozycji projektów/przedsięwzięć inwestycyjnych.

Najczęściej pojawiające się przedsięwzięcia społeczne to koncerty, festyny, pokazy oraz wydarzenia integrujące mieszkańców.



**Figura 10.** Opinia ankietowanych osób dotycząca propozycji projektów/przedsięwzięć społecznych.